

1989.
V. évf. 8. (25.) szám
Ára: 49 Ft

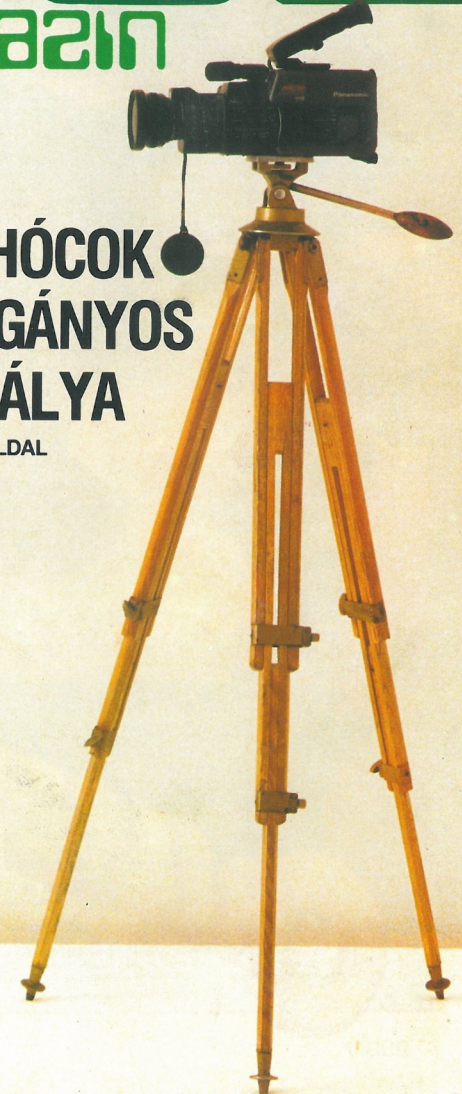
videó

magazin

A BOHÓCOK MAGÁNYOS KIRÁLYA

36-38. OLDAL

CRIMEWAVE

KRIMIKÍN

MOKÉP VIDEOTÉKA
VI. Majakovszkij u. 40.

Kedves Olvasó!

Végre minden akadály elhárult azelőtt, hogy teljesítsük régi kívánságát: mint lapunk impresszumából is kiderül, a Video Magazin ezennel előfizethető! Rendszeres olvasóinknak hó vége tájt ezennel már nem kell árgus szemekkel figyelni a hírlapárosok pavilonját, mert – ha akarja – magazinunk házhöz jön, minden hónap végén. Lapunk 40. oldalán megrendelőlapot is talál, amely megkönnyíti az előfizetést. Ernek beküldését követően Ön postafordulattal egy csekket kap kézhez, mellyel fél évre vagy akár egy esztendőre is előfizetője lehet a magazinunk. Tudjuk, hogy e mostani újságáradaiban a kényyszeriségből megállapított nem olcsó ár miatt akadnak érdeklődők, akikhez még nem jut el mindvégig számunk. Ezért is számítunk arra, hogy intézmények, könyvtárak is megfizetnek bennünket azaz, hogy megrendelik a Video Magazin, és így egyetlen példány több videobarátnak juthat el.

Megrendelőinknek két kiskaput is kínálunk. Korlátozott számban még fellelhetők a postán az elmúlt időszak egyes lappéldányai. Aki a megrendelőlapon időben jelentkez kérésével, utólag még kiegészítheti gyűjteményét. Az a magámmegrendelő pedig, aki a lehető leghamarabb szeretné megkapni legújabb számainkat, ne a megrendelőlapot töltse ki, hanem a Hírlap és Lapellátási Iroda (HELIR) pénzforgalmi jelzőszámára fizesse be az előfizetési díjat pontos címe feltüntetésével, megjelölve, milyen céllal fizette be az összeget. (E csekkszámászán ezen az oldalon, az impresszumban olvasható.) Természetesen lapunk az újságos standokon is változatlanul megvásárolható – remélhetően továbbra is elhelve az Ön tetszését.

Falus Tamás

SERIES 2
Episodes 8-10

MONTY PYTHON'S FLYING CIRCUS

15

Featuring
SCOTT OF THE SAHARA,
Killer Cars,
Dancing Teeth and
Eric the Halibut

video

magazin

VIDEOVILÁG

Univerzális edítató-távezérlő ● Ampex digitális képmagnó	9
Kamerára tüzhető hangkeverő	10
Ikegami HC 230 kamera	11
Két képképerő pult	12
Órület	22

FILMGLÓBUSZ

Hogyan öld meg a feleségedet? ● Audrey Rose	4
Láncreakció ● Sárga rapszódia	5
Szerelmes átom ● Arthur 2. – jégbehitű ● Másállapotban	6
Az éjszaka teremtményei	7
Elnökhősök	34
A bohócok magányos királya	36

Chaplin és a video	38
Gyalog-galopp és társai	41
Szomorú leltár: Jazz és video	46

TESZT ÉS TECHNIKA

Felzárkózunk?	14
Panasonic körkép	18

HÁZUNK TÁJA

Hány dudás és hány csárda?	24
Egy mozi, ami más, mint a többi	26
Törvénnytől védve	27
Kazetta 56-ról	27
Nyitott szem	28
Reformműhely megjelenési rekordal	28
Sikerlista	29

VÁSÁRLÁS

Büngésző	30
Willkommen Tatábanyal	31
Video – határtalanul	32
Vénülő videók	32
Keres-kínál	33

Az UNIO Kft. magazinja · Felelős szerkesztő: Horváth Béla · Szerkesztő: Bíró Zoltán István · Helyettes szerkesztő: Falus Tamás · Művészeti szerkesztő: Kerék Antal · Képszerkesztő: Kiss Árpád · Olvasószerkesztő: Berkes András
Szerkesztőség: Budapest XIII., Frangepán utca 50-56.
Leveleim: Budapest 1398 Pf 598 · Telefon: 408-960

Kiadja az UNIO Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft.
A kiadásért felel: Horváth Béla ügyvezető igazgató

Kossuth Nyomda, Budapest 89.0362 · Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjesztja a Magyar Posta
Előfizethető bármely hírlapkezelésű postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapellátási és Lapellátási Irodánál (HELIR) 1900 Budapest, XIII. Lehel u. 10/a közvetlenül vagy postautólevélben, valamint átutalással a HELIR 215-95162 sz. pénzforgalmi jelzőszámmal.
Címleap: Carlo
HU ISSN 0237-5141

Hogyan öld meg a feleségedet?

(HOW TO MURDER YOUR WIFE)

USA, 1964
Főszereplők: Jack Lemmon,
Virna Lisi
Rendezte: Richard Quine
118 perc
(Kölcsönözhető az Intervideo
boltjaiban.)

Ford úr meghitt környezetben él. Klinkertéglás, balkonos, falépcsős házikója szomszédságában New York gigantikus felhőkarcolói magasodnak. Ford úr sajátosan képzelettel az emberi létet is Hűséges inasával, Charlie-val harmonikus programokban gazdag életet él, s ebben csak epizódnyi villanás jut a szebbik nemnek. Minden menetrendszerűen, agglégénymódra zajlik. Semmit sem bíznak a véletlenre. Még a munkát sem. Ford úr – akit Jack Lemmon alakít – ugyanis képességüket rajzol. Ahhoz azonban, ahogy elkészítse löporfustos és ökölharcos krimi-képességéit, tapasztalatra van szüksége. Először tehát élesben játsszák el a kitalált történetet, legyen benne emberrablás, túszjétszát vagy tömeggyilkosság. A derek Charlie fotóinak felhasználásával pedig megszületik a nagy mű, a „comics”, amely különösen a film készítésének idején, azaz a hatvanas években élte virágkorát.

A napok nyugodt folyását azonban váratlan esemény zavarja meg. Ford úr egy barátja esküvői partijára hivatalos. A nagy ünnepség – a leendő ara hibájából – agglégénysúrra emlékeztet, és a csúcspontján igazi „varázslat” tanúi lesznek az egybegyűltek. A hatalmas esküvői tortából egy igazán feleséges nő lép elő. De ez még közel sem minden. A hölgy másnap Ford úr ágyában ébred, amin legjobban talán az érintett agglégény lepődik meg. Elképedése nőttön-nő, amikor visszaemlékszik az elmúlt éjszakára, ugyanis feleségül vette a hölgyet – aki ráadásul egy szót sem beszél angolul, lévén, hogy olasz. A házasság tehát már kész tény, az inas pedig csomagolt. A hölgy azonban hirtelen eltűnik, s a gyanúsított maga a férj lesz.

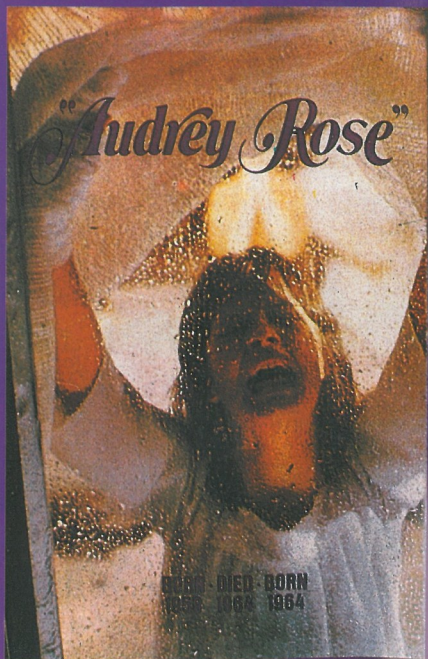
Gyanús külsejű férfi várakozik egy New York-i iskola előtt. Az ugyancsak ott álldogáló, a lányát váró anya úgy érzi, látta már valahol ezt az arcot. A férfi követi a lányt és a mamáját. Nem tesz semmit, csupán hazáig kíséri őket. A jelenet megismétlődik néhányszor, majd telefonhívások következnek. A megremült anya nem tudja mire vélni a dolgot, ám a férfit végül találkozára hívja a szülőket.

Egy étteremben ülnek le beszélgetni, ahol a Hoover névre hallgató úr különös történetet ad elő. Tizenegy évvel ezelőtt egy autóbalesetben meghalt felesége és leánya, akit Audrey Rose-nak hívtak. Kis idő múlva egy látnok felvilágosította, hogy a lánya nem halt meg, csupán más testbe költözött a lelke. A férfi nem hitt a reinkarnációban, s egy másik látnoktól is tanácsot kért, aki az elsővel megegyezőt mondott. Többéves kutatómunkával talált rá Iwyre, akit azóta követ, mert meggyőződése, hogy lánya az ő testébe költözött.

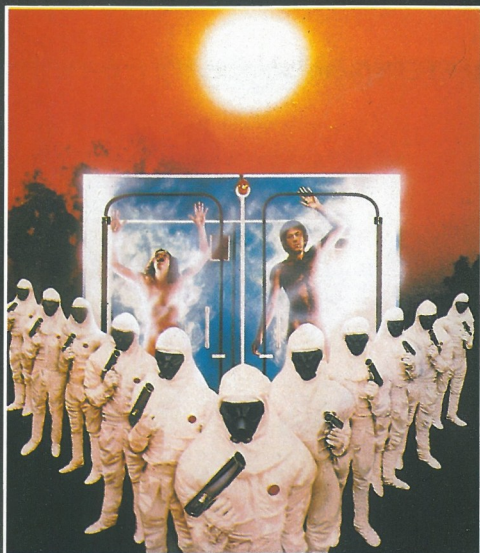
A házaspár nem hisz a férfinak és faképnél hagyja őt. Iwy azonban egyre gyakrabban furcsa rohamok kerítik hatalmába. Ijeden sikoltozik éjszaka, s szülei sem tudják rohamát csillítani. Előbukkan azonban Hoover, akit „apa”-ként üdvözöl. Lehiggad, majd újra álomba merül. Természetesen sem a férfi, sem a nő nem hajlandó elhinni Hoover történetét, s ezért nem is engedik a lányuk közelébe a férfit. A rohamok azonban egyre sürűbben jelentkeznek, s úgy lünek, csak a férfi tudja megnyugtítani a lányt. Olyannyira, hogy egyszer lakásába viszi az örjöngő kislányt. Ez aztán indokot ad letartóztatásához, s gyermekrablásért bíróság elé is állítja Hoovert. A bizonyítási eljárás elkezdődik, s talán fény derül arra is, hogy valóban reinkarnációról van-e szó!

USA, 1977
Főszereplők: Anthony Hopkins, Marsha Mason, John Beck
Rendezte: Robert Wise
113 perc

(Kölcsönözhető az Intervideo boltjaiban.)

Láncreakció

(THE CHAIN REACTION)

Csernobil óta tudjuk, hogy ami profetikusan és hihetetlenül megjelent az első, atomreaktor-balesetről szóló filmben (A Kina-szindróma), sajnos valóság, vagy könnyen az lehet. Azóta kevés olyan nagy hatású film készült, amely a bármikor bekövetkező balesetet és következményeit érzékletesen bemutatná. Erre tett kísérletet a Láncreakció című film – helyenként vadnyugali ízű jelenetekkel.

A reaktorbalesetet egy vörös lámpa villogása jelzi. Az ügyelletes a helyszínre siet, hogy menesse, ami még menthető. Egy kórházi ágyon ébred fel, ahol rögtön közlik vele, hogy csak három nap maradt az életéből. Súlyos sugárterhelést kapott. A reaktort működtető cég, a Waldo emberei „természetesen” abban érdekeltek, hogy a reaktor meghibásodásáról és a sugár-szennyeződésről ne szerezzen tudomást a külvilág. Ezt megérzi a halálos beteg Henryk is, s fájdalommal legyőzve megszökik a kórházból. Értesíteni akarja a gyanútlan embereket.

A cég riadóztatja alkalmazottait, akik a sugármentesítés mellett embervadászatba is fognak. A sérült, lázálomtól gyötört férfi egy autóversenyző kocsjába bújlik, s így potyautasként egy kis tanyára jut. A fiatal pár észreveszi a sérült reaktorkezelőt, s rögtön gondozásba veszik. Azonban hiába akarnak tőle megtudni valamit sebesülése körülményeiről, annak emlékeztetése miatt csak sejtik a tragédiát. A versenyző nem nyugszik meg, mert érzi, hogy nagy baj van. Kocsijába ül és a közeli kisvárosba igyekszik. Már az első utelágazásnál üldözőbe veszi egy sötét limuzin, s eszevesztett sebességgel igyekszik lelokní az útról...

USA, 1986
Főszereplők: Steve Bisley, Anna-Maria Winchester,
Ross Thompson
Rendezte: Ian Barry

(Kölcsönözhető az Intervideo boltjaiban.)

Sárga rapszódia

(RHAPSODIE EN JAUNE)

Nem tudni, meddig kísért a háború. A második világhéget hiába követte 44 év béke, a veszelő mégsem múlt el végérvényesen. Valószínűleg „hosszú életű” lesz a vietnami háború is, legalábbis a szenvedő vietnamiak és a megszálló amerikaiak számára. Ebből aztán könnyen kerekíthető krimi is, csupán egy megfelelő helyszínt (Párizst) és egy kellően izgalmas témát (kábitószér-keresedelem) kell találni.

Li bácsi a párizsi alvilág egyik rettegett alakja. Nőkel, kábitószérrel és legfőképpen hatalommal rendelkezik, s mindenható maffiafőnök módjára igazgatja „birodalmát”. Steiner, az egykori újságíróból lett rendőrtiszt egészen más nyomon indul el. Egy vietnami mészárlás tanúit s főleg annak felelőset keresi. Így jut el egy néger szaxofonoshoz, aki csupán egy volt a közkatonák közül. A fiú azonban már nem tud a parancsnokról beszélni, mert néhány gyors pisztolylövés leteríti.

Steiner nem adja fel, s tovább nyomoz a gyilkosok és az egykori kivégzőosztag vezetője után. Utját azonban nemcsak az alvilág, hanem egy féltékeny és rosszulindult rendőrtiszt is keresztezi. A szaxofonos még jó néhányan követik a túlvilágra. Li bácsi gyönyörűszép prostituáltat pártfogoltja, Fuong és a hatalmas karddal bámulatosan fűrgen mozgó férfi társa végeznek Li bácsi embereivel és vetélytársaival. Végül azonban Steinerrel együtt erőgőgába kerülnek. A hatalmas raktáreépületből csak egyetlen út vezet ki, azt pedig rendőrautók állják el.

Franciaország, 1985
Főszereplők: Patrick Depeyrrat, Nadja, El Ki Kuya
Rendezte: Gerard Marx

(Kölcsönözhető a Televideo boltjaiban.)

Szerelmes álom

(PRICELESS BEAUTY)

Christopher Lambert napjaink ügyeletes sztárja. Mind-egy, hogy kit alakít, milyen életvitelt népszerűsít, milyen eszményt állít reflektorfénybe – a siker szinte biztos. Lehet majomember (*Greystoke*), metrólakó, csöves, otthontalan (*Subway*), de alakíthat bosszúálló szicíliai mafliózt (*A szicíliai*) vagy szentéletű papot (*Papgyilkosság*).

A Szerelmes álom című közelmúltban bemutatott film külön pikantériája, hogy a hős és a hősnő a vásznon kívül is egymásra talált. Christopher Lambert és Diane Lane valóban összeházasodtak.

Lambert Mike Menroe-t, egy sikeres rocksztárt alakítja, aki karrierje csúcán szögre akasztja gitárját, hogy végre nyugalmat találjon. A visszavonulás oka az, hogy felelősnek érzi magát testvére, Jimmy haláláért. Egy tengerparti házban lel menedékre, s hűséges kutyájával naponta fürdik a vízben. Egyszer egy fuldokló nőt vél látni a habok között. Rögtön a vízbe veti magát, hogy kimentse. A nő helyett azonban csak egy amforát talál, amelybe egy hattyú van belevésve. Menroe a zsákmányt hazaviszi, s éjszaka a karcú vázából egy csodálatos nő bújjik elő. A volt rocksztár természetesen lángra gyúl, s Jennie – az „amforánő” – gyönyörökkel halmozza el. Egyetlen hiba van csupán, hogy a hölgy nem e világi, vagyis hogy szellem.

Olaszország, 1988

Főszereplők: Christopher Lambert, Diane Lane, Francesco Quinn

Rendezte: Charles Finch

95 perc

(ARTHUR 2 – ON THE ROCKS) Arthur 2.

Arthur már-már hihetetlenül gazdag és önelégült fickó, aki Rolls-Royce kocsijának hátsó ülésén pezsgőt kortyolgat. Így mutatkozott

be a nézőknek 1981-ben, Dudley Moore alakításában. A film akkor úgy ért véget, hogy hősnők, Linda, azaz Liza Minnelli szemé-

Másállapotban

(SHE'S HAVING A BABY)

Az AIDS megoldotta a monogámia vagy poligámia egyre égetőbb dilemmáját – vélik sokan. A szörnyű betegségtől való félelem még a legmegátalkodottabb férfit is házastársi hűségre kényszeríti – hacsak nem használ gumi övszert. Még ennél is jobb taktikát ajánl John Hughes, a nagy sikerű amerikai filmrendező. Azt javasolja ugyanis, hogy az unatkozó házaspárok csináljanak gyorsan egy vagy több gyermeket és egycsapásra megoldódik minden problémájuk. Filmje ehhez ad receptet.

Jake Briggs írónak készül, de csak reklámszövegek megfogalmazásáig jut el. Hosszas hobozás után elveszi élete szerelmét, Kristyt. Az ifjú pár egy chicagói sorházba költözik, s elkezdődik az egyhangú kispolgári élet. A szomszédok az idegeikre mennek, minden apróságon összekapnak. Egyfolytában unatkoznak. Jake ráadásul attól a kényszerképzet-től sem tud megszabadulni, hogy lemaradt a szexuális forradalomról – és így eipocsékolta legszebb éveit.

Irtózik az egyhangú házaselettől is, s a hallucinációk és vágyak birodalmába menekül. Álmában kívánatos, dús keblű hölgyekkel szeretkezik. Nyugalanságát nem titkolja felesége előtt, aki megértően viselkedik, és úgy véli, hogy minderre csak egyetlen gyógyszer van: a gyermek. Abba is hagyja a tabletták szedését és várja, hogy teherbe essen. De semmi sem lesz a dologból, mert a férje terméketlen. Az orvostudomány a kétségbeesett asszony segítségére siet és végül felgőcsicsi a csecsemő – de az igazi megpróbáltatások csak ekkor kezdődnek.

Jégbehűtve

lyében méltó társra talál, s hatalmas tengerparti esküvőn ígér örök hűséget választottjának.

A második rész ott kezdődik, ahol az első abba maradt, avval a különbséggel, hogy felbukkan Arthur egy régi szerelme is, aki elhatározza, visszaszerzi ezt a bolondos fickót. Ennek elég egyszerű módját választja: egy perc alatt koldusszegény embert „varázsol” Arthurból. Lindának és Arthurnak nincs más választása: luxuslakásukból egy nyomornegyedbe költöznek, s ráadásul éppen akkor, amikor végre elhatározzák, hogy örökre fogadnak egy gyermeket.

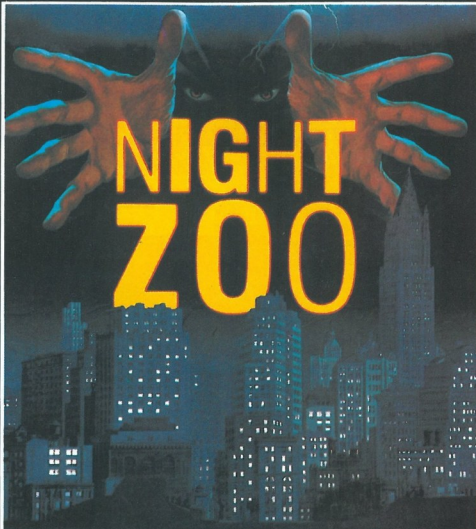
A történet mégsem szomorú. Gyökeresen megváltozik a házaspár élete, s az élet arra kényszeríti őket, hogy dolgos munkával keressék meg a mindennapi kenyérré válót. Elmarad a Rolls-Royce, a pezsgő és a féktelen dáridók. Ami meg-

marad: a szeretet, a munka és a gyerek, vagyis a világ kevésbé szerencsés több milliárd emberének mindennapi élete. Arthur és Linda jól vizsgáznak a számukra idegen helyzetben, s a jutalom sem marad el: újra gazdagok lesznek. Az erkölcsi tanulság tehát egyértelmű: aki dolgozik, az még gazdag is lehet.

USA, 1988
Főszereplők: Dudley Moore, Liza Minnelli, Sir John Gielgud
Rendezte: Bud Yorkin
113 perc

USA, 1987
Főszereplők: Kevin Bacon, Elisabeth McGovern, Alec Baldwin
Rendezte: John Hughes
90 perc

Az éjszaka teremtményei

(NIGHT ZOO)

Ritka esemény, ha egy mozifilm díjak tucatjait kapja és ráadásul még kasszasiker is. A kanadai Jean-Claude Lauzon első filmjével rögtön aratott.

A viharos sebességgel rohanó történet középpontjában az olasz származású Marcell áll, aki kétéves börtönbüntetését letöltve végre szabad. Gontalan, vídám eletről álmodik – Ausztráliában. Erre meg is lenne a lehetősége, hiszen egy jól őrzött helyen 200 ezer dollár várja, a büntényből származó „tisztá haszon”.

A kokainkereskedő – mert ezzel kereste kenyérét Marcel – nyomában azonban két gyanús külsejű és korrupt rendőr lohol, akik nem felejtették el a fiút – és a pénzt! Marcel a nagyvárosi zürzavarban próbál meg egérutat nyerni üldözői elől. Menekülése közben bejárja Montreal egzotikus kínai negyedét, bekukkant a peep-show, vagyis a kukucsáló szexbaltok világába, átverekszik magát megannyi kocsmán és lebuja. A rendező amúgy mellékvonalként élesen szembeállítja a tisztességes, bölcs apát meggondolatlan, sőtét üzelmekbe bonyolódó fiával.

Az üldözés vége – itt is – véres leszámolásba torkollik, s a „vége” felirat előtt mindenki megkapja azt, amit érdemel. Hogy végül teljesül-e Marcel vágya az ausztráliai magányról, egyelőre maradjon titokban.

Kanada, 1987
Főszereplők: Roger Le Bel, Gilles Maheu, Lynne Adams
Rendezte: Jean-Claude Lauzon
115 perc

Lásson tisztán!

CSERÉLJE KI NYOMTATÓJÁBAN
AZ ELHASZNÁLT FESTÉKSZALAGOT!

FESTÉKSZALAGOK, FESTÉKKENDŐK
SZEMÉLYI ÉS PROFESSZIONÁLIS SZÁMÍTÓGÉPEK NYOMTATÓIHOZ.
KISZOLGÁLJUK NAPI KÉSZLETBŐL ÉS ELŐRENDELÉSRE IS.
ÁPISZ SZÁMÍTÁSTECHNIKAI SZAKÜZLETEK

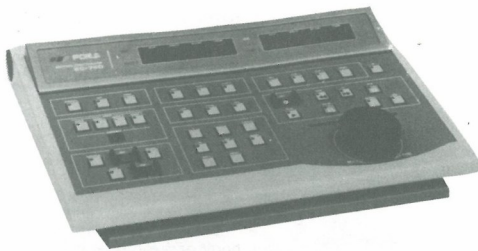
Bp. XI., Budafoki út 7. ☎ 665-503
Bp. VIII., Szigony u. 15. ☎ 143-446

Ápisz

Univerzális editáló-távvezérlő

Kisebb stúdiókban – de néha nagyobbakban is – problémát okoz a költségvetésben az, hogy minden editáló egységhez külön meg kell venni az editáló-távvezérlőt még akkor is, ha erre igazából nem volna égető szükség. Ez abból a kényszerűségből adódik, hogy a legtöbb editáló-távvezérlő nem képes a tőle különböző típusú gépek vezérlésére. Ez néha még azonos gyártó készülékeinél is így van. Pedig számos előnye volna, ha csak egyféle távvezérlőt kellene használni; megbízásodás esetén egy másiknál lehetne helyettesíteni, csak egyféle kiatvitúrát kellene megszerezni stb.

A japán FOR-A reagált ezekre a gondokra és kifejlesztette EC-740 típusú univerzális editáló-távvezérlőjét. Professzi-

nális gyártmányról van szó, mivel a Sony U-matic HB/SP, Betacam, egyéb U-matic formátumokon kívül az MII és a

VHS, valamint S-VHS profi vágógépek vezérlésére is alkalmas. A soros vagy párhuzamos interfész segítségével csaknem minden felsorolt formátumban dolgozó géphez illeszthető. Egy speciális kimenet segítségével a hozzá csatlakoztatott képeverőt vagy digitális effektgenerátort is vezérelni tudja, tehát három gépet kezel. Időközdeli is lehet használni és a paralelkapuval bíró képmagnó CTL-rendszerben is kommunikálni tudnak vele. Egyebekben teljes értékű editáló-távvezérlőként működik.

AmpeX digitális képmagnó

Ezek az oldalakon esett már szó a digitális képrögzítésről, de mind ez ideig mint kísérlet került szóba, esetleg mintadara-bokat mutattunk be. Az AMPEX amerikai vállalat most „piacra dobta” digitális képrögzítőjét. Azért kell ezt időzójelben mondani, mert egyelőre nem kapható úgy, mint mondjuk egy normál asztali VHS – no és persze nem annyért...

Bármennyire várná is az olvasó, nem fogunk hozzá, hogy a képen látható készülék műszaki adatait hosszú oldalakon keresztül ismertetjük. Bőlcsebbnek látszik megvárni, amíg kiderül, mi lesz a videó-zás következő szintje itt Európában – mivelhogy az AMPEX VPR-300 elsősorban az amerikai tőrekvetés és eredményeket tükrözi. Mint ismeretes, a Távol-Keleten és Európában is némileg eltérnek ettől a szakemberek elképzelései.

Nem kétséges, hogy a digitális rögzítés-e a jövő, de abban vita van, hogy milyen

legyen a megvalósítás. Talán meglepő, de úgy tűnik, itt sem a technikai optimum a fő kérdés, hanem az, hogy az új technika bevezetésének milyen hatása lesz a továbbiakban a műsorkezelés egész struktúrájára és az milyen gazdasági következményekkel jár majd. A meglévő technikai eszközök rendszerébe való beillesztés ugyancsak nem műszaki, hanem elsősorban gazdasági kérdés. Az AMPEX VPR-300 sokat ígér. De milyen áron?

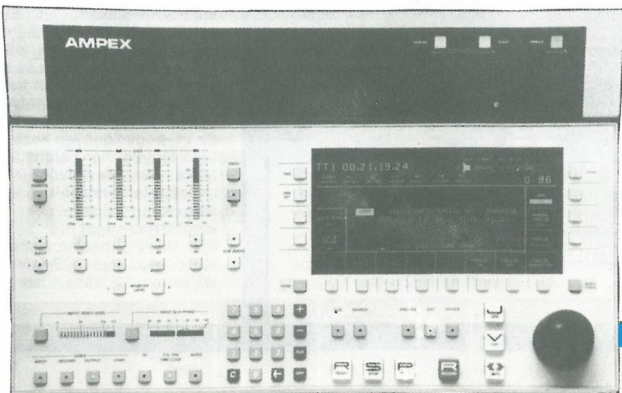
A konkurencia sem tétlen. Másik képünkön a Sony DVR-1000 típusú digitális képmagnó látható. Tucatnyi másolat, minőségromlás nélkül – hirdetik; és ebben van az igazság. A Photokina kiállításon tavaly ősszel mutatták be ezt a PAL-szabványnak megfelelő változatot. Bár sok értelmek nincsen PAL-ról beszélni ezeknél a készülékeknél, mivel alapvetően nem PAL-jellel, hanem komponensrögzítéssel dolgoznak, az említett kitétel azt jelenti, hogy a PAL

szertit stúdiószabványoknak és ajánlásoknak a gépek kimenőjelei mindenbe megfelelnek. Mindkét képmagnó D 2 rendszerű (4 : 2 : 2) rögzítést alkalmaz. Háromféle kazettát lehet használni: 32, 94 és 208 perc műsoridővel. Négy digitális hangcsatornát rögzít. A digitális jelfeldolgozás kínálja a különféle digitális trükkök lehetőségét – képen és hangban egyaránt. Ez utóbbit ez ideig nem nagyon használták ki, pedig igen hatásos hangeffektusok állíthatók elő digitális úton. Hiába, a hang a videó mostohagyernyeme, és úgy tűnik, az is marad.

Ez a készülék kompozit PAL jellelkel is boldogul annak érdekében, hogy jobban beilleszkedjen a meglévő rendszerekbe. Dinamikus sávkövetésre képes – 1- és +3-szoros sebességhatárok között; a képkéréses akár 60-szoros sebességgel is történhet.

A digitális rögzítés jövője össze van kötve az integrált kommunikációs rendszerek fejlődésével. Igaz, ha jól belegondolunk, ma már az egész világ elektronikus kommunikációs rendszerei egyetlen egészét alkotnak, mivel olyan sok pontos találkoznak és kapcsolódnak egymáshoz, hogy a függetlenség ezen a téren nem előny, hanem hátrány. Ezeket a képmagnókat már a műholdas műsorkörzések várható igényeinek megfelelően, azok figyelembevételével fejlesztik.

Joggal merül fel a kérdés: mikor lesz nálunk ilyen? Az ember szeretné, ha mielőbb volna, de el kell ismernünk, hogy nincs meg az ilyen szintű eszközök működtetéséhez szükséges háttér. Az egyszerű embernek ilyenkor szokott eszébe jutni a hazai telefonhálózat tragikomikus állapota...

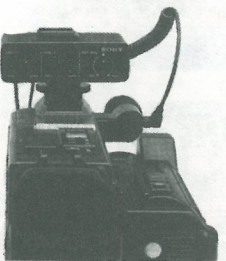

Kamerára tűzhető hangkeverő

Ikegama

A hangfelvétel a videó munka során általában nem kapja meg azt a figyelmet, amit megérdemel és ez utólag gyakran sok gond forrása. Ennek egyik legfőbb oka az, hogy a videofelvételt készítő egyetlen személy nem képes egyszerre a képkomponálásal és ugyanakkor a hangfelvételi szint állandó kontrollálásával törődni. Ezért ez utóbbit automatikus áramkörökre bízák, amelyek igényeznek a felvételi számára optimális, állandó szintet biztosítani.

A hangerősség azonban nagymértékben ingadozik és ráadásul néha hosszú szünetek szakítják meg – gondoljunk csak az emberi beszédre. Nem nehéz belátni, hogy mai tudásunkkal sem lenne könnyű olyan elektronikus áramkört építeni, amely képes volna a fentiek szerint változó hangforrás jelét úgy rögzíteni, hogy az a visszahallgatás során természetesenek tűnjék. (A kép esetében ez bizonyos értelemben egyszerűbb, mivel a képből általában nincsenek „szünetek”, azaz fekete szakaszok és a képek átlagvilágosságára – a szem adaptációját is figyelembe véve – sokkal kevésbé változik, mint a hangforrás hangosságára.) Ezért egyetlen megoldás maradt: gondoskodunk egy második személyről, akinek a felvétel során csak az a dolga, hogy megteremtse a hangfelvételi optimális körülményeit, beleértve a legfontosabbakat, a felvételi szint folyamatos beállítását. Ezt a második embert, a hangtechnikust elhagyni annyit jelent, mint lemondani a használható kísérőhang felvételéről. Ugyanakkor az amatőr videósok a legtrikább esetben engedhetik meg maguknak azt a luxust, hogy hangtechnikust

vigyenek magukkal a videofelvételhez.

Ezen az ellentmondáson próbál segíteni a Sony cég MX-V8 nevű hangkeverő egységével. Ez a kicsi doboz mindössze 8x5x2,5 cm méretű és alig 100 grammot nyom, és így az aljára szerelt T idom segítségével könnyedén fel lehet szerelni egy videokamera tetejére, a tartozékok részére szolgáló papucsba.

Két mikrofonbemenetet, valamint egy vonalbemenetet tud fogadni. Az utóbbira kettőztes magnó, hordozható CD-lejátszó stb. csatlakoztatható. Ez különösen playback-felvételeknél hasznos, amikor egy előre elkészített hanganyagra kell valamilyen mozgást eljátszani és azt képmagnóra rögzíteni. Ilyenkor a hangot jó minőségben az említett vonalbemenetre vezethetjük a playback-

rendszer kimenetéről, miközben a kamera, illetve kamkorder veszi a képet. Eközben arra is van lehetőség, hogy a helyszíni zajokat is megfelelő szinten hozzákeverjük a felvételhez.

A kis fekete doboz kimenete a kamera/kamkorder külső mikrofoncsatlakozójába vezethető. Sajnálattal kell azonban megállapítani, hogy ez a kimenet egycsatornás, tehát nem lehetséges sztereo hangot felvenni a segítségével, még akkor sem, ha erre egyébként a kamkorder alkalmas volna. A dolog érthető: az operatőr figyelmét meglehetősen lekötí a képfelvétel, s ha ezen kívül még a hang keverésére is ügyelni tud, rendkívüli adottságról tesz tanúbizonyosságot – az azonban, hogy sztereo hangot keverjen, nem várható el tőle. Ehhez egy teljes figyelemmel rendelkező, gyakorlott hangtechnikusra van szükség az operatőr mellett.

A két mikrofonszintű bemenet függetlenül szabályozható; a harmadik potenciométer segítségével, amely a „Mix Bal” jelzést viseli, csak az előbbi kettő és a vonalbemenet arányát lehet beállítani. Ez azonban a legtöbb gyakorlati esetben megfelel a céloknak. A keverődobozka tetején is van egy papucs, amelybe az egyik külső hangszórót csatlakoztathatjuk és ennek segítségével kommentárszöveget keverhetünk a felvételhez, miközben egy irányított mikrofon a „hasznos” hangot veszi. A keverő sok hasonló esetben tehet jó szolgálatot, amelyekben az a közös, hogy meg lehet takarítani a hang-utómunkálatok jelentős részét, esetleg az egészet.

Az MX-V8-kábelrel és teplel együtt 150 márkába kerül az NSZK-ban.

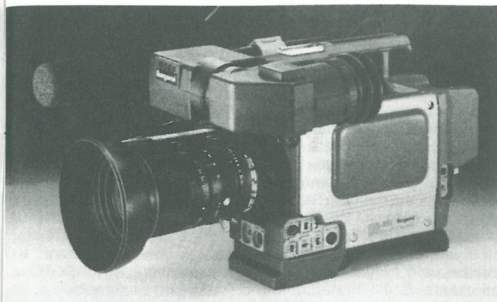
A stúdiótechnikában használatos videokamerák egy részét igen drágák, másrészt bizonyult és általában súlyos, terjedelmes darabok. A hordozható ENG vagy EFP (Electronic News Gathering, illetve Electronic Field Production – vagyis elektronikus hírgyűjtés, illetve helyszíni videofelvétel) rendszerekben használatos kamerák, vagyis újabbban inkább kamkorderek valamivel karcsúbb, testhezálló eszközök, de súlyuk nemigen van 8-10 kg alatt. Ez a súly tartós, kézből folytatott felvételnél sok és az operatőr számára rendkívül fárasztó.

Szerényebb költségvetéssel rendelkező stúdiók esetében azt is figyelembe kell venni, hogy nincs mód külön stúdiókamerák és helyszíni felvételek szolgáltató kamerák beszerzésére. Ezeket a gondok próbál segíteni az a japán vállalat, amely egyébként is híres a stúdióberendezéseiről. Azt Ikegama cégéről van szó és közölebbről annak HC-230 típusú videokamerájáról. Ez a legújabb fejlesztési elvek szerint megépített, olcsó, három CCD-vel működő kamera igen sokféle tartozékkal felszerelhető annak érdekében, hogy a legkülönbözőbb konfigurációkban is megállja a helyét. Használható önálló kameraként, kamkorder kamerakészletben és teljes értékű stúdiókameraként is. Ez utóbbi esetben egy nagyméretű keresővel szerelk fel és ellátják a fókusz és a varióobjektív távműködtetésére bodvannel, illetve kapcsolószervekkel is. Azért, hogy könnyen kezelhető legyen, nem áldoztat fel a stúdióeszközök jellemző tulajdonságait: a kiváló képmínőséget és a megbízhatóságot.

A HC-230 három darab fel col képátolójú CCD-felvévő elemet tartalmaz, ame-

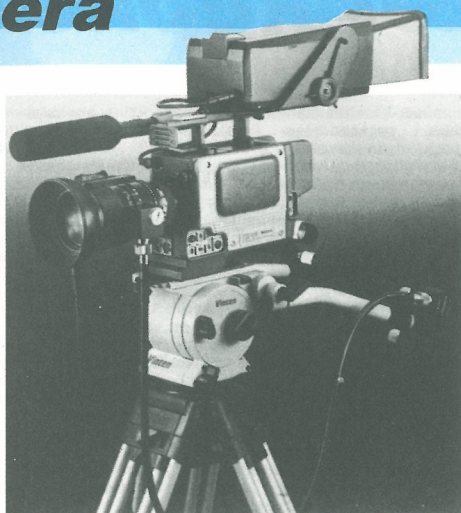
ni HC-230-kamera

lyek mindegyike 420 000 képpontra bontja a látványt (az NTSC változatban ez a szám 360 000). Ez kb. 600 sornyi felbontásnak felel meg; ugyanakkor a kimenő videójel jel-zaj viszonya 58 dB. A kamerának S-VHS-kimenete is van, így S-VHS-képmagnókkal együtt is lehet használni. A komponenskimenet hasonló célokat szolgál a stúdiótechnikában újabban erőteljesen terjedő komponensrögzítési rendszernek megfelelően, ahol a világosságjelet és a két szintkülönbségi jelet külön-külön rögzítik és dolgozzák fel. Ehhez természetesen olyan keverő és trükkegységek szükségesek, amelyek az ilyen jeleket fogadni tudják. Ezek a lehetőségek szinte bármilyen rendszerben alkalmazhatók teszik a HC-230-kamerát.

Egyéb jellemzőit tekintve hasonló a megszokott kamerákhoz; változtatható a kiolvasási sebesség stb. Ki kell emelni azt, hogy az automatikus könyökpont-beállítás segítségével minden világítási helyzetben jól kiegyenlített, színhelyes képet ad a kamera. Rögzítése a kameraállványon olyan, hogy egy mozdulattal levehető, illetve feltehető akár önmagában, akár a képmagnóval egybeillesztett („dokkolt”) változatban

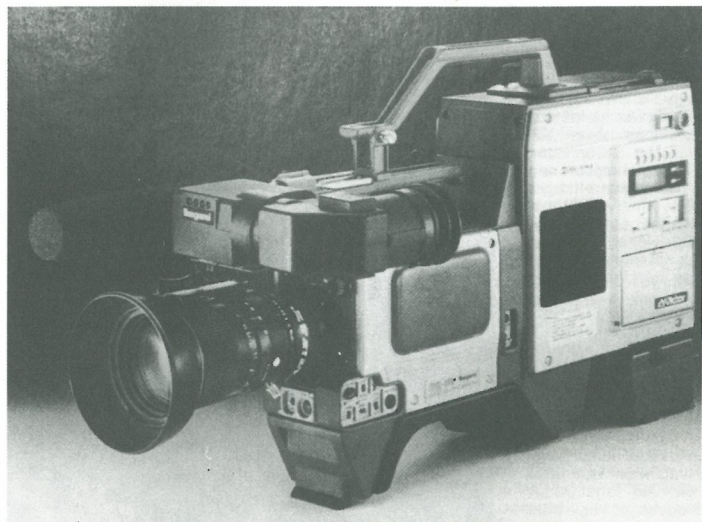
is. Természetesen kamera-kontroll (CCU) és távvezérlő is kapható hozzá, ami tovább bővíti alkalmazási lehetőségeit. Ezeket jól összefoglalja a mellékelt sematikus ábra. Arról sem feledkeztek meg, hogy egy „esőkabátot” is készítenek hozzá, ami az eső vagy a felfröccsenő víz ellen is védi a kamerát (pl. tengerparti felvételek esetén), de akkor sem felesleges a

használat, ha poros környezetben dolgozunk.

A kamera külön illesztőegység nélkül használható Beta, MII, S-VHS és U-Matic rendszerekhez egyaránt. A hozzá illeszthető (dokkol-

ható) S-VHS hordozható Ikegami képmagnó típusjelle SP-102. A használható leg-hosszabb kamerakábel, amellyel az MA-230 kamerakontroll-egységhez csatlakozhatunk, 100 méter.

JVC

Két képkeverő pult

A videoműsor-készítés elengedhetetlen eszköze legálább egy olyan készülék, aminek a segítségével két videójel egymással valamilyen módon összekeverhető, trükközhető. Attól függően, hogy hány és milyen bonyolult trükköt szándékozunk használni, nagymértékben függ a képkeverők ára; néhány száz és néhány száz-ezer dollár között mozoghat...

Való igaz, hogy már az olcsó, egyszerű keverőkkel is hatásos trükköket csinálhatunk. Önkéntelenül felmerül a kérdés, hogy akkor miért nem kaphatók nagy választékban, hiszen igen sokan szívesen használnák akár otthoni, családi videóanyagok készítésekor is. A válaszhoz akkor jutunk közelebb, ha tudatosítjuk azt a jól ismert tényt, hogy bármilyen videojelek csak akkor keverhetők össze, illetve trükközhetők egymással, ha teljes szinkronban vannak. Ez spontán módon nem teljesül, még akkor sem, ha két házszálla azonos videokészülék (pl. két kamera) működik egymás mellett.

A szinkron biztosításához ezért egy külön eszközre van szükség: ez az időalap-korrektor, más néven TBC (Time Base Corrector). A TBC-k meglehetősen nagy memóriával felszerelt digitális tárolók, amelyekből a tárolt videojelet egy másik jel útjében lehet kiolvasni, miáltal a két jel közt a szinkron teljes mértékben megvalósul.

Két kamera között egyszerűbb a helyzet akkor, ha az egyik olyan, hogy szinkronrendszere kívülről vezérelhető a másik kamerával és a két kamerakimeneti videojelet eleve egymással szinkronban kapjuk, tehát ezek minden további nélkül keverhetők, vágthatók vagy trükközhetők. Aki tehát videokeverő egységet vagy trükkpultot kíván használni video-

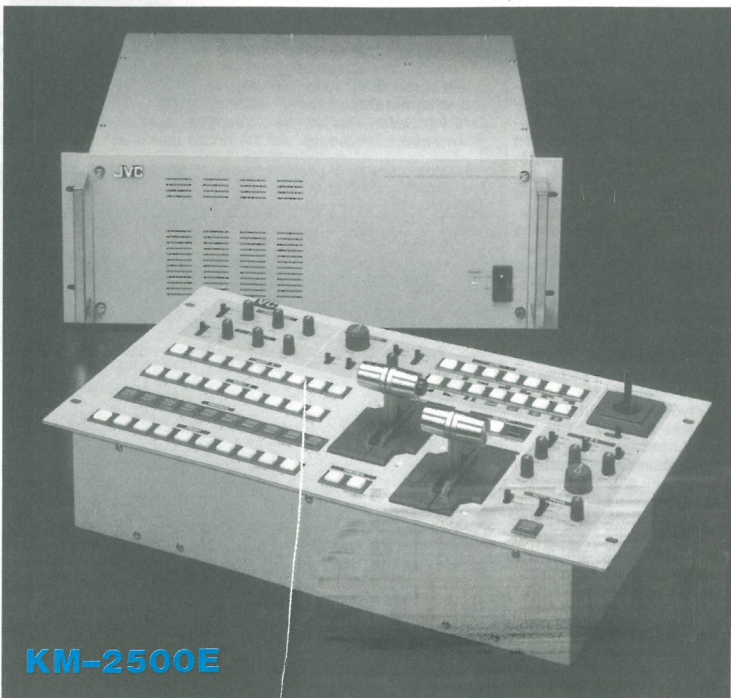
anyagainak látványosabbá tételére, legyen tudatában a fentieknek.

Egy kis keverőpult néhány száz márkáért már kapható, de a legegyszerűbb TBC sincs néhány ezer márká alatt. Némely kamerához külön lehet megvásárolni az úgynevezett genlock egységet – ez is néhány száz márkába kerül. Az amatőr kamerákon és kamkordereken nincsen genlock egység vagy ilyen bemenet, mert a legtrükkösebb esetben kíván valaki ilyen eszközökkel élő kétkamerás felvételt készíteni. Egy ilyen kamera azonban elvileg együtt tud működni egy genlock egységgel felszerelt stúdiókamerával,

mivel az képes ennek szinkronjeléhez a magáét hozzáfogni.

Az együttműködés akkor szokott meghiusulni a gyakorlatban, ha a két kamera képminősége és színvilága olyannyira eltér, hogy a két forrás képe nem vágható össze, nem tehető egymás mellé. Ezen semmilyen keverőpult nem segít. Esetleg egy időalap-korrektor, de csak olyan, amelyik képes a színjelbe való független beavatkozásra. Ezért általában külön kell fizetnünk. Ha tehát van két tisztességes videojelelünk, amelyek ráadásul szinkronban is vannak egymással, a keverés vagy trükkgyerekláték, de addig...

Akinek még ezek után is eltökélt szándéka, hogy trükközni akar, annak melegen ajánlhatjuk a JVC KM-2500E típusú videokeverő pultját. Profesionális kivétel és ezért ára sem a legalacsonyabb – 8800 dollár –, jöhetnek, szolgáltatásaiban nem nyújt semmi különöset. Nyolc kompozit bemenetet tud fogadni, de ezek közül egy időben csak kettővel képes érdemben foglalkozni. Van ezenkívül egy RGB (nonkompozit) bemenete is a háttértrükkök számára (Chroma Key) és további öt kompozit bemenet áll rendelkezésére a trükkjelek fogadására. Van egy program-és egy preview kimenete.

KM-2500E

Az összes említett ki- és bemenet részére két BNC csatlakozó szolgál annak érdekében, hogy a jelet egy monitorra is ki lehessen adni. A frekvenciátvitel 60 Hz-től 5 MHz-ig + 0,3 dB-en belül van. Hasonlóan kiváló a jel-zaj viszony is: jobb mint 60 dB. A KM-2500E rendelkezik egy belső szinkrongenerátorral is, amely a hozzá csatlakoztatott eszközök számára szolgál, amennyiben szükséges (pl. genlockolható kamerák vezérlése). A szinkronjel black-burst formában is megkapható, mivel az újabb stúdiórendszerekben jobbra ezt a formát használják a szinkronjelek átvitelére. A színsegédvívó

fázisát pontosan be lehet állítani; a pontosság $\pm 0,1/\mu\text{s}$.

Tizenháromféle ablaktrükk közül választhatunk; a kivágások mérete, illetve a két kép aránya folyamatosan változtatható. Tetszőleges színű háttérrel generálhatunk, és az is lehetséges, hogy a keverőhöz kapcsolt fekete-fehér kamera jelét elszínezzük. A border-generátor a képek átmenete mentén színes sávot állít elő, melynek színe ugyancsak változtatható. A kiválasztott ablaktrükkök némelyike (a kör, a rombusz és a téglalap) egy joystick segítségével pozícionálható a képernyőn. A források közötti átúszás kézzel is automatikusan is

elvégezhető; utóbbi esetben állítani lehet az átúszás sebességét.

A felsorolt jellemzők típusuk és minden „valamirevaló” keverőpulton megtalálhatók. A különbség leginkább abban van, hogy más az áramkörök minősége. Két lényeges paraméter alapján lehet a keverőpultokat minősíteni – akár a legtöbb elektronikus eszközt –, a képmínőség és a megbízhatóság alapján. Az igazán jó keverőpult nem ront a jel minőségén; a kimeneti jel ugyanolyan minőségű, mint az, ami bemeleg az elején. A jelet keverőpultnál nemcsak a zajosodás és torzulás, hanem az egyes csatornák kö-

zötti áthallás is fenyegeti. A megbízhatóság stúdiórendszerekben alapkövetelmény: kontakthibás kapcsolók, instabil áramkörök alapvetően veszélyeztetik a kimenőjel minőségét. A KM-2500E nem véletlenül kerül olyan sokba: árában az is benne van, hogy az említett tényezők nem veszélyeztetik a működését.

Maga a keverő az elektronikus jelfeldolgozó áramköröket tartalmazó egységből és a vezérlőpultból áll. Mindkettő szabványos rackbe szerelhető kivételben készül. A két rész között egy tízméteres, 37 pólusú kábel biztosítja az összeköttetést.

Végezetül el kell gondolkozunk azon, hogy az ismertett keverőpult lassan a múlté lesz, mivel a stúdiótechnikában és az amatőr gyakorlatban egyaránt a komponensfeldolgozás és -rögzítés felé halad a technika.

A nemrégiben feltűnt S-VHS jelek ilyen keverőpulton nem kezelhetők – a szétválasztott világosság- és színjel miatt –, ezek hasonló szintű keveréséhez és trükközéséhez sokkal bonyolultabb és így sokkal drágább berendezések szükségesek. Igaz, az eredményként kapott képmínőség is arányosan jobb. Maga a JVC is továbblépett: kapható már a KM-3000 típus, amely komponensjelek keverésére és trükközésére alkalmas, így használható az S-VHS felvételek és MII rendszerű anyagok utómunkálatához. Különbözően hasonló a KM-2500 típushoz és valószínű, hogy mechanikus és elektronikus megoldásaiban is sok a hasonlóság. Van azonban egy kinos hátránya: az, hogy embargós, vagyis egyelőre nem fogadnak el tőlünk megrendeléseket a készülékre. Remélhetőleg a COCOM-lista újabb felülvizsgálata megszünteti ezt a hátrányt.

KM-3000

TESZT

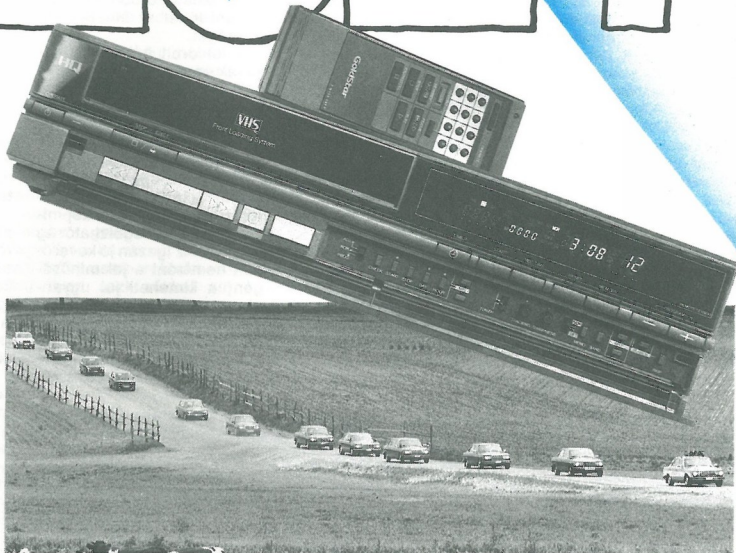
A mérések a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet laboratóriumában készültek. A tesztet összeállította és az értékeléseket készítette Géczy Géza.

Mit tagadjuk, a fantasztikus méretekelt öltő bevásárlóruháiban láttán nemegyszer intettük olvasóinkat körültekintésre, óvatosságra. Számos példán keresztül próbáltuk a videokaip-vadászatot mértékletessé, átgondoltá tenni, de ugyanakkor meg kellett értenünk azt az irreális helyzetet is, ami a hazai kínálatból következően, a videózás iránt érdeklődőket a határon túla tántorította. Ez előbb-utóbb versenyhelyzet elé állította a hazai kereskedelmet, mely valójában csak utóbb ébredezett és ráadásul taccsírói segédlettel – a vámszabályok lényeges szigorításával – kezd ismét egyeduralkodóvá válni. Mindezzel együtt felemás helyzet látszik kialakulni. Egyrészt az egyszerűbb készülékek elérhetőbb, mondhatni reálisabb árakkal gondolkodtatják el a leendő vásárlókat, míg az igényesebb masinák ára látán bizony morfondirozni kezd a tájékozottabb szemlélődő az árképzés rejtelemeiben.

Tesztünk alanyainak ma egy újabb Goldstart – mondhatni Goldstar családát – választottunk, és bemutatunk egy lejátszómagról is, mely szintén az előbbi gyár terméke. Végül egy érdekes, sajátos mozgást végző, Philips gyártmányú készüléket boncolgatunk.

Utoljára e lap hasábján Goldstar jelzéssel 1988 májusában találkoztunk, amikor a GHV 1223 P típust mutattuk be, s nem halmoztuk el dicsőretekkel.

Az újabb típus, mely GHV 1245 P nevet viseli, nagyfrekvenciás szempontból korszerűbb, kvarcorájja pontos (an 1223-nál napi egy-másfél perces hiba is előfordul), hanglósa frekvencia-szintezőre, elektronikus, Három típusjelzéssel is találkoztunk, ezek a típusszám utáni „K” illetve „W” betűjelben térnek el. A „K” kivételnél a gyár nem építette be a kábelcsatornákat, s ezt különösen nagyközösségi antennarendszerek vételkénel kifejezetten hátrányként értékeljük. Ezek a csatornák a működés vételei terjedésével kifejezetten hiányozni fognak, mivel a vételi csatornák növelésével óhatatlanul szükség lesz használatukra. A GHV 1245 K felépítésében megegyezik a „P” típusjelölésű készülékkel, csak

Felzárkózunk?!

míg az utóbbi a PAL-SECAM színnormák mellett a nyugat-európai alaptípus, tehát csak az 5,5 MHz-es hangkülönbségi frekvenciájú kísérőhangok vételét biztosítja, addig a „K” jelzésű mintá ugyanezt teszi, csak 6,5 MHz-en. Miután önmagában napjainkban egyik kivétel sem felel meg a kétnormás hangkövetelményeknek, ezért ezeket a forgalmazók utólag kétnormásították. Egyedül a „W” jelzésű mintát készítették többnyelvére, s ha most azt kérdezi a kedves olvasó, hogy vajon akkor miért nem ez jön Magyarországra? Hát bizony, szabad a gazda...

Eppen ideje, hogy egy pillantást vessünk a készülékre. Főbb méretei megegyeznek az elődökével, nem mondható szuper lapos kivételnek, amit rögtön meggyaráz az is, hogy a mechanikán nem sok változtatás történt. Változott viszont a készülék előlapja, a magnófunkciók gombjai, melyek a távszabályzón is megtalálhatók, s azok a funkcionális kezelőszervek, melyeket ritkábban kell használni, egy lehajtha-

tó ajtó mögött helyezkednek el, míg az üzemi kapcsoló, a stop/kazettakivető nyomógomb, továbbá a gyorsfelvétellel, szalagszámláló nullázással és csatornaléptetéssel kapcsolatos kezelőgombok azonnal hozzáférhetőek.

Mielőtt lehajtanánk az ajtót, a hátlapon a már szinte minden készüléken megszokott antennajelzint-, tetszbrakapcsoló és a kimeneti csatornabeállító gombok mellett hálózati kapcsolót is találunk, mellyel a készüléket áramtalanítani lehet. Ekkor azonban a memória törölődik. Az előlap lehajtása után válnak hozzáférhetővé a magnófunkciók gombjai, valamint az órabállítás és programozási idők rögzítő mikrokapcsolás létező gombok és a tv-csatornák beállító szerelvénye. E készüléken a Tracking és Sharpness (fejkevtetés és élességállítás) kivezetett potenciométerekkel van megoldva, melyek szintén itt találhatóak. A tracking-szabályzó feladata ismert, a szalagra ferden rögzített videojelelővek és a forgóle-

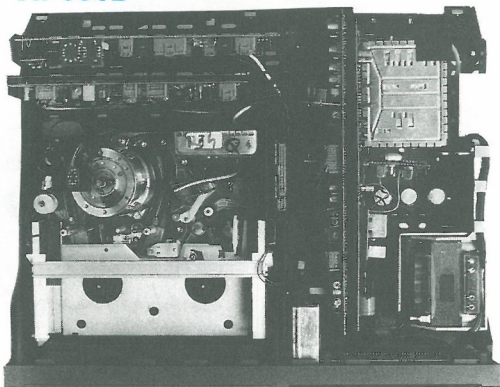
jek optimális helyzetének biztosítása, míg az élességállítás – mely nem általánosan alkalmazott – a gyengébb felvételek magasabb frekvenciás összetevőinek kiemelését, így a finomabb részletek jobb kirajzolását van hivatva biztosítani. Nem kívánunk előre vágni a mérési tapasztalatoknak, de igazából hatásossága nem úgy jelentkezett, mint elvartuk. A középpálsból elmozdulva a kiemelés irányába, a kép zajossá vált, a vonalak kicsipkéződtek, vagy inkább kiszőrösödtek, miközben a bontás nem javult. Osszcillioszkópon vizsgálva a jelet, láthatóvá vált, hogy az áramkör valójában nem ott fejt ki hatását, ahol várjuk, hanem a közepes tartományban, 1-3 MHz-en visz be erősítést.

Mielőtt a szolgáltatásokat részleteznénk, érdemes egy pillantást vetni a készülék belsejére is, mely teljesen átalakult, érdeklő, hogy egészen új konstrukcióról van szó. A hálózati egység a doboz felszerelvény mögötti sarkában helyezkedik

VR 6082

el, míg a funkcionális áramkörök a kijelző mögötti oldalon találhatóak. A készülék aljára került a vezérlő- és memóriapanel, míg fölötté kihajtható, nyomtatott áramkört alaplemezen a nagy és videofrekvenciás egységek vannak. Tulajdonképpen a konstrukció hozzáférhető és szervizelhető. A kábelezési technika ugyan nem sokat változott, de igaz, hogy csatlakozókon keresztül szinte minden oldható.

A műsorok rögzítése PAL és MESECAM rendszerben történik, és a felvinni kívánt műsort az antennacsatlakozón kívüli scart típusú AV bemeneten is fogadni tudja a készülék. A hangolőségység 32 adóállomás programozását teszi lehetővé, automatikus feszültségszintező hangolással. A kimenőjel egyrészt az audio/video kimeneten, másrészt az UHF sáv 32-40 közötti csatornáján jelenik meg nagyfrekvencián. Ez utóbbiak csavarhúzóval állíthatók be a készülék hátlapján, hogy a zavar és interferenciamentes kör biztosítható legyen.

Későbbi időpontban játszásra kerülő tv-műsorok felvételére két hétre programozható előre a memória. A rendelkezésre álló

négy programhely közül három tetszés szerint beállítható, napenkénti, azonos időben történő felvételre is, a negyedik programhely a hetenkénti felvételek beállítására szolgál. Hálózatki-maradás esetén nincs memóriavédelem.

A felvétel normál lejátszásán

kívül lehetőség van annak megállítására, a kép szakaszos továbbítására, előre és visszafelé történő kb. 9-szeres képkérésre. Infrarányú távszabályzója a magnófunkciókon kívül, a programlejtést és az üzemi be-ki kapcsolást végzi.

A kijelzőn láthatók a magnó-

funkciók, a kazettabetöltés ténye, az aktuális idő, a programszám, programozásnál az, hogy az első vagy második hét mely napján mikor kezdődik és fejeződik be a felvétel. (Későbbi időpontban is előhívhatók a már beírt programok, ellenőrzés végett.) A szalaghelyzetet négy számjegyes számláló írja ki és mutatja azt is, ha a gyorsfelvétel van aktualizálva. Egyébként a „Preset” gomb megnyomásával és a memória aktiválásával – visszatekerésekor – e helyről kezd a magnó ismételn.

Bár e video nem gyorsbefűzéses, de felvételvédelemmel biztosított kazetta betöltésekor a „Play” gomb megnyomása nélkül is lejátszásba kezd.

A mechanika robusztus és stabilnak látszik, más jót nem nagyon tudunk róla mondani. Több készülék tapasztalatát összegezve, a szalagot nem a legismábban fűzi be, csapágyazása kissé hangos, halljuk, hogy megy a magnó. Gyorskeresésre váltva először kiesik szinkronból a kép és lassan áll be a normál állapot, esetenként, különösen visszakeresésnél, néhány másodpercre elveszti a színt is. A készülék állókép-minősége sem tökéletes, mert a zavarcsikok nem szüntethetők meg teljesen. Folyamatos képértékelésnél e zavarok folyamatosan vonulnak lefelé az ernyőn.

A képmínőség vizsgálatok a legjobb indultal is 240 sor körüli bontást tudunk megállapítani és sajnos a jel/zaj viszony is csupán 36 dB körüli értéket mutatott, ami alacsonyabb az eddig tapasztaltaknál. Ez az érték az élességállító használatával csak romlott. A hangfrekvenciás átvitel teljesítette, ami ebben az osztályban tudni kell, a zaj azonban kissé gyengébb volt az átlagnál, a nyávogás (megint a mechanika) elmaradt a várakozástól.

MŰSZAKI ADATOK ÉS MÉRÉSI EREDMÉNYEK

	PHILIPS VR 6082		GOLDSTAR GHV 1245		GOLDSTAR VCP - 4100 P		
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért	
RF bemenet	VHF: 2-4, S1-S3 5-12, S1-S19 UHF: 21-69	46 MHz-300 MHz 460 MHz-880 MHz	-	46,5 MHz-302 MHz 465 MHz-875 MHz	-	-	
RF érzékenység (20 dB jel/zajra)	-	150-180/μV	-	180-250/μV	-	-	
RF kimeneti csatornák	30-40	27-44	32-40	32-42	32-40	30-41	
RF kimeneti szint	impedancia	75 ohm	92 ohm	75 ohm	105 ohm	75 ohm	102 ohm
Video bemeneti szint	1 V _{cs-cs}	75 ohm	1 V _{cs-cs}	75 ohm	0,95 V _{cs-cs}	-	-
Video kimeneti szint	impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	0,95 ohm	-	-
Video csatlakoztatás	1 V _{cs-cs}	75 ohm	1 V _{cs-cs}	75 ohm	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	75 ohm
Impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm
Video csatlakoztatás impedancia	-	27 kohm	50 kohm	10 kohm	-	-	-
Impedancia	-	850 ohm	1 kohm	40 ohm	5 kohm	370 ohm	-
Video jel/zaj viszony	47 dB	45 dB	43 dB	36 dB	43 dB	39 dB	39 dB
Hang jel/zaj viszony	47 dB	45 dB	43 dB	36 dB	43 dB	39 dB	39 dB
Sorbontás	250 sor	250 sor	240 sor	240 sor	-	240 sor	240 sor
Hangfrekvenciás átvitel sáv	40-10000 Hz	25-115000 Hz	100-10000 Hz	55-10000 Hz	200-6150	130-7000 Hz	130-7000 Hz
Nyávogás	0,4	0,26	-	0,28	-	0,28	0,28

GHV 1245

csatornaléptető gombokat nyomjuk meg, a kazettafélszek úgy tesz, mintha kazettát fogadott volna, becsúszik a csévéző tengelyek fölé és egy vissza-és előrecsévélést végz. Hogy mindez érdekesebb legyen, kazetta nélkül is működnek a funkciók. A lejátszás (Play) gomb megnyomásakor minden úgy történik, mintha minden „éles” lenne, sőt a fej is elkezd forogni. Igaz, ez „csak” nyolc percig tart és ezalatt a készülék kiejárási nagyfrekvenciás (antenna) kimenetén a „teszt” ábrát, melyre be lehet hangolni a tv-t. További sajtósággal, hogy a VR 6082 ugyan nem gyorsbefűzéses, de ha már lejátszásban van, akkor a stop megnyomásával csak kilátja, de nem fűzi ki a szalagot

▶ Összevetve a korábbi készülékekkel a GHV 1225-öt, úgy érezzük, hogy bár elsősorban a hangolásban korszerűsödött, paramétereiben mégsem tapasztalható előrelépés, sőt mintáink esetenként kevesebbet mutatnak. Végsofok egy egyszerű igényeket kielégítő készülékről van szó, mely 30 ezer forint alatti árával jobban kezdi megközelíteni a valóságot, mint amit féltéve a 1223 P jelentett, irrealis, 49 ezer forintos árával.

Korábbiakban ritkán esett szó csak lejátszó videomagnókról. Bár érdeklődés volt a készülék iránt is, az elmúlt öt évben talán két gyártó típusával találkoztunk a kereskedelemben. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy nevesebb cégektől ilyen kínálat alig van, éppen ezért ragadtuk meg az alkalmat, hogy a Goldstar kapcsán bemutassuk a VCP-4100 P lejátszót.

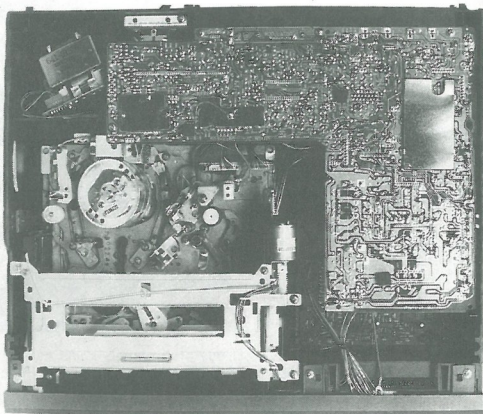
A szolgáltatások köre ez esetben igen leegyszerűsödik, hiszen bemeneti nagyfrekvenciás egység nincsen, sem antennáról, sem AV (audiovizuális) bemenetről felvétel nem készíthető. A VCP-4100 P VHS rendszerű PAL és MESECAM szinkódolású kazetták lejátszására alkalmas, kimenőjel megjelenik a video/audio kimeneten (2 db RCA csatlakozó), és a nagyfrekvenciás kimeneten, mely a 32-40 csatornák között szabályozható. Mivel antennacsatlakozón keresztül történő jelátvitel esetén a tv-antennacsatlakozója „foglalt”, így a tv-antenna jele a lejátszón keresztül is átadásra kerülhet. Minden, lejátszással kapcsolatos alapfunkciót, így gyorskeresést, állóképet és automatikus ismétlést tud a készülék. Számálójára nincs, így adott szalaghelyről nem képes újrajátszani. A PAL-SECAM színnormák közötti váltást kézi kapcsolóval lehet biztosítani. Tracking szabályozója manuális.

A készülék műszaki jellemzői is igen szerények, s a tapasztalt jellemzők erre nem cáfolnak rá. Sorbontása 240 körül volt, és zaja is 39 dB körül alakult. Állóképet inkább információértékűnek tekintjük, a már előbb említett zavarok miatt.

A hangfrekvenciás átvitel vizsgálata során egy Vr 3998 típusú ITT magnóval készítettünk felvételt és összevetettük a két lejátszási görbét. A 0; -7 dB szintváltózáshoz tartozó érték (Vr 3998-nál 45 Hz-11 kHz), a VCP 4100 P-nél az erős alacsony és magas frekvenciás esés miatt kb. 130 Hz-7 kHz-es tartomány átvitelét jelentette. Mint táblázatunkból is látható, a gyár eredetileg sem garantál 6,5 kHz feletti értéket.

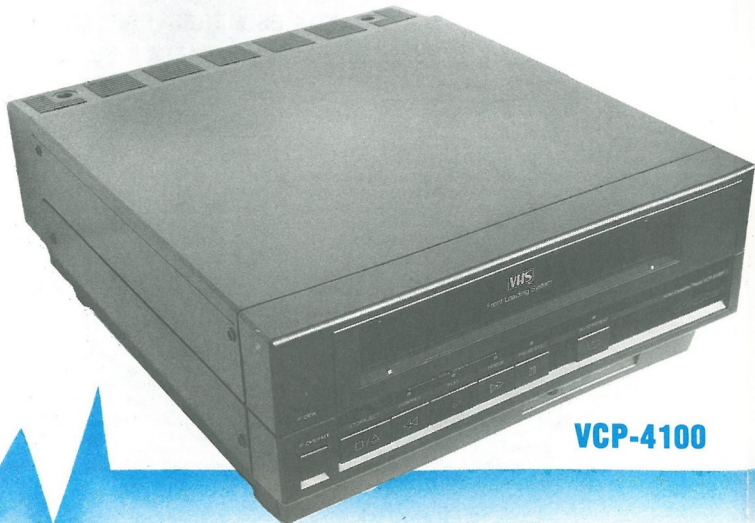
Összességében a VCP-4100 P-t egy szerény szolgáltatású masinának tartjuk.

Mind a mérések, mind a szubjektív vizsgálatok alapján a Philips VR 6082 más súlycsoportot képviselő specifikációja alapján rögtön a bekapcsolás után sok meglepetéssel szolgált. Úgy is mindezt, hogy a készülék ön-

magát teszteli. A hálózatra csatlakoztatás után a Stand by (készenléti üzem) gomb megnyomásakor a kazettartató felveszi a fogadási helyzetet, míg ha a

(ezt önmagától 8 perc múlva teszi meg). Az azonnali visszafűzést csak ismételt stop utasításra teszi meg. Maga a mechanika öntvényre épül fel, amire bizony

VCP-4100

A TESZTBEN SZEREPLŐ KÉSZÜLEKEK RÉSZLETES TÁBLÁZATA

	PHILIPS VR 6082	GOLDSTAR GHV 1245	GOLDSTAR VCP-4100 P
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK			
Hálózati feszültség	220 V ± 10% 50 Hz	220V ± 103 50 Hz	220V ± 103 50 Hz
Teljesítményfelvétel	30/15 W	31/15 W	21 W
Méret	420 × 330 × 105 mm	430 × 350 × 199 mm	290 × 240 × 125 mm
Tömeg	7 kg	7 kg	6 kg
SZOLGÁLTATÁSOK			
Játékidő (E 240-es kazettával)	240	240	240
Áttekeréscsési idő (E 180-as kazettával)	225 mp	325 mp	350 mp
Gyorskeresés előre	9-szeres	7-szeres	7-szeres
Gyorskeresés hátra	9-szeres	7-szeres	7-szeres
Lassítás	3-szoros		
Gyorsítás	x	x	x
Állókép		x	
Képről képre léptetés		x	
Képbevágás			
Utóhangosítás			
Azonnali felvétel	x	x	
PROGRAMOZHATÓSÁG			
Óra kvarcvezérlés	x	x	
Napi programok száma	2	4	
Programozható napok száma	30	14	
Naponta ismételhető program	x	x	
Hetente ismételhető program		x	
Programban csatornakiállítás	x	x	
AUTOMATIKÁK			
Adókeresés	x	x	
Memóriastop		x	
Szállagállás-stop			
Filmvége-stop			
Visszatekeréscselés	x	x	x
Ismétlés			
Szinnormaváltás automatikus	x	x	x
Hangnormaváltás automatikus	x		
Hátralevő szalagidő percekben intervallumokban			
KÜLÖNLÉGESSEGEK			
Sztereó hang			
Zajcsökkentő		x	
HiFi-sztereó hang			
Biztosítás		x	
Hálózatkimaradásra			
Hozzáférés-leltítés			
Távszabályozó infra	x	x	
Távírányítható funkciók: magnó	x	x	
+ csatornaváltás hangolás	léptetés	léptetés	
CSATLAKOZÓK			
Antenna be	75 ohm coax	75 ohm coax	75 ohm coax
ki	75 ohm coax	75 ohm coax	75 ohm coax
Videó be	scart	scart	—
ki	scart	scart	—
Hang be	scart	scart	RCA
ki	scart	scart	RCA
Mikrofon			
Kamera			

óhatatlanul szükség van, lévén a készülék teljesen műanyag házas, s különböző felső burkolat nélkül merevnek nem nevezhetjük. A fedőlap is nagy felületen bordázott a jó szellőzés miatt, így különös figyelemmel kell lenni, hogy közvetlenül tv alá vagy fölé ne helyezzük a videót, mert a közeli változó, erős mágneses terek kárt tehetnek a készülékben. A készülék áramkörei kártyákon helyezkednek el, megfelelő szervizelhetőséget biztosítva.

Bár a kezelési útmutató mint az egyik legkorszerűbb készüléket mutatja be a videomagnót. A 105 mm-es magasság és a szolgáltatások szűkebb köre, és a már elmondottak, bennünk mégis kétségeket támasztottak. A három hétre szóló, mindössze két előre meghatározott időben történő programfelvétel (mindennap azonos időben történő felvétel és gyorsfelvétel lehetősége van), valamint a hálózatkimaradás elleni védelem hiánya nem alaptalanul kelti egy

leegyszerűsített készülék érzetét.

Nem mondható bőbeszédűnek a kijelző sem, mely az üzemi funkciók közül csupán a felvételt jelzi. Lejátszás és felvétel alatt számlálóállásra vált, egyébként az időt mutatja, azonban a számláló nullázása nem jelent egyben memóriahelyet is visszacsévéveléskor. Felvételi stop állásra kapcsolva a mechanika kissé visszahúzza a szalagot, hogy új indításnál az újabb részlet jól illeszkedjen. A készü-

lék műanyag doboza fémes fényű, sötétbarna színű, tetszetős. Kezelőszervei két leghatásosabb mögött helyezkednek el, melyek közül a bal oldali a magnófunkciókat fedi, a jobb oldali pedig az órábeállítással és programozással kapcsolatos mikrokapcsolók nyomógombjait takarja. Pontosabban nem mindent, mert a stop és play, illetve a csatornaleptetés és üzemi kapcsoló a többi gomb síkjából kiemelkedve a csukott ajtók „ablakain” keresztül működtethetők. Külön funkciók szolgálnak a gyors előre- és visszacsévélésre, a gyors képrekeresésre előre- és visszafelé 9-szeres sebességgel. Sajátos funkció a normál sebességgel történő visszafelé játszát és a háromszoros előre- és visszafelé képrekeresés, mely jó minőségű és csikmentes. Az állóképből is kiléptethetők a zavarcsíkok, bár teljesen a kép nem tehető zavamentessé.

A hangolategyeség 35 tv-állomás beprogramozását teszi lehetővé automatikus feszültség-szintezéses hangolással. A tuner a kábelcsatornák vételére is alkalmas, AV üzemmódra „0” pozícióra történő programléptetéssel kapcsolható. A kimenőjel megjelenik a video/audio kimeneteken, valamint nagyfrekvencián az UHF sáv 30-40 csatornának valamelyikén, szokás szerint csavarhúzóval állítható módon. A készülék órája kvarcvezérlésű, de hálózatkimaradás esetén mindig újra kell állítani.

A készülék hátlapján egy speciális kialakítású, 6 pólusú csatlakozójaltal található, mely kameraadapter csatlakoztatására szolgál.

Nem tagadjuk, a szolgáltatási jellemzőket illetően kritikusan fogalmaztunk, a mért és tapasztalt jellemzők tekintetében azonban jobb volt a véleményünk. Vizuálisan a 250-es sorbantás biztonsággal értekelhető 45 dB-es jel/zaj viszony mellett. A vonal-nál rajzolása tiszta, a gradációátviteli egyenletes. A hangfrekvencián tapasztalt átvitel (25 Hz-11,5 kHz) a 45 dB-es jel/zaj viszony és a bemenőjel függvényében mért egyenletes hangtorzítás megfelelő visszaadást biztosít.

Az Ausztriában készülő Philips VR 6082-t összességében egy sajátos mechanikai megfontolások alapján konstruált, memóriák tekintetében egyszerű szolgáltatású, elektromos paramétereit tekintve azonban jó standard osztálybeli készüléknek tartjuk, mely jó minőségű háromszoros képvétel és visszajátszásával sajátos szolgáltatást ad.

Mostani készülékeinkkel elsősorban az egyszerűbb igények kielégítését látjuk biztosítani, s azok felzárkózását a videósok egyre népesebb táborához, akit a gazdasági válság sorompó mozgásukban megkötött.

A

sort rögtön a *Prologue* fantáziáné-
vű NV-V10000 tí-
pusúval modellel
érdemes kezdeni,
mely a világ leg-
drágább otthoni vi-
deójának tekinthe-
tő. Az igazsághoz
persze az is hoz-
zártartozik, hogy
összesen két példány létezett
néhány hónapja e készülékből,
melyen első rátekintésre – ha
valaki rögtön felismeri, hogy vi-
deomagnóval van dolga – látszik
a szabad szárnyalás, a legma-
gasabb műszaki színvonal,
mondhatni stúdiótechnika ottho-
ni videóba történő átültetése, és
ez a bátor sajátosságra törekvés
a formatervezést is jellemzi.

Ami rögtön szembetűnik, a
nehéz, különösen rezonancia-
szegény ház és a belengéseket
jól csillapító lábazat, mely a hifi
után a video területén is tért ho-

dit. E technikában sajátosság,
mely az előbbi párhuzamot erő-
síti: a hálózati rész és egy külö-
nösen csendes ventilátor a szé-
pen csillógó fémház hátoldalán.

Nem újdonság a legújabb Pa-
nasonic gépeknél, hogy a keze-
lőszervek egy részét és a kazet-
tafészek lehajlatható ajtó fedi, a
Prologue-nál azonban az egész
előlap egy ajtó, mely „Push-
open” gomb megnyomására le-
nyílik, egy igen átgondolt keze-
lőpult látványát keltve, melynek
közepén az NV-F 70-nél mar-
bemutatót Jog-dial gomb helyez-
kedik el. Ez egy kezelő csavarha-
tó szabályzó gomb, mellyel a szalag
folyamatosan előre és
visszaállítható. A számláló min-
den egyes képet regisztrál, így
lehetővé van a pontos képkoc-
ka szerinti beállításra. A távve-
zélővel egy másik videomagnó
is vezérelhető, megteremtve a
pontos vágás lehetőségét. A ké-
zi szabályzó gomb azonban meg-

egy fantasztikus keresési lehe-
tőséget is nyújt, az így kontrol-
lált gyorskeresés a normál se-
besség nem 10-szeresével –
nem tévedés – hanem 100-szo-
rosával működik. A gyorsaságra
jellemző adatok sora ezzel még
nem fejeződött be, mivel álló
helyzetből lejátszásra állva csu-
pán fél másodperc kell a kép
megjelenéséig.

Természetesen mindezek
olyan módosítások alkalmazá-
sát követelték meg a mecha-
nikában és a szervo részben, me-
lyek zavaratlanabb szalagvezetést
eredményeznek és csökkentik a
szabályozási hibákat. Ezek jel-
lemzésére a különleges csap-
ágyazáson futó szalagvezetőket
és a korábbi 10 bites szervo-
rendszer helyett az itt alkalmaz-
tolt 16 bites áramköröket emlit-
jük meg. A fejlődésben is történt
módosítás a nyugodt szalag-
futás biztosítására, mely lehető-
vé teszi a kamkorderrel felvett
képanyagok stabil, csipkézés-
mentes lejátszását. Maga a je-
lenség ismert és különösen
long-play felvételek lejátszásá-
nál tapasztalható. Minden „Mo-

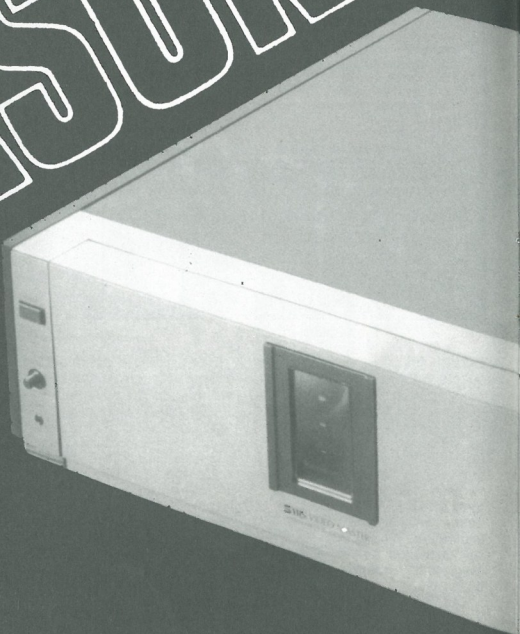
vie”-ban ugyanis, legyen az VHS
vagy VHS-C rendszerű, kisebb a
fejdob, és maga a szalag szoro-
sában simul a fejlődés, mint a
házi használatú videomagnók-
nál, ezen kívül kettő helyett négy
fej látja el a jelet a szalagra, így
az asztali készülékek lejátszott
kamkorder-felvételek különösen
érzékenyek az időbázishibára,
mely az említett csipkézetség-
ben jelenkezik. (E jelenséggel
rövidesen megjelenő kamera-
tesztünkben foglalkozunk.)

A kép végleges „kiszimítását”
az előbb említett fejlődésben ta-
lálható érzékelővel vezérelt TBC
(Time Base Corrector), vagyis
időhiba-kiegyenlítő végzi, mely
egy nagy felbontású, 14 MHz-es
lelapogatási frekvenciával mű-
ködő képtároló és 8 bit szóhu-
sággal olvasva a hibás képet
mint hibátlant adja vissza, szinte
olyan minőségben, mintha az a
kamerából jönne. A stúdiótech-
nikából az ilyen áramköri meg-

E magazin hasábjain rendszeresen
igyekezzünk tájékoztatni olvasóinkat a világ
és ezen belül is Európa újdonságairól.
A legfrissebb és valóban kuriózumnak
számító készülékeket ismertetjük a Video
című lap alapján, mely bemutatja
a Panasonic legfrissebb készülékeit.
Az NSZK-beli újság megfogalmazása
szerint a világ legdrágább otthoni
videójával és furfangos, ötletdús
termékekkel új profil
kialakítását végzi
a Matsushita-konzern.

PANASONIC

körkép

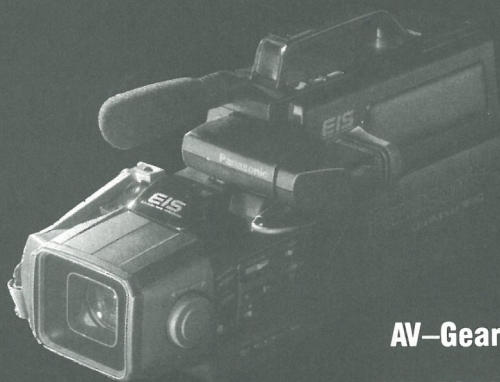

oldások ismertek, professzionális kivitelben azonban áruk két ilyen video árával mérhető össze. S ha már arról esett szó: e gépek Japán ára ismeretes, minthogy a mintapéldányok még NTSC rendszerben működnek (hiába, már megszokott, hogy szinte minden új a felkelő nap országából kél úljára), s átszámítva kb. 6500 DM-be kerülnek.

A szolgáltatások közül végül ki kell emelni – az egyébként szinte elvárt – utóhangosítási lehetőséget, az index- és cimgyorskeresést, a hífi-sztereó hangot, a long-play üzemet és az S-VHS rendszerből következő amorfi videófejeket.

Nem nevezhető olcsónak a másik Panasonic újdonság sem, az AV-Gear, mely egy S-VHS technikával működő, folyadékkristályos színes kijelzőjú képernyővel rendelkezik, melyhez egy VV-P/J típusjelzésű vetítőegység is tartozik. Sorra véve az egységeket, a magnórádió méretű Videomagnó a kicsiny méretek miatt celszerűen C formátumú kazettával működik és érdekessége, hogy hífi hangot is tud, mely fejhallgatón igen jó minőségben hallgatható. A beépített vevőresz egyébként arról is gondoskodik, hogy felveteleket lehessen készíteni, de külön csatlakozója is van kamerafelvételek rögzítésére.

E videomagnó optimális partnerei a rendszerből következően S-VHS kamera. Az ajánlott kamera, mely a készülékhez lett kifejlesztve, a VZ-C1 nevet viseli. Az LC-s displaynek bár van-

AV-Gear NV-FS70

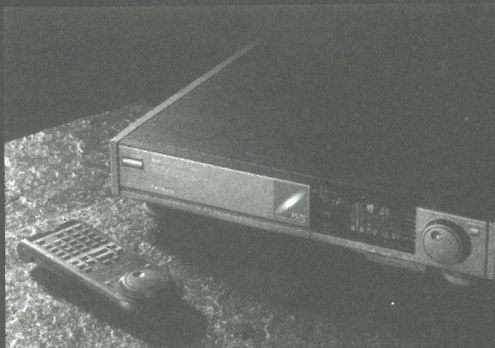
nak korlátai, de lehetővé teszi a mobil használatot. Az elmúlt számban egyébként több, ilyen kijelzővel működő tv-t mutattunk be, s minőségük, bontásuk, technikájuk állandóan javul.

Az összeállítás szenzációja azonban az említett vetítőegység, mely a diavetítőknél ismert lámpából és lencséből, valamint egy rekeszből áll, mely az NV-V1 folyadékkristályos kijelzője részére készült. Ez ugyanis kipattintható és behelyezhető a vetítő rekeszébe. A mini tv ily módon „elfúj” képe ugyanahogy kívánnivalót maga után, de kiránduláskor, kempingezéskor jó szolgálatot tesz.

Az érdekességeknek ezzel még nincs vége. A Panasonic választékában megtalálható a

val együtt egyébként a Canontól származnak és leképésük jónak tekinthető. A Smear-effektus (világos fenyponoknál vízszintes, világító sávok) minimális és a kritikus kontrasztviszonyokat is jól viseli. Mindezzel együtt az állványt nem képes helyettesíteni, de a kézi műveleteket jól segíti.

Végül az utóljára bemutatott újdonság az NV-FS70, mely a múlt számban bemutatott F70 S-VHS kiadása, így inkább csak a specialitásokat említettük meg. A S-VHS változat különösen nagy gondot fordít a jó hangra, ennek érdekében a hangelektronika hálózati része a készülék házában kívül található. A szalagfutás stabilizálásán túl a konsturktőrök figyelmeztető hangot adnak is, hogy a váz és a készülék

„döcögésmentes” optika, mely EIS névre hallgat (Electronic Image Stabilisation) és lényege abban foglalható össze, hogy mechanika képes a kameramann bizonytalanságait kiegyenlíteni. A rándulásokat és remegéseket két állásba kapcsolható elektronika korrigálja, mely gondoskodik a stabil képről és lehetővé teszi a kézből való „svenk”-ek elvégzését. Elkéltve a hatalmas „üvegháztól”, mely egyébként 10-szeres zoom-ot rejt, a kamera ugyanolyan VHS rendszerű, mint a többi hasonló Movie.

Az első fokozatban az EIS különösen a kézből, vízszintes irányban végzett „svenk”-eket hivatott kiegyenlíteni, míg a második kapcsolóállás autóból vagy gyalogos haladás közben készített kézi felvételeknél használatos. Természetesen az EIS-Lock mechanika használaton kívül is helyezhető, melyre néha szükség is van. A második fokozatban ugyanis az elektronika nem szívesen viseli az „svenk” mozgást, hanem azt szinte megpróbálja kiegyenlíteni. Gyakorlatban azonban jól lehet vele banni. A lencsék a mechanika-

lábai csillapítsák az esetleges belengéseket. S végül ki kell emelni a Jog-Dial gombot, mely e típuson a távszabályzóra került, s valóban ott is van helye és segítségével két videomagnó is vezérelhető, így az utómunkálatok könnyebben végezhetőek el.

Habár az említett készülékek és technikai megoldásuk ma még ritkaságszámba mennek, a jövőben minden bizonylan hétköznapiakká válnak.

NV-V 10000

ÜRTÉVÉ

ÜRTÉVÉ

AZ ASTRA MŰHOLD

1989. február hó 5-én 18 órától négy csatornán megkezdte a SKY-műsorok sugárzását, ezek: SKY CHANNEL, SKY NEWS, SKY MOVIES, EUROSPORT.

Február hó 1-jétől már műsort sugároz a FILMNET, két további csatornát bérel a SKY a műholdon, amelyek előrejelzés szerint még februárban megkezdik a műsor sugárzását: LIFESTYLE-KINDERNET és DISNEY CHANNEL.

Skandináviának SCANSAT néven két műsora lesz, de ezek és a FILMNET már jelenleg is csak kódolt adást adnak, tehát fizető tv-ként fognak működni. Kódolt programmal jelentkezett a műholdon a SCREENSPORT csatorna is, bár azt eredetileg nem fizető tv-nek jelezték.

Február 10-től az MTV music TELEVISION amerikai műholdadó Európa számára készített műsorát sugározza.

Az előrejelzés szerint a SKY MOVIES és a DISNEY CHANNEL is fizető tv-k lesznek.

Öt csatornából négy a terv szerint német műsornak van fenntartva, de az ötből még egyik sem ismert, hogy melyik adó műsorát fogja sugározni.

A PARSAT-vevőberendezés bármelyik műholdas csatornáját – ÁFA-val együtt – csatornánként tízezer forintért áthangoljuk az ASTRA, a SKY CHANNEL vagy a SKY NEWS, vagy a EUROSPORT csatornájára és komplett berendezéseket is szállítunk sürgősen újabb csatornák bekötéséhez.

A PARABOLA ÚJ SZOLGÁLTATÁSA

Az antennát továbbra is az ECS-műholdra irányítottan kell hagyni, és onnan vehető a TV5 és a SUPER CHANNEL műsora, a PARABOLA olyan kiegészítő berendezéssel szállítja a blokk-konvertert, amivel vehető az ASTRA bármelyik vagy mind a három csatornája.

A SKY CHANNEL és a SKY NEWS a vertikális polarizációval sugároz, ezért polárváltó alkalmazása nem szükséges. Ha a EUROSPORT és az MTV műsorát is venni kívánják, úgy még egy blokk-konvertert szükséges polárváltóval.

Az 1989. február 13-án ismert műsorszolgáltatást írjuk le, de amikor a hirdetés megjelenik már többet tudunk az ASTRA-ról.

PARABOLA ELEKTROTECHNIKAI Rt.

Budapest XIII., Kassák Lajos út 78.

Telefon: 490-791, 409-964. Telex: 22-3425

Postacím: 1553 Budapest, Pf. 19

Videoberendezések javítása,
áthangolása, színes televíziók
áthangolása, valamint Hi-Fi
berendezések áthangolása és
javítása.

VIII., József krt. 38.
Tel.: 141-216.

Hazai és külföldi garanciális és
készpénzes fekete-fehér és színes
televíziók javítása,
videomagnetofonok áthangolása.

XV., Frankovics M. u. 57-63.
Tel.: 635-225

Nyugati készülékek szervize:
Video- és Hi-Fi berendezések
javítása, áthangolása.
VI., Lenin krt. 94.
Tel.: 311-129

Szervizeink
CSÜTÖRTÖKÖN 20 ÓRÁIG
tartanak nyitva.

**Semmi kétség!
A Rávisz
a segítség!**

SZOLGÁLTATÓ
KISSZÖVETKEZET

A CSALÁD HANGLEMEZ- ÉS KAZETTA- GYŰJTEMÉNYÉBE AJÁNLJUK

FOKUSZ

Válogatás a Kodály Zoltán Hanglemezbolt
készletéből.

	Gyerekeknek:	Lemez:	Kazetta:			
... pld.	Fazekas Mihály: LÚDAS MATYI			... pld.	OLD BOYS – NO. 1. – OLDIES PARTY	190,- 190,- Ft
... pld.	Schwajda György mesejátéka.	100,-	120,- Ft	... pld.	OSSIAN – FÉLRE AZ ÚTBÓL!!!	155,- 180,- Ft
... pld.	HALÁSZ JUDIT – ISMERETLEN ISMERŐS	155,-	180,- Ft	... pld.	POKOLGÉP – ÉJSZAKAI BEVETÉS	180,- 210,- Ft
... pld.	14 népszerű gyermekdal.	110,-	155,- Ft	... pld.	SUPER HITS	
... pld.	100 FOLK CELSIUS – PAFF A BŰVÖS SÁRKÁNY	110,-	155,- Ft	... pld.	Válogatás az év legsikeresebb világslágeréből.	180,- 195,- Ft
... pld.	TINI DAL	110,-	155,- Ft	... pld.	ZÁRAY MÁRTA ÉS VÁMOSI JÁNOS – HALLÓ, ITT JÓ BARÁT!	155,- 180,- Ft
	Válogatás tinislágeréből	110,-	155,- Ft		KÜLFÖLDI SZTÁROK:	
... pld.	Mulatós és magyar nóták:			... pld.	RICHAIR CLAYDERMAN – BALLADE POUR ADELINÉ	295,- 295,- Ft
... pld.	BETLI DUÓ – CSAK TAVASZ NE JÖNNÉ...	160,-	190,- Ft	... pld.	JULIO IGLESIAS – UN HOMBRE SOLO	265,- 280,- Ft
... pld.	BOJTOR IMRE – GYERGYN INNEN, VAGY MEG AZON IS TÚL	190,-	210,- Ft	... pld.	IRON MAIDEN – SEVENTH SON	265,- 280,- Ft
... pld.	HORVÁTH ISTVÁN – ISTENEM, DE SZERETEK HALÓZNI	160,-	190,- Ft	... pld.	OFRA HAZA – SHADAY	280,- 295,- Ft
... pld.	Cigánydalok. 3+1 KOPÉ	160,-	190,- Ft	... pld.	PET SHOP BOYS – INTROSPECTIVE	280,- 295,- Ft
... pld.	Mulatós dalok. Bugyi Zoltán, Kadlót Károly és Lagzi Lajcsi.	160,-	180,- Ft	... pld.	TINA TURNER – TINA LIVE IN EUROPE	280,- 295,- Ft
... pld.	CIRMOS KORMOS – PRESSZÓ ROCK	160,-	190,- Ft			
... pld.	Cirmos Kormos Gábor és zenekara játszik.	160,-	190,- Ft			
... pld.	Tánczene – pop – rock:					
... pld.	ÉVA – INTIM PERCEK	190,-	210,- Ft			
... pld.	Csepregi Éva legújabb lemezalbuma.	155,-	180,- Ft			
... pld.	KOMÁR LÁSZLÓ – EMLÉK – ELVIS PRESLEY	190,-	210,- Ft			
... pld.	KORDA GYÖRGY ÉS BALÁZS KLÁRI – SÖTÉT AZ UTCA...	190,-	210,- Ft			
... pld.	KOVÁCS ERZSI – CSAVARGÓ FANTÁZIÁM	190,-	210,- Ft			
... pld.	LORD EGYÜTTES – RAGADOZÓK	190,-	210,- Ft			

A felsorolt hanglemezek vagy műsoros kazetták bármelyike megvásárolható a kitöltött, kivágott, címünkre borítottban beküldött hirdetés alapján. Rendelésekre kérjük, húzza alá, hogy az egyes címeknél a hanglemezre vagy a kazettára van szüksége. Postán, utánvéttel szállítunk, a portóköltséget felszámítjuk. Tekintettel a korlátozott példányszámokra, a rendeléseket beérkezésük sorrendjében teljesítjük.

Címünk: KODÁLY ZOLTÁN HANGLEMEZBOLT
Budapest, V.,
Múzeum körút 21.
1053

A megrendelő neve: .....

Pontos címe (irányítószámmal): .....

.....

.....

aláírás

ÖRÜLET

A spanyol tévé legjobb nője

Nem igaz, hogy Magyarország monopoljogot szerzett az örültségekre! Akármít is láttunk tegnap a képernyőn, merő rágalom, hogy olyasmi csak nálunk fordulhat elő. Ime, néhány példa a televízió világból.

Khomeini és a tévészek

Khomeini ajatollah mondta volt az iráni televíziósoknak, rádiósoknak, mitől lesz jó – azaz: erkölcsös – a műsor. Ime, az útmutatás: (1) Színesznöket kisárolgató nők, színesznöket csak férfiak sminkelhetnek. (2) Csak olyan műsört szabad sugározni, aminek tanulsága is van. (3) Tilos olyan dalokat énekelni a műsorokban, amelyekben előfordulnak vallási szempontból helytelen *célszövek*.

Ez nem a merevség jele. Épp arról van szó, hogy jele

se legyen a merevségnek! Ime, az iráni híryűnkönség, az IRNA hivatalos közleménye, az engedékenység szép példája.

Az iszlám köztársaság rádiója és televíziója továbbra is közvetíthet olyan zeneszámokat, amelyekben női kórustagok is közreműködnek. Rosszindulatú álhírek viszont azok a szóbeszédok, hogy énekesnők ezentúl szölistaként is felléphetnének a műsorokban. Minden marad így az ajatollah után is?

Spanyolországban jó a foci, a televízió sem árt neki. A bikaviadalnak viszont lanyhul a népszerűsége, tehát néhány éve kitalálták, hogy a liturgikus állatmészárlás „ültságon erőszakos”, s ezért betiltották a viadalok televíziós közvetítését.

Eközben a spanyol televízió 1. programjában óriási sikerrel futott a „Sábado Noche” (Szombat este) című show-műsor, Bibi Andersennel a műsorvezető szerepében. A 30 éves Bibi időnként *topless* jelent meg a képernyőn, s láthatóan volt mit bemutatnia *deréktől felfelé*. Műsorvendégek között olyan világsztárok is felléptek, mint El-

ton John és Rod Stewart. Amikor a nézőket megszavazatták, hogy kit tartanak Spanyolország legszebb asszonyának, Bibi futott be elsőnek. A „Szombat este” még idén januárban is lenyűgözte a nézőket.

Márciusban aztán egy képes hetilap fotókkal bizonyította, hogy valami nem stimmel Bibinél – *deréktől lefelé*. A spanyol tévé legjobb nője ugyanis fiúnak született. A Manuel Fernandez nevű szenyor hormonkezelés révén jutott *igazán* látványos keblekhez.

Manapság a spanyol tévé 1. programjában szombat este már nincsen „Szombat este”.

Nem élhet a tevépásztor műholdtévé nélkül!

Mongólia hatalmas nagy területű ország, csaknem 17-szer akkora, mint Magyarország. A lakosság úgy jó kétfélmillió, a népszerűség tehát nagyon-nagyon csekély. Ráadásul, a városokon kívül élő mongolok nagyobbik része még napjainkban is nomád életmódot folytat. Evente 50-60 alkalommal változtatják a lakóhelyüket a sztyeppén, félsivatagos, sivatagos vidékeken, attól függően, hogy a juh, teve és kecskenyájak hol találának megfelelő legelőt. E sok százezernyi embort kívánja ellátni televízióval a mongol kormány.

Földi telepítési tévedésekről szó sem lehet, hiszen képtelenül sokba kerülne a hálózat kiépítése. A műholdas televíziót pontosan ilyen nagy területű országok számára gondolták el a műszaki tervezők. S mivel Mongóliában is kitört a glasznoszty, a kor-

mány úgy határozott, hogy 1994-től kezdve egy szovjet műholdról televízióval sugározzák be a nomádokat.

Addig azonban meg kell nézni a múltat. Nem az űrben, hanem a sivatagban. El kell látni a nomád csoportokat aggregátorokkal, hogy elektromos áramot is tudjanak termelni a televíziók kedvéért. Az aggregátorokhoz üzemanyag, az üzemanyaghoz szállítóeszközök, ezekhez pedig helyenként út is kell. A félsivatagban, sivatagban!

A munkálatok már megkezdődtek. Néhány hónappal ezelőtt Ulan-Batorban átadták az új televíziós központot, amit – a TASZSZ híryűnkönség jelentése szerint – „kiváló minőségű szovjet – magyar berendezésekkel” szerelték fel.

Kávézó és műholdcentrum

Jugoszláviában nincs jogszabály se a távközlési műholdak tévéprogramjainak vételéről, se a kábeltelevízióról. S amit a törvény nem tilt, azt – mint tudjuk – szabad. Tudják ezt a jugoszláviai Bosznia-Hercegovinában is.

Vitezen, egy boszniai kisvárosban él egy maszek, aki fel akarta lendíteni kávézójának forgalmát, s különleges szolgáltatást nyújtandó, vett egy műholdvért parabolaantennát. Előbb csak a vendégei kedvéért „csapolta meg” az Eutelsat műholdat (pl.: Super Channel), majd gondolt egyet és kiépített egy vezetékes hálózatot. Száznál több háztartás fizette ki a csatlakozási díjat, meg az előfizetést. A kávézó tulajdonosa hamarosan vállalkozott hirdetések felvételére is. Újában *speciális műsört* is kínál a *hajnali órákban*: kemény pornófilmeket a saját videoboltjának választékából.

A kisvállalkozó mindeztért meg egyetlen dinár adott sem fizetett. Az *ottani* hatóságok szerint ugyanis nem lehet megadóztatni olyan tevékenység jövedelmét, amelyet nem szabályoz a törvény.

Veszedelemes élet

Egy amerikai stáb több részes tévéfilmet forgatott Ferdinand Marcosnak, A Fülöp-szigetek egykori diktátorának a hatalomban töltött utolsó napjairól. A film címe „Veszedelemes élet” volt, a felvételek helyszíne pedig Manila, a Fülöp-szigetek fővárosa. Mi más is lehetett volna hitelesebb?

Az egyik jelenet utcán játszódott, ahol a felvétel utolsó tankokat követő dobálta meg a statiszták-

ból álló tömeg. A situáció tökéletesen hitelesre sikeredett. Marcosnak ugyanis manapság is igen sok híve van még – „az utca embere” körében.

A nyílt utcán zajló forgatásról sok járőrelő azt hitte, hogy valóságok lát, s nyomban csatlakozott a statisztákhoz. A megajátzott zavar-gásból percekben belül igaz lett.

A felvételeket vagy 10 ezer kilométerrel odább, Sri Lankán folytatták...

Maradona és a televíziós hazugságdetektor

Az olasz televízióban gyilkos verseny folyik az álami tévé, a RAI három programja és az öt országos magán-televízió, s a többszáz helyi adóállomás között. A fennmaradás kényszerétől „megindultak az agyak”, s a televíziósok újabbban felfedezték a naturalista valóságot.

A RAI második programjában jelentkezik például az „Igazság-gép” című adás, amelyben hazugságvizsgáló műszert kapcsolnak a *különleges* riportalanysokra. Így válaszolt az igencsak kemény kérdésekre többen között egy gyilkosságért már jogerősen elítélt nő és egy kábszeres homoszexuális férfi, akit barátjának megölésével vádoltak. Felkérték a műsorban való szereplésre Diego Maradonát is, mivel apasági perbe keveredett. A futbalcsillag – ki hinné?! – nem vállalta a hazugságdetektoros fellépést.

A RAI harmadik programjában rendkívül népszerű az „Egy nap a bíróságon” című műsor. Ebben tárgyalótermekből közvetített igazi pekek lefolyása látható: maffia gyilkosságok, prostitúció, kifizetetlen gyerekartások, kizártlopások stb. ügyei. A helyszíni felvételekhez a bíróságok szinte minden esetben megadják az engedélyt, legfőképpen csak az okoz némi gondot, hogy a tanúk arcát nem szabad bemutatni. (Olaszországban manapság is teljesen köznapi esemény,

hogy a „kellemetlen tanúk” egyik napról a másikra nyomtalanul eltűnnek, persze, nem a saját akaratukból.) Ugyancsak a RAI-3-ban fut a „Telefono Giallo” (kb. „A megoldás telefonon érkezik”) című műsor. Ezekben az adásokban felderítetlen bűncselekményeket rekonstruálnak, s a nézők betelefonálhatják megoldási ötleteiket vagy építésséggel az addig ismeretlen információkat. Nemrégiben egy erőszakos közölsüli és gyilkossági ügy a műsorban felmerült új mozzanatokat nyomán került ismét a bíróság elé.

A magán-televízióknak is megtetszett a televíziós naturalizmus. A CANALE-5 programban látható a „Különleges híradás”. A 15 perces műsorban bemutatnak például egy AIDS-virussal fertőzött milánói kábítószereszt, amint éppen heroint injekciózott be magának. Óriási botrány tört ki! A közvélemény-kutatási adatok szerint a nézők 48 százaléka hasznosnak, 40 százaléka viszont ártalmasnak tartotta a szóban forgó adást. Meg kell jegyezni, hogy a heroin befecskendezése közben a férfi „kiszólt”: a nézőknek: „Ne legyetek olyanok, mint én!”

Vannak akik abban bíznak, hogy a rendőrség közbelép és megakadályozza az ilyesfajta műsorokat. Mások azon elmélkednek, vajon hol húzódnak a jó ízlés határai. A közönségnek más dolga van. Rohan haza, hogy el ne mulasszon egyetlen adást sem.

Hogy lehet nézni 36 tévéprogramot?

Sehogy! – mondaná az ember, ha magyar ésszel gondolkodik és már attól ideges lesz, hogy két program között kell választania. Az amerikaiaknak más a véleményük.

Az Egyesült Államokban minden második háztartásba kábelben érkeznek a tévéműsorok, s a nagyvárosokban az a tipikus, hogy a vezetékes rendszerek *legáltalában* 36 különféle programot kínálnak. Könnyű elképzelni, hogy milyen nehéz eligazodni a műsorújság, a „TV-Guide” alapján a kínálatban. Amerikában is a műsorújság a legnagyobb példányszámú hetilap, pedig a jeniknek legalább egyharmada sohasem veszi a kezébe. Nekik is és a többi néző többségének is a távkapcsoló segít a választásban. Az amerikai nézők kétharmada úgy ül le a képernyő elé, hogy nem tudja, mit is akar ténylegesen megnézni. Veszi a távkapcsolót és végigfut az éppen elérhető műsorokon, s kiköt valamelyik mellett. Legáltalában a legközelebbi reklámbetétig. Akkor vagy kimegy sörért a hűtőszekrényhez, vagy épp a *folymatog* beferezendő a lakás legkisebb helyiségét látogatja meg. S ha marad a képernyő előtt, akkor a reklám ideje alatt a távkapcsolóval ugrál egyik csatornáról a másikra, harmadikra, harmincadikra. A fiatalok körében terjed a mozaikszűrő nézés, vagyis az egy-két percnyi nézést követő csatornaváltás, vagy oda-vissza, vagy végig a 36 programon.

A bőség zavarában a kézenfekvő, igaz amerikai megoldás – az automatizálás. A *tévézés* *számítógépes automatizálása*.

Minden második amerikai televízió alatt ott lapul a video is. Az ellátottság ilyen szintjén már szinte kötelező a tévéprogramokat műsorazonosító pilot-jelekkel kezdeni. É láthatatlan, ámde a képrögzítők számára nagyon is érzékelhető kódok jelzik az adás főbb jellemzőit, a műfajt, a sorozat címet, netán a főszereplőt stb. stb. (Magyarországon is kaphatók olyan, például ITT márkájú videók, amelyek képesek a műsorazonosító kódok érzékelésére – csak éppen az adásból hiányzik nálunk a kódjel. Pedig igazán nem volna olyan bonyolult vagy költséges műszaki feladat nálunk is bevezetni.) A műsorazonosító kódot érzékelő video akkor is felveszi az adást, ha arra konkrétan nem is programozták be. Felveszi, ha a *tulaj* idomíthatja képrögzítőjét műfaj, sorozatcím stb. szerint. Harminchat vagy még több program esetén, persze, azonnal gondok támadnak a rögzítési helyely. Az Egyesült Államokban ezen segít a „Fittifiks TV” (SmartTV) márkanevű szerkezet, amelyet idén márciusban jelentettek meg a piacon – bagatell 6000 dolláros áron.

A SmartTV videofelvételből és személyi számítógépből álló integrált rendszer. Memóriája 186 órányi műsor befogadására képes, s ha a *tulaj* megfelelően programozza, megszabadulhat a választás kínjainak nagyobb részétől. Az összetett már csak azért sem, mert az amerikai televíziók ugyanazoktól a műfajokból egyidejűleg igen sokat kínálnak.

A hírek szerint a SmartTV-t arra is be lehet idomítani, hogy a műsorokba beékelte reklámokat ne rögzítse. E pillanatban még titok, hogy a szerkezet erre miképpen alkalmas, hiszen a hirdetések nem különböztek meg pilot-jelekkel az adás többi részétől. Eppen azért nem, hogy minél kevesebben tudják kikerülni a reklámok befolyását.

A felsőfokú videósképzés helyzete:

HÁNY DUDÁS ÉS HÁNY CSÁRDA?

Ellentmondások, ellentétek jegyében zajlott le az ELTE Videokommunikáció és alkalmazott videoszak szervezésében a Videokommunikáció című, kétnapos szakmai bemutató és tanácskozás a múlt tanév végén.

Az ellentmondásokat és ellentéteket éppúgy felfedezhettük az elvek és a gyakorlat, az egyes részt vevő szervezetek koncepciói, mint az egyes résztvevő személyek elvárásai és a valóság között. Nem kevés ellentmondás és feszültség gyülemllett fel az egyes oktatási formák meghirdetett célja és végeredménye közötti különbség miatt, s újabb ellentmondás, hogy miközben nem létezik első és középfokú videósképzés az állami oktatásban, a felsőfokból négy is van.

Hogy kik vettek részt ezen a hallgatói kezdeményezésre született találkozó? A Színház- és Filmművészeti Főiskola, az Iparművészeti Főiskola, a Vizuális Kommunikációs Stúdiója, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Videokommunikációs és alkalmazott videoszaka és az MTESZ Optikai, Akusztikai és Filmművészeti Egyesületének felsőfokú videós tanfolyama.

E felsorolás további ellentmondásokat rejt magában, hiszen nyilvánvalóan nem az egész Színház- és Filmművészeti Főiskola vett részt, sőt... A főiskolát hat vizsgafilm, egy végzett hallgató és egy meghívott előadó képviselte, aki hozzászólásában kifejtette: nem kíván (és nincs is feljogosítva) a vezető tanár Horváth Ádám helyett nyilatkozni, csupán a fő-

iskola helyzetéről mondja el információit. Az Iparművészeti Főiskola komolyan vette a találkozót. Ott volt Kopek Gábor, a Vizuális Kommunikációs Stúdió vezetője, több most diplomázott és még tanuló hallgató, és készítették a találkozóra egy, a főiskolájukon folyó oktatást bemutató másfél órás összeállítást. A szervező és rendező ELTE Péterffy András szakvezető-

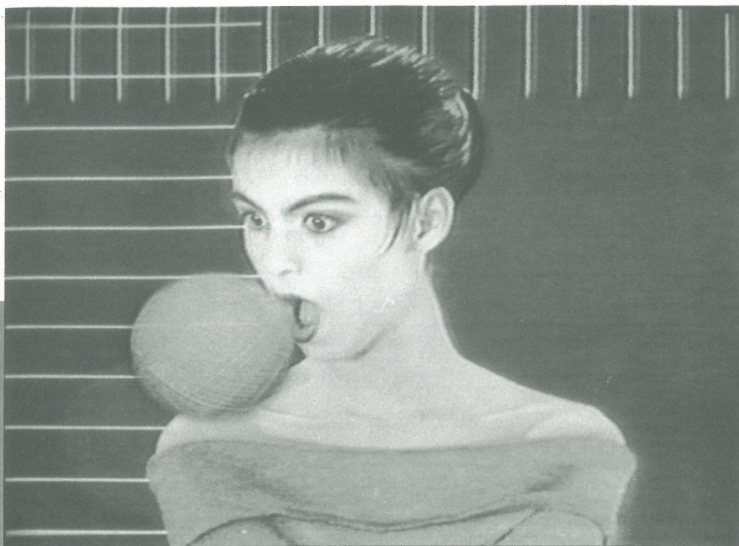
vel, oktatókkal, hallgatókkal, közel három órányi videóanyaggal képviselte magát. A MTESZ-OPAKFI-tanfolyamról hivatalos személy nem, "csak" nagyszámú hallgató és 15 vizsgafilm volt jelen. Mint egy szervező megjegyezte: a résztvevők száma és összetétele pontosan megmutatta, hogy a hallgatók mennyire érdekeltek és az egyes intézmények mennyire tartják fontosnak a felsőfokú videószakképzés helyzetét Magyarországon.

Az egyes oktatási formákat bemutató szóbeli tájékoztatók mellé minden intézményből érkeztek illusztrációs anyagok is, vizsgafilmek, vagy évközi stúdiók. Kronologikus sorrendbe csak az Iparművészeti Főiskolán szerkesztették egybe az anyagot, így az oktatás egésze szempontjából csak ez volt megitélhető. Az egyes felvételek közelebb feladatai közül (tárgy-, mozgásbrázolás, arculattervezés) a hallgatók választhattak témát (például: üveg, toll, szemüveg, lámpa, stb. vagy futás, gubancok, pillanat, stb.) és láthattuk egy-egy hallgatónak az egymást követő felvételekben készült vizsgamunkáit. Ezek az anyagok magasan kiemelkedtek a többi közül, így senki nem csodálkozott, hogy az MTV *Videovilág* című műsora a főiskola harmadéves hallgatóitól rendelte meg a műsor évek óta futó földmért.

A Színház- és Filmművészeti Főiskola bemutatót öt vizsgafilmje (4 tévéjáték, 1 riport) ugyanazt a hideg rutint sugallta, ami a televízióból árad. Szakmailag korrekt, de invenció nélküli tömegárut láttunk. Persze ismét meg kell említeni, nem tudhatjuk, hogy a bemutatott anyag mennyire volt reprezentatív, vagy esetleges.

Az ELTE anyagát ömlesztve vetítették. Egy-egy hallgatónak több munkája is monitornak került, de nem derült ki, melyik volt vizsgamunka és melyik készült „házi feladatként”. (Hogy ilyen is volt, azt nem csak a szóbeli tájékoztatóból tudhattuk, megmutatták az azonos témák: ünnep, tévéműsor és reklámparódiák, olimpiai közvetítés hangja más képpel illusztrálva stb.) Csupán az ELTE anyagában láthattunk humoros (szatirikus) munkákat.

Az OPAKFI-tanfolyam évzáró vizsgafilmeket mutatott be, amelyek színvonala nem volt túl magas. Általában a szolid középszer jellemezte azokat, a vizsgán való megfelelés igénye dominált. Nem tűntek fel vizuális kísérletek, meghökkentő ötletek, a tévéből ismert megoldások köszöntek vissza. A sok VHS-anyag sem emelte az összeállítás színvonalát.

A hallgatók között találkozunk elégedettel és csalódottal egyaránt. *Gárdos Péter* az Iparművészeti Főiskolán diplomázott. Oklevelében az áll, hogy „video és alkalmazott grafikai szakirányú vizuális kommunikációs tervező”. Munkakönyves állása nincs, a Művészeti Alap tagsága mellett produkciókra akar szerződni. Munkájának lényegét a videomonitro-

kon megjelenő vizuális elemek összhangjának megteremtésében határozta meg. Ilyen tevékenység Magyarországon még nem létezik, de a fejlettebb országokban már művelik. Bizik abban, hogy előbb-utóbb nálunk is felismerik szükségességét. Tulajdonképpen látványtervező szeretett volna lenni, de olyan szak éppen nem indult. Az Iparművészeti főiskolán másként tanulták és

használták a vizualitást, mint a filmművészetin. Nem hagyományos rendezői és operatőri ismereteket tanultak, hanem komplex eszközként próbálták alkalmazni a videót. Elsősorban reklámfilmeket szeretne csinálni (diplomamunkája a „Masterfil” Vállalat arcutareklámja), de szívesen megpróbálna a hagyományos filmmel is. Véleménye szerint a magyar reklámfilmek elég izléstele-

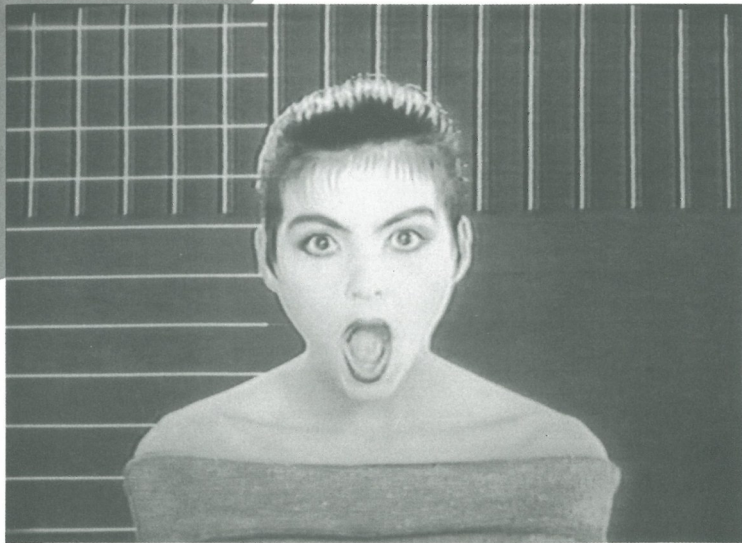
nek, mert hozzá nem értő emberek határozzák meg, hogy mit és hogyan mutasson. Egy filmrendező sem tud jó reklámfilmeket csinálni, mert a mondanivaló és nem a vizualitás felől közeledik a témához.

Tóth Tihamér és *Vollmuth Frigyes* az oroszlányi, illetve a békéscsabai közösségi televízió vezető munkatársai. Ők nagyon elégedettek az ELTE-n tanultakkal. Úgy érzik, táguult látóhatáruk és a televíziózás mellett egyéb területen – például a középiskolai oktatásban – is hasznosítani tudják az itt hallottakat. Nem okoz problémát, hogy nem művészeti diplomát kapnak, mert eszközként és nem célként használják a videót.

*

A kétnapos tanácskozás, egymás problémáinak és munkáinak megismerésén túl, konkrét szervezeti, együttműködési megállapodást nem hozott. Még a minimális program: a bemutatott munkáknak egy videotékában való elhelyezése is függően maradt. Azonban mégsem nevezhető sikertelennek a kezdeményezés. A személyi kapcsolatok megszületése mellett megtörtént az első lépés a szervezettek között is.

Dékány István

Mi az a MIT?

Egy mozi, ami más, mint a többi

Másfajta mozi volt a budapesti Kinizsi már korábban is, hiszen egy évtizede a főváros talán első igazi stúdiómozijává vált, jól válogatott művészfilmjeivel. Akkoriban még nem számított általánosnak, hogy mindennap más filmet vetítsenek – ez a megoldás azonban odaadó törzsközöniséget toborzott a Kinizsi utcába azok közül, akik nem a mindenkori újdonságokra, hanem az elmulasztott vagy éppenséggel a nagyon is jól ismert darabokra voltak kíváncsiak.

Aztán az egyre jobban lerobbant fapadost bezárták. Senki sem tudta, mi lesz vele, kinyírták-e még valaha egyáltalán. Olyan hírek terjedtek el róla, hogy felújítása már nem érné meg, mások úgy tudták, hogy az épületet egy francia cég vette meg.

Szerencsére az egyik információ sem bizonyult helytállóknak – a Kinizsi az idén tavasszal újra megnyitották, cég-táblája szerint a **MIT moziklub-jaként**, Mi az a MIT?

A Mozgóképek Innovációs Társulás néhány éve az érszakkal feloszlatozott Társulás Filmstúdió részleges utódjaként alakult ki – tagjai között elsősorban azokat a filmrendezőket találjuk, akik tevékenységüket nehezen tudták beilleszteni a hagyományos stúdiók keretei közé. Dárday Istvánék állítógazd már tíz évvel ezelőtt „kinézték” maguknak ezt a mozi: olyan helyre szerettek volna szert tenni, ahol a nézők nemcsak filmeket nézhetnek, de az alkotókkal is találkozhatnak, vitákat hallgathatnak meg, és a játékművek mellett dokumentum- és videoprogramokat is választhatnak – vagy éppenséggel kiülhetnek a kert helyisége egy itala.

A MIT a Mozgóképek Innováci-

ós Alapítvány keretében a Művelődési Minisztérium kulturális keretnek terhére viszonylag olcsón, alig négy millió forintért újította fel a mozi. A felújítás egyben bővítést is jelentett, mivel a moziaterem mellett új videoterem nyílt, továbbá egy olyan közös tér jött létre a hallban, ami társalgó és kávéház is lehet egyben, ugyanakkor az itt elhelyezett monitorok tíz csatorna műsorát tudják fogni. Előrelátóan bekabellázták az egész mozi, így, ha szükséges, videokészülékek a tetszés szerinti számban állíthatók be – márpedig több hasonló programot terveznek. Hátravan még a kertmozis helyreállítás és itt, az udvaron üzemel majd a kerthelyiség is

– a Kinizsi inozi 1990-től működhetett minden tervezett szolgáltatással.

Az a koncepció, ami régóta próbálja helyreállítani a filmgyártás, -forgalmazás és -befogadás önálló darabokra szakadt egységét, időközben természetesen sokat változott – és még idősebbé vált, mindenekelőtt a videózás elterjedésével. A MIT-ben társultak szándéka szerint a Kinizsi olyan helyé válhatna, ahol a hagyományos mozifunkció mellett a vizuális kultúra minden más szelete is szerephez juthatna.

Az újra megnyílt Kinizsi mozi először március 15-én hozta fel magára a figyelmet, amikor úgynevezett **nyílt** napot tartot-

tak: mindenki levethette a magával hozott videofelvételket, amelyek akkor az ország különböző pontjain lajzolt megemlékezőkről tudósítottak. Ez a kezdeményezés nem marad alkalmi próbálkozás: nemcsak megismételni, de rendszeresíteni is szeretnék. Hasonlóan az első vizuális kerakasztalhoz, ahol egy-egy témát mindig több oldalról igyekeznek körbejárni. Amikor például a **vizuális alkotások és a társadalmi folyamatok kölcsönhatásáról** volt szó, a beszélgetést számos film vetítése előzte meg, így bemutatották Wajda Vasemberét, a Bószörményi – Gyarmathy páros Recsk-filmjét vagy a Fekete Doboz videodokumentumait is. Az elsőhöz hasonló formában terütekre került **Álmunk, Amerika** a maga külföldi és magyar új nosztalgikus filmjeivel, illetve a horror-, pornó- és akciófilmek minden elsőpró-

Törvénytől védve

A múlt hónapban már beszámoltunk egy bírósági ítéleltel végződő videós ügyről, most egy újabbról adhatunk hírt. Am mind jellegében, mind súlyában a két ügy meglehetősen eltér egymástól: a közös bennük csupán annyi, hogy mindkettőt a Pesti Központi Kerületi Bíróság tárgyalta dr. Halász András büntető tanácsa.

Videokazetták cseréberéjére épülő hobbi közösségekről, munkahelyi klubokról sokan hallottak. Azt is tudjuk, hogy ezek a közösségek valahol a legalitás és féllegáltság határmezsgyéjén egyensúlyoznak. Ezért volt némiképp meglepő, hogy a BRFK Népgazdasági és Társadalmi Tulajdonvédelmi Osztály sajtórendészeti osztálya alapos gyanúja miatt eljárás indított a Pénzügyi rend szerint a rendőrhatalomra a nyomozás befejezése után az ügy iratait vádemelés végett

megküldi az ügyésznek, amely aztán az elkészített vádiratot betherjeszt a bíróságnak. Ebben az ügyben viszont – jelentéktelensége miatt – nem kényül vádirat, csak vádindítvány, és az ügyészség sem vett tárgyaláson. Sőt népi ülnökökre sem volt szükség. Így a tárgyaláson az egyesbíró, a jegyzőkönyvvezető, a vádlotlon és a védőjén kívül csak néhány tanú és a kirendelt szakértő volt jelen.

A bíró kérdéseire Asztalos Gábor elmondta, a vállalatnál 1985-ben kezdődött a videózás. Eleinte csak a klubban tartottak hetente egyszer zártkörű videovetéseket, majd – a megnövekvő igények miatt – a hobbiklubot szerveztek kazettakölcsönzésre. A munkát – a vállalatvezetés tudtával és a szakszervezet bizottság bejegyezésével – a gazdasági osztály vezetője vállalta fel, aki korábban a klubvetéseket is szervezte. A kölcsön-

zklub hamarosan egész vállalkozással vette ki magát, a vállalat dolgozói közül 130-an léptek be – a vezérigazgatóig bezárólag. Az állomány a tagok által beadott és lemasolt kazettákból állt össze, amelyből a rendőrségi eljárás megindulásakor 393 darabot a helyszínen lefoglaltak.

Visszatérve a szerveződések időszerűségéhez, a klubvezető elmondta, hogy egy idő után – a kazetták mind nagyobb mennyisége miatt – kezdett számára terheessé válni a vállalkozás. Természetes igényként fogalmazódott meg a cseréberé válmifele szabályozásának a követelménye. A vállalat jogászai nem tudtak egyetelmű választ adni a felmerült kérdésekre, de az elkészült szabályzat végül is mindenki elfogadta, tudomásul vette, amit az szb is megöröszített. Asztalos Gábor kiemelkedő kulturális tevékenység címén 500 forint szakszervezeti jutalomban is részesült: lényegében ez volt az összes haszna a rengeteg időt és munkát igénylő vállalkozásból. A szabályzat 1988 augusztusában

hulláma is. (A sikerre való tekintettel egyik témát sem tekintik lezártnak – a folytatás őszszel várható).

Az új tulajdonosok első lépésben felvették a kapcsolatot a kerület oktatási intézményeivel, hiszen a mozi az iskolákban felmerülő igényeket is szeretné kielégíteni. Vasárnaponként mindig a Balázs Béla Stúdió filmjei peregnek, a szerda pedig a Független Filmek Napja, és elsősorban alternatív filmeket várnak azokra a tervezett nemzetközi szimpóziумokra, amelyek közül az elsőre szintén az őszi hónapokban kerül sor. Októbertől amatőrök és haladók számára egyaránt videótanfolyamok indulnak, az összes szolgáltatás beindulásával pedig egyszeri alkalomra szóló, napi és állandó belépőt is lehet majd váltani.

Az új Kínizsi mozi eddigi néhány hónapja azt mutatja, igény mutatkozik az ehhez hasonló alternatív kezdeményezésekre. Mivel külön dotációban nem részesülnek, hamar kiderül majd, hogy képesek-e önköltséggel vagy akár nyereségesen üzemeltetni. Kezelői mindenestre be akarják bizonyítani: egymástól látszólag távol eső funkciókat is össze lehet kapcsolni és mozi üzemeltetni gazdaságosan is lehet – ha nem feltétlenül a megszokott keretek között csinálják.

T. T.

Kazetta 56-ról

füzet társaságában. Ebben a füzetben az eredeti filmek, filmhíradók adatai, keletkezésük körülményei lesznek olvashatók.

S hogy miket láthatnak majd a téma iránt érdeklődők? Várhatóan látni lehet majd a Sztálin-szobor ledöntését és azt, hogy miként kerültek el a szobor egyes részei az EMKE-hez. Minden bizonnyal lesznek részletek a Ludovika körüli harcokból.

S végleges anyag még nem állt össze, az bizonyos, hogy sok múlik az itthon élő és a külföldi segítőkész embereken, akiknek ilyen eredeti filmek vannak a birtokában. Nyilván az első kazettára nem fér majd rá az összes magánkézben lévő képi dokumentum, ezért a Tudósítók Kft. szükség esetén újabb kazetta vagy kazetták kibocsátására is kész. A cél az, hogy ezzel is hozzájáruljanak egy olyan képi dokumentumtár létrehozásához, amelyet bárki kikölcsönözhet, de természetesen meg is vásárolhat.

E sorok megjelenése után is szívesen veszik bárkinél a jelentkezését, akinek '56-os amatőr felvételei vagy egyéb képes dokumentumai vannak.

készült el, és október 1-jén lépett hatályba.

30 forint éves alaptagdíj befizetése után maximum 5 darab kazettát vihetett haza a dolgozó – kazettánként 10 forint kölcsön-díj fejében. A kazettaállományról katalógus készült, a bevételeket és kiadásokat pénztárkönyvben vezették, pontos adminisztrációt vezettek, minden számlát és bizonylatot megőriztek. A rendőrségi házkutatás pillanatában a pénztárban 24 155 forint volt, ami a tagdíjból és az egyéb bevételekből folyt be.

A „tényállás” tisztázása ezek után a bíróságnak nem okozott különösebb gondot. Az ügyvéd védőbeszédében két dologra hivatkozott: egyrészt tévedésre, másrészt a cselekmények csekély súlyára. A Btk. értelmében ugyanis nem büntethető, aki a cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy a társadalomra nem veszélyes, és arra a feltevésre alapos oka van. A bíróság is ezt az álláspontot vette figyelembe mert az eljárás megszüntetése mellett bírói megrovásban részesítette a

vállalatot. Az ítélet indoklásában elhangzott, hogy a cselekmény az elbírálásakor oly csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy a legenyhébb büntetés kiszabása is szükségtelen.

Tény ugyanakkor, hogy a műsoros videokazetták zártkörű klubszériú felhasználása, csereberéje kérdésében óriási a joghézag, amit szabályozni kellene – nem vállalati szinten. Az is nyilvánvaló viszont, hogy a Pénzügyintézi Központban túllépték azt a határt, ameddig a szerzői jogások még nyugodtan alszanak.

Feltehetően erre is tekintettel volt a bíróság, amikor az ítélet zárórészében a lefoglalt videokazetták elkobzásáról intézkedett, és az eljárás során felmerülő bünyügyi költségek egy részében is elmarasztalta a vállalatot.

A Pénzügyintézi Központban jelenleg nem működik a videoklub, és a történetek után nem is tervezik az újrarendelést. Arról, hogy más vállalatoknál, intézményeknél mi-féle hobbi-közösségek tevékenykednek, nem szól(hat) a bírósági ítélet...

Kiss Zoltán

Most, hogy 1956 eddigi tennet- és beállítástól kezdjük zárórészében a lefoglalt videokazetták elkobzásáról intézkedett, és az eljárás során felmerülő bünyügyi költségek egy részében is elmarasztalta a vállalatot.

A Pénzügyintézi Központban jelenleg nem működik a videoklub, és a történetek után nem is tervezik az újrarendelést. Arról, hogy más vállalatoknál, intézményeknél mi-féle hobbi-közösségek tevékenykednek, nem szól(hat) a bírósági ítélet...

Fekete Doboz után:

ABős-Nagymaros vizerőmű elleni tavalány, első nagy tüntetéssel kezdődött – emlékezik dr. Székely Ferenc, a MOVI főszerkesztő-helyettese, a Nyitott Szem legújabb videós folyóirat felelős szerkesztője. – A negyven év alatt lejáratos filmhíradós szakmában új időszakítás kezdődött. Senki nem szabta meg előre, miről szóljon a tudósítás. Egyáltalán, senki nem mondott semmit. Végül is a riport nem került a mozikba, nem fért a heti tíz percbe...

A MOVI filmhíradásai választású elé kerültek. Ők is érezték, olyan események elé néznek, amelyek sorsdöntőek lehetnek a későbbi generációk számára. Számtalan dokumentum értékű anyag gyűlt össze archívumukban, miközben csak csekély reményük lehetett arra, a szélesebb nyilván-

osság is megismerhesse munkájukat. A felelős szerkesztő az elődökre is hivatkozik:

– Ha '56-ban az operatőrök nem mennek az utcára, ma nincs hiteles képünk az eseményekről. Mi sem akartunk lemaradni a társadalmi mozgások megörökítéséről.

A régiek mellett kortárs mintát is lettek. A Fekete Doboz alkotói, akik már akkor megjelentek kameráikkal az ellenzék megmozdulásain, mikor a hatalom meglehetősen keményen lesújtott a résztvevőkre. (Éleg csupán 1988. október 23-ra vagy november 15-re gondolni.)

Természetesen az indíttatás hasonló elemén kívül, sok minden máspejten igyekednek csatlánni a Nyitott Szem készítői. Elsősorban is ügyelnek a technikaiilag mindig kifogástalan felvételek készítésére.

Nyitott Szem

Az adott témától függően vagy film nyersanyagra, vagy videóra dolgoznak. A BETACAM és U-MATIC berendezésekkel készült felvételeket filmre is átjuttassák, mint ahogy a filmdokumentumok is videoszalagra kerülnek.

A havonta rendszeresen megjelenő VHS-kazettákon százötz perces összeállítások találhatóak. A felelős szerkesztő alapvető szándékuknak tartja, hogy mindenféle szélsőséget mellőzve, lehetőleg a politikai és társadalmi szervezetek, csoportok korlátozás nélkül fejthessék ki álláspontjukat. A figyelem ébrentartása érdekében általában egy-két hosszabban, alaposabban kifejtett téma mellett, több, rövidebb riport szerepel a kazettákon.

Állandó rovatokat is tartalmaznak a Nyitott Szem darabjai. Márciusban Mit akar a kisgazda-

párt?; áprilisban Mit akar az SZDSZ?; májusban Mit akar a népfront? címmel foglalkhattak össze a szervezetek elkövetőseiket.

A dokumentumkaszetták kínálatából további izellít: a márciusi összeállításban mi más is lehetne, mint az első szabad március 15. Kisinterjúk Csengey Dénessel, Deutsch Tamással, Lezsák Sándorral; a Magyar Függetlenségi Párt megalakulása, a Munkásszolidaritás bemutatása.

Áprilisi kazettájukon a 301-es parcellát keresték föl kamerájukkal. Megszólalnak a mártírok hozzátartozói, Mécs Imre, Rainer M. János történész, Hegező B. András; beszámoló a Kérdésszeleki '56-ról, a Jurta színházról. A Politikai Foglyok Szövetsége tagjai, és vezetője Fónay Jenő évtizedek

Reformműhely Megjelenési rekorddal

Eseményekben gazdag közéletünkben különösen fontos, hogy az objektív és hiteles információkat időben megkapjuk – a tömegkommunikációs eszközökön keresztül is. Napjainkban jó irányú változásoknak lehetünk tanúi. Ezt példázta a MOKÉP vállalkozása is, amikor napok alatt piacra dobta a kecskeméti reformtanácskozás anyagát videoszalagon.

Április 15-én Kecskeméten rendezték az MSZMP reformköreinek első nagyszabású találkozóját. A tanácskozásról a Közmuvelődési Információs Vállalat (A Selyemgöbolyító) és a Mozgóképi Innovációs Társulás közreműködésével videofelvétel készült. Az anyagot Kósa Ferenc filmrendező szerkesztette meg

űgy, hogy a háromórás rövidített változat Pozsgay Imre és Nyers Rezső beszédét teljes egészében tartalmazza, míg a többi felvételből részleteket idéz. A U-matic kazettán lévő anyag április 26-án jutott el a MOKÉP Video Kiadóba, ahol azonnal megkezdődött a sokszorosítás VHS-szalagokra. Május 2-án megvolt a borító grafikai terve, ennek alapján a FÓFOTO másnapra elkészítette a borítókat. A propagandagépezet is beindult, s a megjelenés napján, május 5-én az újságolvasó, a tévéző már értesülhetett a kazettáról. Az első napokban a kazettából 7 darab állandóan forgalomban volt a Majakovszkij utcai Videotékában, az árusítással foglalkozó Tanács körüli Dia-

boltban azonnal eladtak belőle 10 darabot. Később természetesen esett a forgalom, de szatig is megvásároltak különböző intézmények, szervezetek – elsősorban pártbizottsá-

gok. A kazetta kiskereskedelmi ára 2000 forint volt, a viszonteladónak 1440 forintért kínálták, a továbbkölcönzésre berendezkedett partnerek 2500 forintért juthattak hozzá. A Kecskeméten megkezdett reformtanácskozást a résztvevők májusban Szegeden folytatták. Az erről készült videofelvétel – hasonló módon és feltételek mellett – mára már szintén az érdeklődők rendelkezésére áll.

REFORM - MŰHELY

REFORM -
MŰHELY

Kecskemét,
1989. április 15.

–Szemelvények –

múltán, végre nyíltan szólhattak a kegyetlen megkorlásozkról, az ötvenhatosok megaláztatásairól.

Májusi összeállításuk ismét a hónap jelentős ünnepéről, az el-sejei, Népligetben tartott alternatív tömeggyűlésről, különböző rendezvényekről szól. Ezen a kazzettán örökítették meg az MSZMP budapesti reformköré-nek ülését is, valamint a kisgaz-dák Tildy-émléknapiját. A júniusi Nyitott Szemben két rendkívül jelentős személy látható. A Nagy Imre-temetés, illetve előzmé-nyei. Magyar filmek közül, va-lószínűleg elsőként jutottak el a Nyitott Szem munkatársai a Sza-bad Európa Rádió müncheni központjába.

A Nyitott Szem kazettái 1500 forintért kaphatók – az alkotók legnagyobb sajnálatára egyelő-re csak náluk, a helyszínen ren-delhetők meg: MOVI, Könyves Kálmán krt. 15. Magyar Filmhír-adó. A megrendeléstől számított egy héten belül küldik a kazettát. A megoldás azonban dr. Székely Ferenc szerint a kereske-delmi forgalmazás lenne.

Talán ennél is nagyobb nehé-zséget okoz az alkotók számára, hogy bár a MOVI költségvetéséből hozzájutnak némi pénzhez, de semmi egyéb támogatást nem kapnak. A felelős szerkesztő említi: a Nyitott Szem stábjá szabadidejében, társadalmi munkában dolgozik, ami nem képzelhető el hosszú távon. A szomszédos Ausztriában az Osztrák Filmhíradó csapata köz-ponti támogatást kap, hogy min-den jelentős politikai, társadal-

mi eseményen ott legyen, füg-getlenül attól, hogy végül fel-használják-e a rögzített anyagot. A Nyitott Szem másként lát, mint a Fekete Doboz, de talán éppen ezért, a két alkotógárda munkája egymást kiegészítve, nyújthat majd teljesebb képet a jelenkornak s az utókornak.

Bihari Tamás

A Nyitott Szem első megjelent kazettájának kínálata:

301. parcella

Reformműhely
Kecskeméten

Fidesz-tüntetés
a BM előtt

Ellenzéki kerekasztal
április 28-án

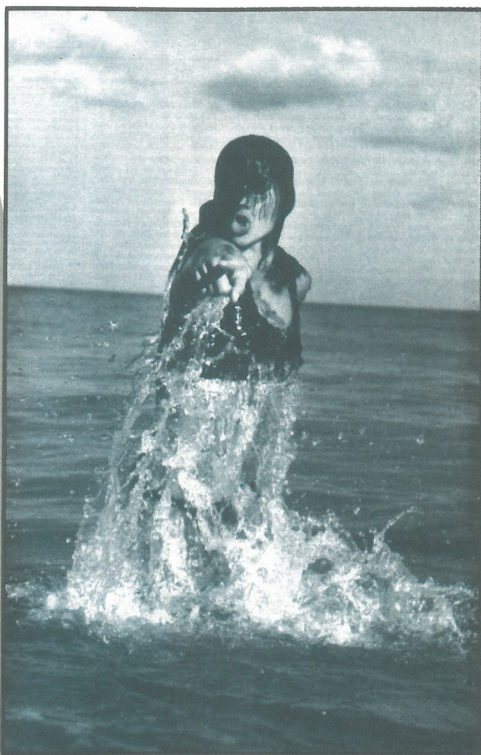
Kérdezz-felelek
'56-ról

Mit akar a Politikai
Foglyok Szövetsége?

Lemondjon-e
a kormány?

Nyilvános vita
a Mikroszkóp
Színpadon

Mit akar az SZDSZ?

SIKERLISTA

A MOKÉP Videotéka legsikeresebb filmjei

1. **Amerikai rémregény** (amerikai horror)
2. **Baubau babaház** (hongkongi kalandfilm)
3. **Júdás hadművelet** (francia kalandfilm)
4. **En csókolak, te csókolás** (olasz filmvígjáték)
5. **Vénlány** (francia-olasz vígjáték)
6. **Vadhatyúk** (japán rajzfilm)
7. **12 hónap** (japán rajzfilm)
8. **Szuperexpressz** (japán katasztrófafilm)
9. **A dokumentátor** (magyar dráma)
10. **Alázatosan jelentem** (magyar dráma)
11. **A velencei nő** (olasz erotikus)
12. **Ballagás** (magyar ifjúsági film)
13. **Csacsacs** (magyar ifjúsági film)
14. **Ökölpárba** (hongkongi kalandfilm)
15. **Szenzációvadászok** (olasz kalandfilm)
16. **Játék a gyilkossággal** (francia krimi)
17. **Vakbizalom** (kanadai krimi)
18. **Zenebolondok** (amerikai zenés film)
19. **Rolling Stones** (angol zenés film)
20. **Olivia Newton John** (angol zenés film)

INTERVIDEO sikerlista a kölcsönnapok alapján

1. (1) **The Bourne Identity** (A Bourne rejtély), amerikai bűnügyi film Richard Chamberlainnel
2. (-) **Disorderlies** (Ápolandó ápolók), amerikai vígjáték a Fat Boysszal
3. (-) **Angel of Vengeance** (A bosszú anyyala), amerikai horror
4. (3) **Magnum Force** (A Magnum ereje), amerikai bűnügyi film Clint Eastwooddal
5. (-) **Blade Runner** (Szárnyas fejevadász), amerikai sci-fi Harrison Forddal
6. (-) **Day of Animals** (Az állatok napja), amerikai katasztrófafilm
7. (-) **Avanti**, amerikai vígjáték Jack Lemmonnal
8. (-) **City Beneath the Sea** (Város a tenger alatt), amerikai sci-fi
9. **Carrie**, amerikai horror Sissy Spaceckel
10. (5) **Thunderbolt and Lightfoot** (Villám és fűrgeláb), amerikai bűnügyi film Clint Eastwooddal

Böngésző

E havi böngészőnket a vidokazettáknak szenteljük. A kedves olvasó valószínűleg felszabadultabban olvasgatja e termékek paramétereit, s főként árait, mint a jóval drágább árú képmagnóké.

Hízen az ideit, kétszeri forintleértékelés és az áprilisi vámszigorítások után a drágább termékek elvámolásakor igencsak ki kell nyitni a pénztárcákat; jószerivel a kazetta maradt az egyetlen videocikk, amely után nem kell vámot fizetni.

A nyugatnémet Video Magazin 5. számából átvett tesztlünk nem túl sok eltérést mutat a legutolsó kazettaböngészőhöz képest. S várhatóan, egy

darabig nem is lesz változás, mivel nem kerülnek minden hónapban új kazetták a kínálatba. A választék valószínűleg a közeljövőben megrendezésre kerülő nyugat-berlini nemzetközi elektronikai vásár idején gazdagodik jelentősebben, hiszen a gyárak szeretik ilyen alkalmakra tartogatni újdonságaikat. Addig is be kell érni a régi kínálatl...

A VHS-Hifi kazetták legjobbika továbbra is a Panasonic S-VHS-SE 180. Akár VHS, akár S-VHS üzemben használjuk, képe kitűnő, hangja tiszta, másolásra is alkalmas. Jó a jel/zaj viszonya, alacsony a drop-outja.

A VHS-High-Grade kazetták között tartja elsőségét a TDK NEW EHG. Nem csupán jó képet és hangot ad a lejátszáskor, de - teljesítményéhez képest - az ára is igen kedvező.

Végül szóljunk néhány szót a VHS standard kazettákról is. Az eddigi legsikeresebbnek ítélt Philips Quality Grade megőrizte vezető helyét. Képe egyedülálló minőséget képvisel, s hangja is jó. Ára szintén vonzó, alig haladja meg például a rangsor utolsó sorában elhelyezkedő GoldStarét.

Tipus	Játék- idő	Ár/DM	Kép	Hang			Össze- sen	A magazin minősítése	
VHS- HIFI és PRO KAZETTÁK									
1.	Panasonic S-VHS	SF-180	34	38	18	30	9	95	kiválo
2.	Schotch S-VHS	SF-180	36	38	18	30	7	93	nagyon jó
3.	TDK HDX-Pro	E-180	29	36	18	29	9	92	nagyon jó
4.	Maxell RX Pro	E-180	29	35	17	29	10	91	nagyon jó
5.	Fuji SXG Pro	nagyon jó	27	37	16	29	7	89	nagyon jó
6.	Fuji SHG HIFI	E-180	16	32	16	28	9	85	nagyon jó
6.	JVC Super Pro	E-180	20	35	16	27	7	85	nagyon jó
8.	Hitachi HF	E-180	18	31	18	26	9	84	nagyon jó
8.	Kodak HIFI	E-180	15	33	16	26	9	84	nagyon jó
8.	Schotch FXG HIFI	E-180	15	32	17	26	9	84	nagyon jó
8.	TDK HD	E-180	19	33	17	26	8	84	nagyon jó
12.	Sony UHG HIFI	E-180	18	32	16	26	9	83	nagyon jó
12.	BASF HIFI SHG	E-180	15	33	15	28	7	83	nagyon jó
14.	Kodak XHG	E-180	14	30	17	26	9	82	nagyon jó
14.	Maxell HGX Gold HIFI	E-180	17	31	16	27	8	82	nagyon jó
16.	Agfa HGX HIFI	E-180	18	29	16	26	9	80	nagyon jó
16.	Kodak Fastman Pro	E-180	32	30	16	25	9	80	nagyon jó
16.	Philips EHG HIFI	E-180	17	29	16	26	9	80	nagyon jó

VHS-HIGH-GRADE KAZETTÁK

1.	TDK NEW EHG	E-180	13	35	18	29	8	90	nagyon jó
2.	Fuji SHG	E-180	13	34	16	29	9	88	nagyon jó
3.	JVC SHG	E-180	14	34	17	28	6	85	nagyon jó
4.	Sony HG	E-180	15	33	15	26	9	83	nagyon jó
5.	Agfa HG	E-180	15	29	16	27	8	80	nagyon jó
5.	Magna HG	E-180	9	29	16	26	9	80	nagyon jó
7.	Maxell HGX	E-180	12	28	16	25	7	77	jó
7.	Phillips XHG	E-180	13	28	16	24	9	77	jó
9.	Panasonic SHG	E-180	14	29	16	22	8	75	jó
9.	Raks HG	E-180	11	28	16	23	8	75	jó
11.	Konica SHG	E-180	13	28	16	22	7	73	jó
11.	SKC SHG	E-180	10	27	15	24	7	73	jó
13.	BASF SHG	E-180	12	27	14	22	7	70	jó
14.	Kodak Eastman HG	E-180	28	26	16	20	7	69	jó
15.	Goldstar XG	E-180	7	25	14	22	5	66	jó

VHS-STANDARD KAZETTÁK

1.	Philips Quality Grade	E-180	11	30	17	26	9	82	nagyon jó
2.	Agfa high Color	E-180	12	28	17	26	9	80	nagyon jó
2.	Schotch EG Plus	E-180	11	28	17	26	9	80	nagyon jó
4.	Konica Super SR	E-180	10	28	16	23	9	76	jó
5.	TDK HS	E-180	11	27	16	23	9	75	jó
6.	Fuji HQ	E-180	11	30	15	20	7	72	jó
6.	BASF Chromd EQ	E-180	10	28	14	24	6	72	jó
8.	Sony	E-180	12	26	15	21	8	70	jó
9.	Maxell EX	E-180	10	26	16	18	9	69	jó
9.	PDN Standard HG	E-180	10	25	15	24	5	69	jó
9.	SKC PG	E-180	8	24	15	23	7	69	jó
13.	Hitachi	E-180	11	26	16	16	8	66	jó
14.	JVC HR	E-180	11	26	14	17	8	65	jó
14.	Kodak	E-180	10	23	15	16	7	61	jó

VHS-kazetták 210-240 percig

1.	TDK Extra High Grade	E-240	18	32	13	26	10	81	nagyon jó
2.	BASF HIFI SHG	E-240	18	32	15	27	7	81	nagyon jó
3.	BASF Extra Quality	E-240	13	30	15	27	8	81	nagyon jó
3.	Sony Ultra HG HIFI	E-240	20	32	12	26	10	80	nagyon jó
3.	BASF SHG	E-240	15	31	15	27	7	80	nagyon jó
6.	Agfa High Color	E-240	15	28	15	25	8	76	jó
6.	Fuji Super HG	E-240	18	28	13	27	8	76	jó
6.	Philips Extra High Grade	E-240	19	28	14	24	10	76	jó
6.	JVC Super HG	E-240	20	31	14	25	6	76	jó
6.	Hitachi Super Extra HG	E-240	23	29	15	25	7	76	jó
11.	Magna High Grade	E-210	14	28	14	26	7	75	jó
11.	Sony Dynamicron HG	E-240	18	26	15	27	7	75	jó

Wilkommen Tatabánya!

Hosszú ígéretések után, végre megnyit Tatabányán a legújabb, konvertibilis valutáért árusító üzletközpont. Az M1-es autópálya mentén a Skála Sztráda áruházban 1500 négyzetméteren töltötték fel a polcokat és gondolkodtak nyugat-európai és távol-keleti árufelületekkel.

Júniusban, kezdetben kétféle video volt kapható, Panasonic NV-G40, Samsung SVX-305. A három fellelhető kazettatípus elsősorban a standard kategóriát képviseli: a Sony DX, a Philips HG és a TDK HS. Viszonylag televíziókban a legnagyobb a választék. A nyolc fajta viszonylag széles áruskálán kínálja magát a soványabb és a vastagabb pénztárcájú vásárlóknak egyaránt. Az MTC IC 37 centiméteres képsztátmérőjű tv-hoz már 3400 schillingért hozzá lehet jutni. Aki egy ITT sztereo „kép a képen” 71 centiméteres képsztátmérőjű berendezésre vágyik, annak 14480 schillinget kell fizetnie a kasszáján.

Táblázatunkat böngészve döntse el az olvasó, érdemes-e Bécsig utaznia, vagy ezek az árak valóban olcsóbbak az ausztriaiaknál, ahogy a cég hirdeti. Érdemes azonban figyelembe venni, hogy az M1-es mentén nem számolnak többletértékadó, nem vámolnak, és az üzlet mindössze 60 kilométerre fekszik a fővárostól.

Sokaknak természetesen még ez a távolság is számottevő lehet, különösen, ha tudják, hogy Budapesten a Dob utcában bemutatótermet nyitott a Skála Sztráda. Árurendelésre és házhoz szállításra viszont nincs mód. A KOMA-hoz hasonlóan csupán annyit tehet a budapesti ügyfél, hogy a megvásárolni kívánt berendezést leköti és meghatározott időben érte meg. A bemutatóterem szolgáltatásainak bővítésére – úgy tűnik még várni kell.

A bevásárló turizmuson nevelkedett hazai polgár nagyjából tisztában van azzal is, hogy Magyarországon milyen feltételekkel vásárolhat valaki konvertibilis valutáért. Mégsem árt megismételni a tudnivalókat: tőkés és szocialista országokból érkezett vendégeink a Skála Sztrádaiban is korlátlanul szabadulhatnak meg konvertibilis fizetőeszközeiktől. Magyar állampolgár devizaszámlája terhére, illetve a legalább egy évre lekötött BC számláról vásárolhat. Aki egyikkel sem rendelkezik, a hivatalosn magánál tartható 4 ezer forint értékű konvertibilis valutáját költheti el, igaz, akár tízszer is egyetlen napon. Az egy háztartásban élők összehonhatják otthon tartható valutájukat, de ebből még a legolcsóbb színes televízióra sem igen futja.

B. T.

Típus	Játek- idő	Ár/DM	Kép	Hang		Oszse- sen	A magazin minositése
11. Philips EXG HiFi	E-240	23	26	13	26	10	75 jó
14. Magna High Grade	E-240	15	28	14	26	6	74 jó
14. Magna HG Super	E-240	18	26	15	26	7	74 jó
14. PDM Super HG HiFi	E-240	19	27	14	25	8	74 jó
17. DM Standard HG	E-240	16	28	12	26	6	72 jó
18. Maxell HGX	E-240	19	26	13	26	6	71 jó
18. Schotch EXG Plus	E-240	19	28	14	23	6	71 jó

VHS-C-KAZETTÁK

1.	TDK HDX-Pro	EC-30	20	33	14	28	9	84	nagyon jó
2.	TDK EHG	EC-30	15	32	15	27	9	83	nagyon jó
3.	Fuji Super HG	EC-30	16	33	15	26	7	81	nagyon jó
4.	Kodak XHG	EC-30	20	31	13	25	8	77	jó
5.	Panasonic Super HG	EC-30	14	30	14	26	6	76	jó
6.	Maxell HGX Gold	EC-30	17	30	12	26	6	74	jó
6.	Agfa High Color	EC-30	15	30	12	25	7	74	jó
6.	Schotch EXG	EC-30	15	30	12	26	6	74	jó
6.	JVC SPro	EC-30	16	32	11	24	7	74	jó
10.	BASF Super HG	EC-30	17	28	11	21	10	70	jó
11.	Philips XHG	EC-30	16	28	11	20	7	66	jó
11.	JVC SHG	EC-30	13	27	11	21	7	66	jó
13.	JVC HG	EC-30	11	25	10	18	7	60	közepes
14.	Hitachi SF	EC-30	13	23	9	18	7	57	közepes

VIDEO-8 KAZETTÁK

1.	TDK	P5-60	21	32	18	24	7	81	nagyon jó
2.	Agfa	P5-60	21	32	17	24	7	80	nagyon jó
3.	Fuji	P5-60	20	32	18	23	7	80	nagyon jó
4.	Maxell	P5-60	21	31	17	24	6	78	jó
5.	BASF	P5-60	22	30	18	19	8	75	jó
5.	Kodak	P5-60	23	30	17	22	6	75	jó
7.	Sony	P5-60	24	29	18	19	8	74	jó
8.	Schotch	P5-60	25	28	17	18	6	69	jó

VIDEO-8 KAZETTÁK

1.	TDK	P5-60	27	32	16	23	8	79	jó
2.	Fuji	P5-60	25	30	17	19	8	74	jó
3.	Sony	P5-60	29	29	17	18	9	73	jó
3.	Kodak	P5-60	30	29	16	21	7	73	jó
5.	Agfa	P5-60	27	29	16	21	6	72	jó
6.	BASF	P5-60	27	29	16	19	6	70	jó
6.	Maxell	P5-60	28	28	16	20	6	70	jó
8.	Schotch	P5-60	32	28	16	18	7	69	jó

A SKÁLA SZTRÁDA KÍNÁLATÁBÓL

Megnevezés	Ár (Schillingben)	Televíziók	Ár (Schillingben)
Videomagnók:			
Panasonic NV-G40 EE	6850		
Samsung SVX-305	4420	ITT 42 centiméteres	4940
Videokazetták:		45 cm	5290
Sony DX E-180	68	55 cm	7410
Sony DX E-195	75	63 cm	7690
Sony DX E-240	88	70 cm	8390
Philips HG E-180	68	ITT sztereo,	
E-195	75	kép a képen	
E-240	88	71 cm	14480
TDK HS E-180		MTC IC 37 cm	3400
E-195		MTC IC 51 cm	4200
E-240			
75			
85			
99			

HITACHI OSCILLOSKÓPOK

V 262 típusú 2 csatornás	20 MHz-es	42000 Ft
V 522 típusú 2 csatornás	50 20 MHz-es	76000 Ft
V 665 típusú 2 csatornás	60 20 MHz-es	120000 Ft
V 1150 típusú 2 csatornás	150 20 MHz-es	270000 Ft
VC 6025 típusú 2 csatornás	20 20 MHz-es	194000 Ft

Video - határtalanul

Míg tavaly naponta átlagosan háromszáz-négyyszáz képmagnó hoztak be a turista-vásárlók a nyugati határszakaszon, addig ez a szám az év elejétől április 8-ig, az új vámjogszabályok életbe lépéséig ötszáz és ezer közé emelkedett. Január 27-én például 937 videót és 452 színes televíziót vámoztak el, március 24-én pedig 624 képmagnót, melyek közül csupán egyetlen egyet szántak eladásra, a többit saját célra hozták be.

Mára szinte legendáknak hatnak a történetek, amelyek a magyar-osztrák határszakaszon játszódtak április első hetében, vagyis azon a néhány napon, amikor a kormányzat még meghagyta a kiskaput az állampolgárok számára. Az új vámrendelkezés kihirdetése és bevezetése közötti héten minden eddigi vámcúcs megdőlt és

videóból sem áramlott még be az országba magánimportból annyi, mint március utolsó napja és április nyolcadika között. Ekkor egymillió ember lépte át kifelé és befelé a határt Soprontól Rábfüzesig, közülük 902 ezer magyar útlevéllel. (Ha tehát azzal számolunk, hogy döntő többségük nem turistáskodni, hanem vásárolni utazott át Ausztriába, akkor számuk csaknem 450 ezerre tehető!) A várhatóan hosszú ideig fennálló csúcsot április 3-a tartja, amikor is pontosan 113847 magyar lépett ki az országból a határállomáson. Ezen a napon 7278 volt az úgynevezett „vámkiszabási esetek” száma, s a vámok összege meghaladta a 19 millió forintot. A „jeles” napok között a második helyet április 7-e, foglalja el, 7135 vámköteles áru beérkezésével és 16 millió 778 ezer fo-

rintos vámbevétellel. Előkelő helyen szerepel április 4-e és 6-a is. A nyolc napon összesen (beleértve április 2-

át, vasárnap is) csaknem 35 ezer darab árut vámoztak el, 93,5 millió forint összegben.

A behozott slágercikkek között darabszáma a video érdemelte ki az aranyérmet, megelőzve a színes televíziót, az egyéb szórakoztató elektronikai termékeket és a hűtőládát. Április 3-án és 4-én 5664-en (!) költötték pénzüket képmagnóra és 4013-an színes tv-re – míg hűtőláda 3506-an. Legalábbis a hivatalos adatok szerint.

Az 1989. április 3-án és 4-én behozott jellemző áruféleségek

megnevezés	átlagár (ATS)	behozott mennyiség (db)	Össz. értéke*	
			ezer ATS-ben	ezer Ft-ban
képmagnó	5440	5664	30 812	138 650
színes tv	5440	4013	21 830	98 230
egyéb szórakoztató elektronika	4500	4280	19 260	86 670
hűtőláda	3490	3506	12 235	55 062

* a számítás még az 1989. január 27-től érvényes schilling árfolyammal készült
forrás: VPOP

Vénülő videók?

Gondolkozhat-e úgy egy videomagnó tulajdonosa, mint egy japán auto birtokosa? Hetedik életévük betöltését követően ugyanis a japán gépkocsik mindennapos problémájává válik a meghibásodás. Így, aki meg akarja előzni a várható gondokat, még időben kicseréli jargányát egy frissebb évjáratúra. De vajon a videokészülékek esetében is meghúzható-e az a határ, amikor érdemes a régi gépet túladni, s helyette újat vásárolni, hogy ezzel megmeneküljünk egy esetleges katasztrófális meghibásodás sorozattól?

A szakemberek nagyon óvatosan fogalmazzák meg véleményüket. Az egészen

biztos – állítják –, hogy olyan video nem létezik, amelyek egy bizonyos életkor eléréve, egyik napról a másikra úgy szívolán használhatatlanná válik. A magnók azonban tartalmaznak olyan alkatrészeket, részegységeket, amelyek előregedést be lehet határolni. A fej működését például körülbelül kétezzer óra tervezik a gyártók, ennek leteltével ajánlatos a csere. Ezt azonban többnyire csak a szervizekben tudják, mivel a használati utasításban általában nem is szerepel ez az adat. Így igen nehéz megbecsülni, mikor is jár le kétezer óra, hiszen minden vásárló más gyakorisággal használja a

videóját. Sőt, a finommechanikai rész élettartamát az is befolyásolja, hogy gyakran kapcsolgatják-e a készüléket ki-be, vagy inkább egyenletesen járatták.

Még több gondot okoz a szakembereknek a videomagnó elektromos részének az elhasználódása. Ezt szinte lehetetlen előre kiszámítani – mondják –, hiszen még valódi fizikai kopásról sem lehet beszélni. Tény, hogy jelenleg számos olyan készülék van használatban (és kifogástalanul működik), amely 1984-ben a legkorábbi típusokból, az elsők között került hazánkba, például a Panasonic NV 333.

Vannak persze „fogások”, amelyekkel meghosszabbítható a videók élettartama. Nem szabad például rossz vagy ismeretlen minőségű kazettákat használni, mert ezek károsítják a fejet. A meglévő kazettaállományból is kiszűrhetők a rossz minőségűek vagy a porosak. (Lejátszásukkor csíkos kép jelenik meg a monitoron, s zavaros lesz a hang is.) A fej

megóvásához azonban ilyenkor nem a tisztítókazetta jelenti a megoldást. A hozzáértők szerint az úgynevezett szűrő tisztítók koptatják a fejet, a folyadékosak pedig előbb-utóbb egy kémény réteget képeznek. A szennyződést ilyenkor legjobb puha alkoholos ruhával eltávolítani, s a műveletet lehetőleg profi szerelőre kell bízni. S amint ezt a használati utasítások is tartalmazzák, a videóknak nem tesz jót a gyakori hőmérsékletváltozás és a súri ki-be kapcsolgatás sem.

A gondos kezelés azonban csupán az ismeretlen életkort növeli, vagyis nem feltétlenül közelebb eredeti kérdésünk megoldásához.

Biztos kapaszkodókat tehát a készülékek fizikai elavulásának „időzítéséhez” nem tudnak adni a szakemberek sem. Van persze néhány hasznosítható észrevételük. Akh teheti – tanácsadják –, hat esztendő elért videóját cserélje ki, a szervizeléshez ugyanis csak 8 évig kell alkatrészt biztosítaniuk

ELNÖKHOŠÖK

AMERIKAI ELNÖKÖK A FILMVÁSZNON

A

Az amerikai elnökökről rengeteget összeírták már. Nem beszélve arról a felmérhetetlen mennyiségű kép- és hanganyagról és a megszámlálhatatlan celluloidmétről, amely alakjákat, tetteiket őrizi. Nincs is még egy olyan nemzet a világon, amely történelmének mozgóképen való fölélevenítése kapcsán ilyen nagy figyelmet szentelt volna államfőinek, elnökeinek, mint az amerikai. E sajátos nacionalizmus és jellegzetes amerikai mentalitás meg nyilvánulását kövessük most nyomon, 364, 1984-ig bezárólag készült játékfilmben.

A mozi mint olyan még meg sem született, amikor Edison leforgatta az első olyan dokumentumértékű filmjelenetet, amelyben először tűnt föl az amerikai elnök. Mindjárt kettő is. Az egyrészt „látó szekrények”, a Kinetoscope-ok számára készített félperces *Élénk politikai vitájának* (Lively Political Debate, 1894) felvételein Benjamin Harrison és Cleveland volt látható. A filmtörténeti adatok szerint Harrison egy Steale, míg az utódját egy Topack nevezetű színész alakította. A következő filmszalgra a századfordulói kellett várni. A *Rettenetes Teddy*, a grizzlykirály (Terrible Teddy, the Grizzly King, 1901) főhőse – ki más is lehetne? – mint a vadászzenvedélyéről is ismert „kemény lovas”: Theodore Roosevelt. Ő lett egyébként az első elnök, aki színészi oldaláról is bemutatkozott, saját magát személyesítette meg a *Nagy vadászat Afrikában* (Big Game Hunting in Africa, 1909) című, az egykori élményeiről beszámoló híradófilm rekonstruált játékfilm-változatában. Még két szerepléséről tudnak a krónikák, az egyik egy még pontosan nem azonosított egyfelnyos komédia 1914-ből, melyben Matty Roubert volt a partnere, illetve az *Asszonyiség, avagy egy nemzet diszósága* (Womanhood, the Glory of a Nation, 1917) című mozgókép. Rajta kívül csak Woodrow Wilson cseckedhet még azzal, hogy mint elnököt alakító előnkszínész állt a kamerák elé.

Közben föltűnedeztek a többiek is. Mindenekelőtt Abraham Lincoln, aki talán a legismertebb és a legnép-

szerűbb az összes közül. „Külföldes morális ereje, jellemének nagysága révén... az volt ő, ami Beethoven a zenében, Dante a költészetben, Raffaello a festészetben... a történelemben ismert nemzeti hősök és nagy államférfiak közt... igai óriás.” (Lev Tolszto) És valódi „sztár” a vetítővásznakon is. Egyhamar senki sem fog tudni a nyomába érni, hiszen 1903 [*Tamás bátya kunyhója* (Uncle Tom's Cabin)] és 1977 [*A vadon őrgyalya* (Guardian of the Wilderness)] között nem kevesebb, mint 120 játékfilm kisebb-nagyobb szerepében kapott helyet. Különösen a '10-es években fordultak érdeklődéssel az alakja felé a filmesek, ebben az időszakban 42 alkotásban szerepelt. Az első, névről is ismert megformálója George Stelle volt *Az élő őrszemben* (The Sleeping Sentinel, 1910), később azután világsztárok sora – Walter Houston, Henry Fonda, Raymond Massey és mások – öltötte magára e szerepet. *Washington a Kovácsok völgyében* (Washington at Valley Forge) jelent meg először 1908-ban. Látogatását – mármint a völgyben – később még kétszer (1914-ben és 1971-ben) megismételte. Még ugyanebben az évben, ha nem is az oldalán, de Ulysses Granttal szerepelt a *Barbara Fritchi*-ben.

Az elnökfilmek terén ők hárman vezetik a ranglistát. Lincoln mögött Grant a második 34 róla szóló filmmel, míg a harmadik Washington 31-gyel. A középmezőnyt Theodore Roosevelt (26), Franklin Delano Roosevelt (19), Andrew Jackson (13), Richard Nixon (12), valamint Thomas Jefferson és Woodrow Wilson (10-10) alkotja. A többiekről csak mutatóvagy számban készült 1-6 mozi. Tylerről, Fillmore-ról, Buchananról, Hayesről és Hardingről pedig még annyit sem. Ha Roosevelték nem tartanak magukat olyan jól, akkor az arányok még meglepőbbek lennének: ugyanis a XVIII-XIX. sz-i elnökök a filmek számát tekintve 269-95-re vezetnek századunk államfői előtt.

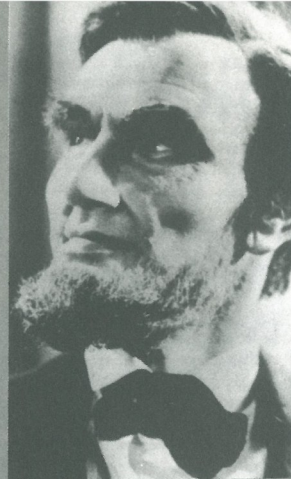
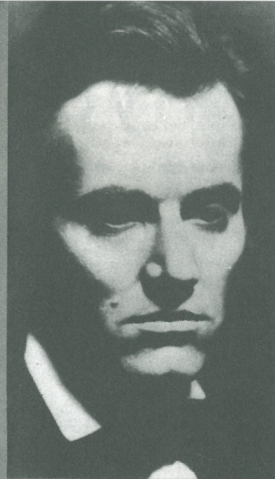
Ez a múlt felé fordulás sok tényezővel magyarázható. Elsősorban a függetlenségi háborúval, az önálló nemzeti állam létrejöttével, később pedig polgárháborúval és a Vadnyugat meghódításának korszakával. Hiszen az ezek-

ben az időszakokban játszódó történetekben mindaz megvolt, illetve megvan – hazafias lelkesedés, buzgalom, a kiemelkedő személyes példák bemutatása, a romantikus cselekményvezetés, a látványos armánykodások és cselszövések, no meg az elmaradhatatlan szerelmi románcok – amivel be lehet csalogatni a közönséget a mozikba. A műfajok közül pedig elsősorban az amerikai történelmi film, a western volt az, amely megkülönböztetett figyelemmel fordult az elnökök figurái felé. Ezzel szemben a legújabb kor a Kennedy-gyilkosságban és a Watergatebotrányban rejlő lehetőségeket aknáztta ki leginkább.

Az amerikai elnököket megszámlálhatatlan színész játszotta. Főleg azért, mert sok korai némafilm esetében a legelőbűnknek még a nevét sem sikerült kideríteni. Azt viszont tudjuk, hogy Frank McGlynn 1915 és 1939 között 15 alkalommal maszkírozta Lincolnnak. A Lincoln-filmeknél meg kell még említeni Ralph Ince és Benjamin Chapin nevét, akik 9-szer, illetve 7-szer alakították. A sorból mindenképpen érdemes még kiemelni a *Lincoln getsburgi címéne* (Lincoln's Gettysburg Address, 1927) amatőr főszereplőjét, egy Lincoln Caswell nevű papot. Ezt a témát egyébként már korábban (1912-ben és 1922-ben), illetve azt követően (1930-ban és 1973-ban) is megfilmesítették. A többi elnöknel a sorrend a következőképpen alakult. Walter Rogers négyszer jelent meg a színen, mint Grant. Ugyanezt mondhatja el magáról Sidney Blackmer Theodore Rooseveltként és Richard M. Dixon, mint Nixon. A triplázók közül említjük meg Fred Warren-t és Joseph Grehan-t (mindkettő Grantként) és a Washingtoni játszó Alan Mowbray-t. Keveseknek adatott meg az a lehetőség, amit Jason Roberts és Charlton Heston kapott, nevezetesen az hogy három (Grant, Nixon, F. D. Roosevelt), illetve két (Jackson és Lincoln) elnököt is meg személyesíthettek.

Ha továbbá csemegézünk a nevek, évszámok és címek adattengerében, újabb és újabb különlegességekre bukkanhatunk. Így például két olyan film is létezik, amelyben egyedülálló módon 4 elnök is megfordult.

Két Lincoln-arc 1939-ből: Henry Fonda *Az ifjú Lincoln* (Young Mr. Lincoln) és John Carradine az *Emberi szíveknek* (Of Human Hearts) című filmben.

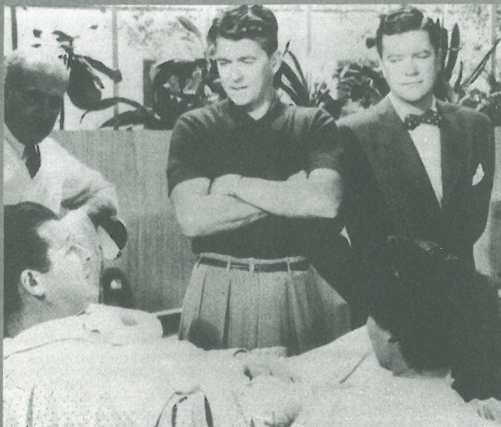
A korábbi, az 1918-ban készült *A gyönyörű Mrs. Reynolds* (The Beautiful Mrs. Reynolds), amelyben az első elnökök – Washington, Adams, Jefferson és Monroe – parádézta. A kellő áhítattal és alázattal áthatott mozi mellett a másik alkotás a *J. Edgar Hoover magánlétéről* (The Private Files of J. Edgar Hoover, 1977) volt, amely az FBI egykori mindenható főnökének praktikáiról lebbentette föl a fátylat. A négy elnök F. D. Rooseveltt, Kennedyt, Johnson és Nixon volt.

Az amerikai elnökök zöme főszereplőként, vagy epizódistaként természetesen amerikai filmekben kelt új életre. Persze azért más nemzettek alkotásaiban is megjelentek. Legelőször 1919-ben, *A Matsumoto iskolamester* (Schoolmaster Matsumoto) című japán filmben Washington kapott egy kisebb szerepet. A japánokon kívül angol, francia, olasz, német és szovjet filmekben is közreműködtek. A 6 föltüntetett szovjet mozgókép közül a legismertebb két-ségtelenül Jurij Ozerov monumentális második világháborús tablója, a *Felszabadítás* (Oszvobozszenyijev, 1970–71), 272. epizódban F. D. Rooseveltet Sztaniszlav Jaskovics játszotta. Az ismert nemzetek mellett az egzotikumot a kínaiak [*Kennedy és az ő igaz színei* (Kennedy in His True Colour, 1962)], az irániaiak (!) [*Haji Washington*, 1983] és a Kajmán-szigetiek [*A Kajmán-háromszög* (The Cayman Tringle, 1977)] képviselik. De készült még velük lengyel, svéd és mexikói film is.

John F. Kennedy, mint rohamcsónak parancsnok a II. világháborúban (balra) és az őt alakító Cliff Robertson a *PT 109* (1963) című filmben.

Összeállításunk végén, az elnökökről szóló filmek sorát zárjuk a leközönlött államfő, a köztudomásúan színészként indult Ronald Reagannal, aki egy elnökalkatitást tudhat maga mögött. Ennek a mozinak viszont az az érdekessége, hogy prófétiás látomásként megelőzte korát, „meglátta” a jövőt. Azt hiszem, hogy maga Reagan sem gondolta azt, hogy *Az egy nagy érzés* (It's a Great Feeling, 1949) képzelt elnöke egyszer, egy nap valószínűs személylé fog válni. Hogy az utódja, George Bush fog-e kapni filmszerepeket – színészként vagy figuraként – azt majd vélhetően a ténykedése, illetve működésének visszhangja fogja majd nagymértékben meghatározni. A színészmesterséget mindenestre már ő is elsajátíthatta a nagy tanítómester mellett.

Ronald Reagan *Az egy nagy érzés* (1949) főszerepében.

A bohócok magányos

király

„Ha a filmet nem találják fel, Chaplin minden bizonyosan zseniális bohóc maradt volna; a hetedik művészet viszont lehetővé tette számára, hogy a cirkusz és a music-hall komikumát a legmagasabb művészi színvonalra emelje.”

André Bazin

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT CHARLIE CHAPLIN

Ó az, aki filmjei végén keménykalapját lengetve, sétapálcáját pörgetve kacsázik el egy kacskaringós úton a végtelenbe, melynek neve: szabadság. Ezt az utat nem árnyékolják be fák, nem szegélyezik virágok. Ezen az úton nem szövdnek barátságok, nem születnek szerelemek. Legfeljebb délibábok kísértnek a kíméletlenül tűző nap alatt. És Charlie – a milliomos filmsztár és a szakadt csavargó – rendületlenül megy tovább.

Egyedül. Chaplin a filmtörténet legmagányosabb magányos hőse. Ó az a zseniális deviáns, aki úgy illeszkedett be mindig, mindenüvé, hogy közben soha, sehová sem illeszkedett be. A sors – ki tudja, miért – úgy döntött, hogy nagy embert, sztárt, félistent teremt belőle: és kidobta London egyik nyomornegyedébe. Mit tehetett Charlie ezek után? Tragikus hőssé, hősszerelemessé alkatánál? Körülményeinél? fogva nem válhatott. Elment hát bohócnak. Vesztenivalója nem volt: komédiává oldotta tragikus magányát.

Ezen a szabadsághoz címzett úton egyetlen társa, mentora, őrző anyyala a kaján, cinikus, kiszámíthatatlan és kíméletlen véletlen volt. Az gondoskodott arról, hogy miután Charlie apja – az állítólag jöképű és sikeres színész – a sírba itta magát, anyja – a valaha szép és tehetséges music-hall primadonna – egy kocsmái fellépése botrányba fulladjon.

„A színpalak mögött álltam, amikor anyám hangja megbicsaklott” – írta Chaplin visszaemlékezéseiben. – „A halgatóság nevetni, majd füttyölni

kezdt. Anyám zokogva rohant le a színpadról és veszekedni kezdett az ügyelővel, mert látta, hogy az egyszer csak kézen fog engem és a rivaldafénybe penderít. Ott álltam, életemben először, a színpadon! Énekelni kezdtem: Jack Jonest ismerik erre felé, mégse látod a piactéren őt... A dal felénél pénzeső hullt a színpadra, én pedig folytattam. Énekeltem, táncoltam, végül azon kaptam magam, hogy anyámat utánzom, azt, ahogy megbicsaklott a hangja. Ez volt az ő utolsó és az én első fellépésem. Így lettem színész, sőt hitvasos színész ötvenes koromban.”

Gyermekkora – ha volt egyáltalán – így ért korai és drasztikus végét. Türelmetlen nagyragyágyó végzete üstökön ragadta és a londoni kocsmák, mulatók részeges csempürgőinek és mocsos kurváinak sötét alvilágába hajította. Mi volt ez? Próbatétel, mely végül elnyerte méltó jutalmát? Charlie, a koravén, toprongyos kis bohóc, homlokán zürzavaros származásának – francia? spanyol? cigány? zsidó? –, alkoholista apjának, elmebeteg anyjának, soha fel nem állt, törvénytelen féltésvéreinek fekete bélyegével menekült az éhhaláltól és vonszolta magát tovább, előre a végtelenbe vesző úton.

Tizenhét évesen szerződtette a londoni music-hall világ mánánsa, a nagy Fred Karno. „Törékeny, sápadt, szomorú kisfiú volt, semmi több. Túlságosan félnéknek találtam és nem bíztam abban, hogy bármi hasznát látom majd a színpadon” – így emlékezett Karno. „Főként elleneszenves szerepeket osztott rám. Én voltam a hitvány áruló, aki hiába csetlik-botlik hosszú kabátjában, egyik kudarc a másik után éri” – mesélte később Chaplin.

Charlie összeszorított foggal tűrte, hogy mindig csak őt rúgják fenébe. Mintha csak tudta volna, hogy hamarosan ő lesz a

Ma

filmtörténet – mit film! a világ történetének – legyőzhetetlen, leleplezhetetlenül alattomos farba billentő bajnoka.

Karno társulatával jutott el Párizsba, majd Amerikába. „Megnyílt előttem a világ. Amerikában üzleti szellem és opti-

mizmus töltötte meg a levegőt. És én olyan fiatal voltam!” – áradozik Chaplin, akinek egy San Franciscó-i mellékutakán ezt jóslókat: „Hosszú út előtt áll. Elhagyja Amerikát, de hamarosan visszatér és új üzletágba fog. Valami másba kezd, mint amivel

most foglalkozik. Nem látom pontosan, mi az, de majdnem azonos az eddigi foglalkozásával. Óriási sikert látok, hatalmas vagyont. Pénzteremtő keze van. Három házassága lesz, az első kettő nem sikerül, de az életét egy boldog kapcsolatban fejezi be, három gyerekkel. Egy dollár!”

A jósónek minden szava valóra vált, kivéve, hogy Chaplinnek négy házassága és tíz gyermek volt – legalábbis törvényesen... Visszatért Angliába, ám London szmogja hamarosan fogtatni kezdte. A második alkalommal már nem teherhajón, hanem személygépkocsiban érkezett New Yorkba. Amikor megpillantotta a Szabadság-szobrot, a fiatal kor óhítségével – a róla szóló legenda szerint – így kiáltott: „Vigyázz, Amerika, mert meghódítalak!” És így is történt. Charlie-t felfedezte a Keystone Stúdió vezető rendezője, Mack Sennet. Heti száztöven dollárral indult, de hamarosan 6 lett a stúdió bértára.

Between Showers – Két zápor közt, avagy Charlie esernyőt lop – ez volt negyedik filmjének címe, melyet 1914. február 28-án mutattak be. A nagyvilág számára ezen a napon és nem 1889. április 16-án született meg CHARLIE CHAPLIN. Keménykaplaré, sétatápca, bő nadrág, nyakkendő. Az ügyefogyott csavargó igyekszik úriemberként viselkedni, ám valamilyen mindig melléfog. A korai Charlie sok szempontból ellentéte a későbbi gyenge és gyengéd, sebezhető és jóságos Charlie-nak. „Szerepeimben eleinte lusa, kéjsóvár, irigys és gógos voltam, de mindenkéltől gyáva.” – emlékszik ő maga. „Charlie később sem szeretett szembe nézni a nehézségekkel. Szívemben támadott hátulról, meglepetésszerűen. Amikor fenéken rúgott valakit, mindig félrefordult, mintha semmi köze nem lenne a történetnek. Talán így, anarchista módjára próbáltam megboszulni balszerencsém, nyomorult gyermekkoromat.”

Sommerset Maugham alapján melléfogott, amikor azt írta, hogy Chaplin számára az egyetlen hely, ahol valaha is otthon érezte magát, a Kennington úti padlásra volt. „Marhaságit – fakadt ki Charlie – Tudják, hol éreztem otthon magam? Luxembuszállodákban, Beverly Hills-i házamban és svájci, tóparti vilámban. Sem vonzónak, sem épületesnek nem tartom a szegénységet. Nem neveltem másra, csak az értékek eltorzítására, a gazdagok erőnyeinek túlbecsülésére. A vagnon és a hírvén viszont lehetővé tett, hogy megfelelő szemszögből nézzem a dolgokat. Minden ellenkező híreszteléssel ellentétben a gazdagság nem korlátoz, hanem felszabadít. Szegénynek lenni a legkevésbé sem erény.”

Chaplin pontosan tudta, hogy miről beszél. Huszonhét éves volt, amikor már a világhírege-

sebb emberének tartották. Louis Delluc, korának híres kritikusja pedig azt állította, hogy csak Jézus Krisztus és Napóleon veheti fel vele a versenyt a népszerűségi listákon. Ómlótekként hozzá a milliók, ő volt a társaság kedvence. Hollywood –, a szabadsághoz vezető végtelenül szemérmetlen délibábja – pontosan tudta, hogy kápráztatja el mit sem sejtő áldozatait. Rajongás és ünneplés közepette Charlie néha úgy érezte magát, mint egy potyautast, akit bármikor leleplezhetnek és számba varrva a tengerbe dobnak. Epp New Yorkban sétált, amikor a Times Building tetején levő fényképezőgép elvasta: „Chaplin a Mutual Filmstúdióval évi hatszázhetven ezer dolláros szerződést írt alá.” Egyszerűen nem hitte el, hogy ő az a szobán forgó Chaplin: „Olyan tárgyilagosan olvastam el a hírt, mintha valaki másról szolt volna. Befutott, Charlie! – mondták az ismerőseim. Hová futottam be? Két party közt olyan magányos voltam, hogy nem volt kivel egy kávét meginnom!” Fejezeteket lehetne írni a filmsztárról és a csavargó Charlie tragikomikus szerelmi életének párhuzamairól. Chaplint magánya? Naivitása? szeximádata? botrányosabbnál botrányosabb kapcsolatokba, házasságokba sodorta. Ötvennégy éves volt, amikor feleségül vette az akkor tizennyolc éves Oona O'Neillt, a világhírű drámaíró lányát. Az apai tiltakozás és a hollywoodi pletykák, árnyékosok dacára ez a házasság jól sikerült és pontot tett Chaplin kalandozásainak végére. Nyilván ekkor, érett fővel jelentette ki: „Nem értek egyet Freuddal, aki szerint a szexualitás a legfontosabb elem az emberi magatartás és az emberi jellem kódszövevényében. A szex sohasem töltötte be az életem. Balzac úgy vélekedett, hogy minden szerelmes éjszakáért odavész egy jó oldal a regényéből. Nekem is meggyőződésem, hogy odaván tőle a másnapi műtermi munka.” Charlie, a csavargó szerelmi történetét sohasem végződték happy enddel. Ő mindig reménytelenül volt szerelmes, a gyönyörű lányok pedig mást szerettek. Iászk Ára, Vasz, Cirkusz –, vágy és szerelem vettek őt – Nagyvárosi fények. Legfeljebb barátságot, szeretetet kaptak tőle, de szerelmet soha. Chaplin sikere és hírneve csúcson volt, amikor a húszas évek végén betört a hangosfilm. Elsőpárrt mindent, amit a némafilm addig teremtett: filmsztárok, rendezők, stúdiókat. „Hangosfilm? Vegyük úgy, hogy gyűlölem” – kiáltotta Chaplin, míg Charlie, a toprongyos, néma kis csavargó egyre dacolt a felé áradozó szóáraddal. „Charlie-nak hallgatnia kellett, mert saját groteszk maszkjába volt zárva, melyet ő maga talált ki a maga számára, de melynek sikere és népszerűsége őt ki nem engedte többé, hanem mint vas álarcs csu-

Aki áprilisban és májusban alaposan figyelte a Magyar Televízió kettős csatornájának műsorait, három vasárnapi kora esteán rögzíthette házi videokönyvtára számára Chaplin 1915 és 1917 között készült némafilmjeinek legjavát. E bő négy és fél óra annál is nagyobb kincs, mivel tudunkkal a televízió az elkölvekként éveken nem tervezti Chaplin filmjeinek műsorra tűzését.

A MOKÉP videotékája számára szeretőné megvásárolni három beszeállított Chaplin 1918 előtti némafilmjeiből (részben azt a filmcsoport, amelyet a tv. javassal vetített). E művek a jövő év elején kerülőnek a kölcsönözhetőekbe. A Televízió közel kiadási tervei között nem szerepelnek Chaplin-művek bár a Filmtörténet klasszikus alkotásai sorozatban szívesen jelenítenék meg a nagy nevetett filmjeiből, ha meg tudnák vásárolni az ehhez szükséges jogokat.

A legbiztosabb helyzetben a Magyar Filmintézet van, amely a Magyar Filmklubok Szövetségével közösen Chaplin születésének századik évfordulójára megvásárolta a Modern Idők az Aranylász és A diktátor című filmek mozi vetítési jogát. E művekét láthatuk áprilisban a Filmklubmúzeumban, s e három alkotás az ország háromszáz filmklubjában is vetíthető. A szerződés alapján a mozi elsőbbséget élvez: a televízió két és fél évig nem játszhatja ezeket a filmeket.

kódot rá.” – írta Balázs Béla, aki szerint az elkerülhetetlen műfajváltás Chaplin művészetének hasznára vált. A filmeszeté igaza vitatható. Hisz lelke mélyén Chaplin pontosan tudta, hogy Charlie halála az ő művészi öngyilkossága is lesz egyben. És tudta ezt Charlie is, de megszólalni mégsem volt hajlandó. „Nem szólalhatott meg! Az első kimondott szó egészen más személyre változtatva volna. A koncepció, amelynek léteét köszönhetné, épp olyan néma volt, mint a rongyok, melyekbe öltöztött, mint a kalap a fején, melynek külön élete volt, mint a sétatáplca, ami száz meg száz, kizárólag a pantomimben érvényes Játékra adott nekem ilhetet.” – töprengött Chaplin. „Hogyan beszélne egy ilyen furcsa, groteszk, stílizált figura? Beleegyedtem a gondolatba, mert tudtam, hogy sohasem érthetném el a némafilmjeim színvonalát.”

A konok kis csavargó még jó pár évig ellenállt: néma volt a Modern idők anarchista Charliejaként és csupán artikulálatlanul makogott vagy üvöltözött: A diktátor Hitler-paródiájában. „A csavargó A diktátorban búcsúzott el örökre. Kénytelen voltam megölni őt, mert a régi film mohikánja volt, és sohasem tudtam rávenni arra, hogy megszólaljon. Némán váltunk el egymástól, egyszer s mindenkorra” – adta fel a harcot Chaplin.

A filmet 1940. októberében mutatták be – Charlie mindössze huszonhat évet élt. Egyelőre senki sem gyászolta. Amerika még boldogan kacagott, de Európában már véres harcok dúltak és Hitler – lám a művész döbbenetes próféciája – megállíthatatlan volt.

Charlie meghalt, ám Chaplinre még harminchét zaklatított földi év várt. Meg kellett érnie, hogy az ötvenes évek McCarthyizmusától megvadult Amerika előlözze választott hazájából, mert az Amerika-ellenes Tevékenységet Vizsgáló Bizottság-

nak azt merete táviratozni: „En bekebbünök vagyok!”

Svájcban telepedett le, sok gyereke született és forgatott pár képes sikerű hangosfilmet. A vége felé közeledő hosszú úton immáron Chaplin egyedül bandukolt tovább. A csavargó egy felhőről nézett le rá csendes mosollyal. Csak ő tudta, hogy ki teremtett meg kit? Ki merné biztosan állítani, hogy Chaplin agyából pattant ki Charlie és nem fordítva?

Zétényi Lili

Chaplin és a video

Tavasszal néhány napot Budapestten vendégeskedett *Pamela Paumier*, a Mo. Rottman Film De Dam filmforgalmazó cég elnökösszonya. Azé a cége, amely Charlie Chaplin 1918 óta készült valamennyi alkotásának jogával rendelkezik. Az elnökösszony harmincegy esztendeje dolgozik a Chaplin családnak, s a család-életének utolsó húsz esztendejében is tevékenyen részt vállalt az életmű feldolgozásában, népszerűsítésében.

Így a leghitelesebb személytől tudakolhattuk meg, vajon mi a titka a Chaplin-művek és a video különleges kapcsolatának.

– *Mi az oka annak, hogy gyári mősoros videokazettán csak ritkán lehet találni Chaplin nagyszerű filmjeivel?*

– Bevallom, sem a család, sem én nem erőltetjük a videokazetta-gyártást. Nem ragaszkodunk hozzá, mert úgy érezzük, a Chaplin-filmek nem mutatnak igazán jól a televízióban és így mősoros videokazettán sem, mert csökken a hatásuk.

– *Mégis léteznek gyári Chaplin-kazetták, például az Egyesült Államokban, tehát a család hozzájárul a videoforgalmazáshoz?*

– Igen, természetesen léteznek videojogok a Chaplin-művekre, de ezek a jogok meglehetősen drágák. Annak érdekében, hogy ez megváltozzon, nemigen tesztek semmit. Nem akadályozom meg, hogy forgalomba kerüljenek, de nem is segítém elő.

– *A divatos slágervideofilmekhez képest mennyibe kerülnek a Chaplin-produkciók videojogai?*

– Körülbelül ugyanannyiba. – *S ez sokkaljék a videoforgalmazók? Mondván, hogy egy mai sikerfilmből sokkal több hasznot lehet elérni?*

– Igen, ez a helyzet. De mi ragaszkodunk ahhoz, hogy ha a Chaplin-filmek megjelennek videokazettán, azok kiváló minőségűek legyenek. Tapasztalataim szerint a nagy áruházakban kapható mősoros kazetták nagyon olcsók, de a minőségük igencsak gyatra. Mi nem kívánjuk azzal rotani a Chaplin-művek színvonalát, hogy olcsón, nagy tételekkel árasztjuk el a piacot. Ha viszont szuper minőségben jelenének meg a kazetták, akkor áruk is magas lenne. Magyar pénzre átszámolva a gyenge minőségű kazetta 500 forintba, míg a kiváló minőségű 5000 forintba kerülne. Erre viszont nem lenne igazi piac. Márpedig mi a minőségért helyezzük az első helyre! Ez a csapda.

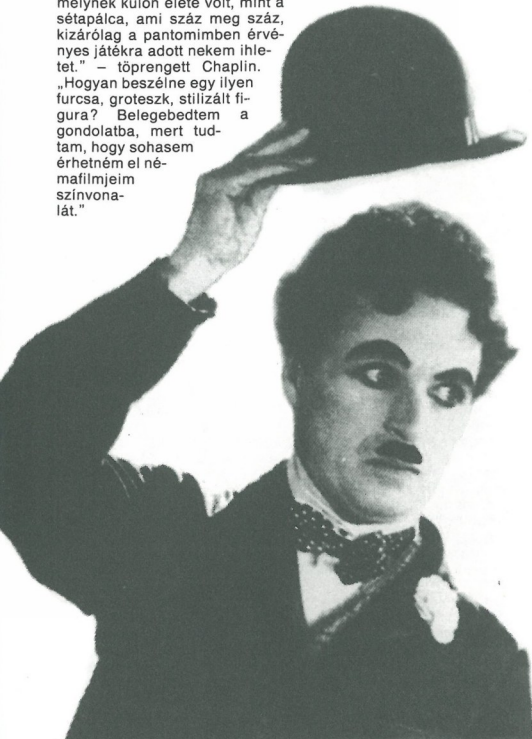
– *Azért is érdekes a család álláspontja, mert a video elterjedésével a mősoros kazetták révén, szinte a világon, jóval többen ismerkedhetnek meg Chaplin művészetével! Nem gondolja, hogy kisebb hátránnyal járna, ha a sokszorosított kazetták minősége valamelyest szerényebb lenne, de milliók ott-honába jutnának el Chaplin filmjei?*

– Teljes mértékben egyetértek önnel abban, hogy a remekműveknek meg kell jelenniük az otthonokban, de mi azt szeretnénk, hogy azok a Chaplin-művek esetében az adott technikai színvonal maximumán jussanak el. Biztos vagyok abban, hogy az elkövetkező években találanunk majd megoldást, hogy mind az ár, mind a minőség megfelelő legyen.

– *Mennyire keresetek ma a nagylvilágban Chaplin filmjei?*

– Manapság talán valamelyest kevésbé, mint mondjuk a Csillagok háborúja-szerű amerikai szuperfilmek, de már a világ valamennyi országában vetítették őket és ma is sok helyütt népszerűek.

Falus Tamás

Chaplin filmjei 1918-tól

- Kutyaelet (A Dog's Life), 1918
- Idilli a mezőkön (Sunnyside), 1919
- Egy nap boldogság (A Day's Pleasure), 1919
- A kölyök (The Kid), 1921
- A semmittevők (The Idle Class), 1921
- Fizetésnap (Pay Day), 1922
- A zarándok (The Pilgrim), 1923
- Bohémvér: Párizs asszonya; Közvélemény (A Woman of Paris Public Opinion), 1923
- Aranyláz (The Gold Rush), 1925
- Cirkusz (The Circus), 1928
- Nagyvárosi lények (City Lights), 1931
- Modern idők (Modern Times), 1936
- A diktátor (The Great Dictator), 1940
- Monsieur Verdoux, 1947
- Rivaldalény (Limelight), 1952
- Egy király New Yorkban (A King in New York), 1957
- A hongkongi grófnő (A Countess from Hong-Kong), 1967

VHS – S-VHS – VHS-C

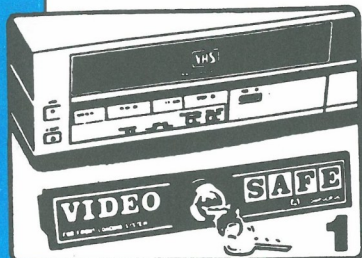
JAVÍTÁS kétnormásítás, secam beépítés
video audio átjátszókábelek
SZUPER határidők – garancia –
legújabb technológia
PANASONIC-tól
az AUDIO-TON-ig.
30-féle típus, gyári előírás szerinti
javítása.

NE FELEDJE: VIDEOFEJ-tisztítás
1000 üzemóra után ajánlott.
Kétnormásítás, fej tisztítás
MEGVÁRHATÓ

„VIFI” – VIDEO Szerviz

Kerekes Gábor villamosmérnök
1092 Budapest, Ferenc krt. 26.
Telefon: 373-754

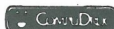
Nemcsak a kényes ügyeket kell lezárni,...

BIZTONSÁGI
ZÁR
KÉPMAGNÓHOZ

Minden
forgalomban lévő
VHS-rendszerű
videomagnó
kazettabeadó
ablakának
lezárására
alkalmas.
Megakadályozza
a képmagnó
illetéktelen
használatát.
Elkerülhető a
gyerekek
nemkívánatos
videózása.
Csökkenti a
lopásveszélyt.

Gyártja:

Vevőszolgálat:
686-786

...olykor a videót is!

ÚJ!

Video- kazetta- kölcsonzó!

Akció, horror, kaland, erotikus, rajz-
és mesefilmek kölcsönzése nagy
választékban!

Budapest, VIII., József krt. 43.
Tel.: 335-581
Budapest, XV., Konytyfa u. 6.
Tel.: 645-116

Nyitva tartás reggel 8-tól este 10-ig

Forgalmazza:

és

VIDEO-SAFE MEGRENDELŐ

Megrendelek ..... db Video-Safe-et utánvétellel 720,- Ft/db +
postaköltség egységáron (közültek esetén átutalási egyszám-
szám: .....)

A termék ára tartalmazza az ÁFÁ-t.

Megrendelő neve: .....

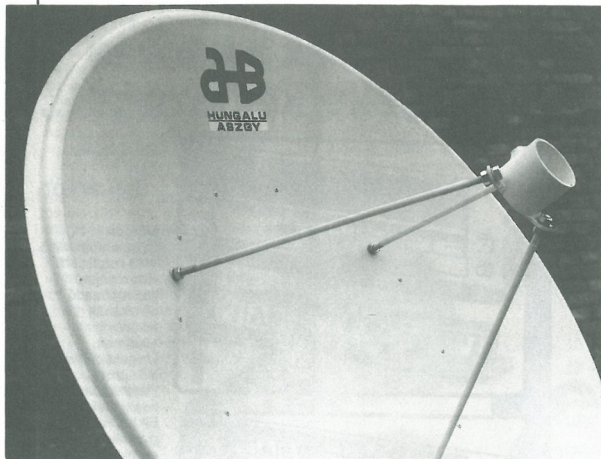
Címe: .....

Felirat színe: fekete arany ezüst

aláírás

A megrendelőlapot nyomtatott betűvel kérjük kitölteni és az alábbi
címe borítékban elküldeni: COMPUDRUG Műszaki Fejlesztő Kiszö-
vetkezeti, 1037 Budapest, Toboz u. 6.

Műholdvevő paraboloid antenna- reflektor lakásába hozza Európát

Az Alumíniumszerkezetek Gyára megkezdte a műholdas tv-adások vételéhez alkalmas mechanikai berendezés gyártását.

A tükör műszaki adatai:

névleges átmérő $D = 1200$ mm
alkalmazási frekvenciatartomány
10,9 – 12,5 GHz
nyereség $G = 39,5 - 41,2$ dBi
 $F/D = 0,375$

Kiegészítő tartozékok:

állvány, fejtartó, megfogógyűrű és szerkezet.
Az állvány vízszintes és függőleges síkra, valamint sarokra szerelhető.

Ár:

vízszintes síkra szerelhető állvánnyal
11 458,- Ft
függőleges síkra szerelhető állvánnyal
11 610,- Ft
sarokra szerelhető állvánnyal
11 750,- Ft

Az alumíniumból készült tükör alkalmas a luxemburgi ASTRA, a DBS, valamint az ECS műholdak egyes programjainak vételére a megfelelő elektronikus egységek használata esetén. Termékünket elektronika nélkül ajánljuk.

Gyártja és forgalmazza:

Alumíniumszerkezetek Gyára
6801 Hódmezővásárhely
Szántó Kovács János u. 162.
tel.: 62/44-622
telex: 84-219

Továbbá Budapesten:

Alumíniumipari Kereskedelmi Vállalat
Belföldi Áruforgalmi Főosztály
Bp. X. Keresztúri út 39-41.
tel.: 630-668, 630-669
telex: 22-6667

Bemutatjuk a

MONTY PYTHON

társulatot

A Gyalog-galopp és társai

Körülbelül tizenhárom esztendeje egy merőben újszerű, abszurd humorú, a hagyományosabb filmekhez szokott nézők szerint idétlen, az értelmiségi fiatalság körében viszont egyértelmű elismerést, sőt rajongást kiváltó film került a hazai mozikba: a *Gyalog-galopp*. A film (dacára a magyar szinkron hibáinak) azóta legendává lett, s hosszú ideig csak botrányos minőségű kazettamásolatok formájában forgott közközen. Nemrégiben azonban végre megjelent a film a Mopék Videotékában is.

Bár az egyetemista-főiskolás réteg szinte mítosszá emelte a *Gyalog-galoppot*, azt valószínűleg még mindig kevesen tudják, hogy a film nem egyszerű „kísérlet” volt, hanem egy hattanag alkotócsoport, a *Monty Python* sokadik munkája. Ki hát az a hat művész, akik kétségkívül a legtöbb újat hozták a tévés, filmes és írott humor terén az utóbbi évtizedekben? Őt színész-író: *Graham Chapman*, *John Cleese*, *Eric Idle*, *Terry Jones* és *Michael Palin* – valamennyien angolok. A hatodik tag, az amerikai *Terry Gilliam* íróként és animátorként vett részt a közös munkában, s csak nagyritkán tűnik fel személyesen is a képen.

Ők hatan 1969-ben alakították meg a csoportot. Tévéesorozatokkal kezdtek, vagyis jelentekből és Gilliam animációiból

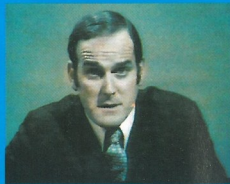
álló, egyenként félórás epizódokkal. A tévés műsorfollyam címe *Monty Python Repülő Cirkusza* (*Monty Python's Flying Circus*) lett. Hogy miért? Erről *Ian MacNaughton*, aki akkoriban rendezőként dolgozott velük, így írt: „1. Mert tudomásunk szerint senkit sem hívtak *Monty Python*-nak. 2. Mert a sorozatnak sémmi köze nem volt a repüléshez. 3. A cirkuszhoz sem.”

A csoport egyik nagy újítása, hogy a jeleneteket nem hagyományos értelemben vett „poénonk” zárják le, hanem azok szinte „átfolynak” egymásba, a legképtelenebb módokon. És persze valamennyi jelenet, monológ és animáció magán viseli a csoport minden addigitól elűtő, végletesen abszurd képzelőerejének nyomait. Példa nélkül állóan színes világot építettek fel azáltal, hogy valamennyien a legkülönbözőbb fazonokat (hang, maszk, ruha) képesek eljátszani, s mivel ők ilyen színész dolgozott együtt, ez a változatosság megsokszorozódott. 1969-től kezdve a hetvenes évek közepéig a csoport elképesztő mennyiségű és minőségű kreativitásról tett tanúbizonyságot. Tévéesorozataik mellett számos nagylemezt adtak ki, részben tévés, részben eredeti jelenetekkel, dalokkal, sőt könyveket is megjelentettek, amelyekben nem a tévéműsorok leírt változatát találjuk, hanem teljesen más írásokat, rajzokat. Ma már természetesen videóon is kapható a *Repülő Cirkusz*-sorozat egy része, a BBC gondozásában.

Graham Chapman

John Cleese

Terry Gilliam

Eric Idle

Az első Monty Python-mozifilm az 1971-ben készült *És most valami egészen mást* (And Now For Something Completely Different), amelyet téves jelentékből állítottak össze. Am azokat – és ez nem mellékes – a filmhez újra leforgatták, helyenként változtatásokkal. Ez a másfél órás ötletzuhant bárkinek ajánlható, aki szeretne megismerkedni a Monty Python csoport fantasztikus világával, szertelen fantáziájuk abszurd gyöngyszemeivel, briliáns színjátszásukkal.

A trüszlet első, összefüggő nagyjátékfilmje a Gyaloggalopp (Monty Python And The Holy Grail) volt. Mestermunka ez, meglátszik rajta, hogy alkotói előzőleg, a sok-sok jelenet során nagy rutint szereztek a komikus hatáskelés terén. A film egyetlen kockája sem unalmas, minden percére jut egy újabb képi, vagy verbális geg.

1979-ben készült a második Monty Python-nagyjátékfilm, a *Brian élete* (Monty Python's The Life Of Brian). A bibliai időkben játszódó történet főhőse Brian, aki körülbelül egy időben születik Jézussal, így a Háromkirályok összetévesztik vele. Ő persze csak Brian, így sorsa máskepp alakul, bár végül ő is a keresztre kerül.

Ami közös a Gyaloggaloppban és a Brian életében (azonkívül, hogy valamennyi fontosabb szerepet a csoport tagjai játszották), az a parafraízis-jelleg. Vagyis nem megtörtént események eltűzött paródiáját látjuk, hanem mindenki által ismert legendák és tények teljesen „önkéntes”, abszurd felhasználását. A Brian élete esetében persze sokakat megbotránkoztatott a szent személyek és események illetlen való ábrázolása. Am John Cleese erről úgy vélekedik, hogy akik Krisztusban csak az isteni tulajdonságokat hajlandók meglátni, az emberieket pedig nem, azok épp a kereszténység lényegét nem értik.

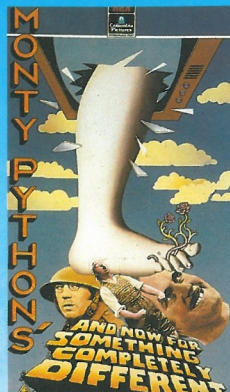
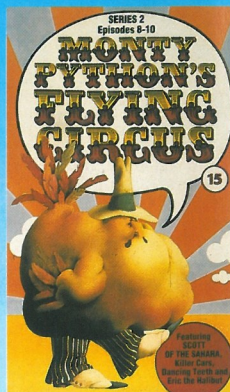
1982-ben és 1983-ban két olyan film készült, amelyekben

ismét jelenetekből építkeztek. A *Monty Python élőben*, a *Hollywood Bowlban* (Monty Python Live At The Hollywood Bowl) egy színpadi fellépésüket örökíti meg. Itt régi, televízióból már ismert jelenetekből játszanak el egy összeállítását, óriási közönséggel.

Ezzel szemben *Az élet értelme* (Monty Python's The Meaning Of Life) csupa új jelenetből áll, amelyeket egy laza szál fűz össze: valamennyi az élet értelmét boncolgatja. Kronológiája is van a filmnek: a születéstől a halálig mutatnak be példázatokot. Itt is ér-

vényesül a csoport teljesen autentikus, eredeti látásmódja. A jelenetekben ezúttal sincs „mondanivaló”, aktuálpolitikai vagy társadalmi utalás, egyszerűen csak képtelen, egyszerűen ellenállhatatlan mulatságos szkeccsek sorozatát látjuk, s ez a

Terry Jones

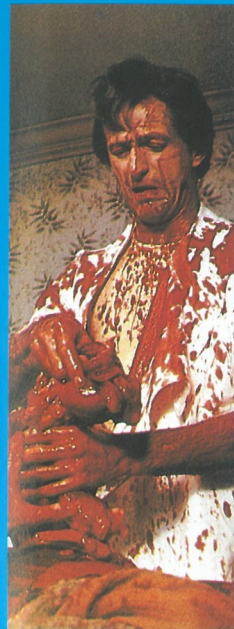

Michael Palin

telített üresség valahogy mégiscsak a legtöbbet mondja el az élet értelméről. Kiemelkedő jelenete a filmnek, amikor az iskolaigazgató felesége társaságában tart szemlélet-telést egybekötött nemi felvilágosítást a diákoknak, akik ezt olyan unottan figyelik, mint ha a Ruhr-vidék iparáról lenne szó. Ugyanígyen hatásos figura Mr. Creosote, a valószínűtlenül kövér úr, aki az étteremben mindent és mindenkit

szó szerint leokád, végül felrobban. Ugyancsak említést érdemel az *Élő szervátültetések* (Live Organ Transplants) című jelenet, amelyben erre szakosodott iparosok (tehát nem orvosok) kivesszik egy egészséges ember máját, másirányú felhasználás céljából. Így talán ijesztőnek, esetleg gusztustalannak tűnnek ezen ötletek, ám filmen mind-azt nevével John Cleese nyilatkozta a *Films and Filming*

Bufa Menések Minisztériuma

Nem horror – komédia

című lapnak: „Földhözragadt gondolkodású emberek nem veszik észre a különbséget aközött, ami a vásznaton történik és aközött, ami az életben, de aki intelligensebb, megérti, hogy lehet nevetni valamin, ami a valóságban nem lenne vicces. Amikor Tomon (a Tom és Jerry című rajzfilmben) átmege a gőzhenger, nevetünk és nem gondoljuk, hogy »Istene-m, ez a szegény macska bizonyos szörnyű kincokat élt át!«.

Az élet értelme a csoport utolsó közös műve. 1983 óta csak külön dolgoznak, (önálló vállalkozásokra korábban is, volt példa) esetenként ketten-hárman együtt működnek. Ne felejtjük el, hogy csak az minősül Monty Python-produkciónak, amelyben mind a hatan részt vettek.

John Cleese 1975-ben, majd '79-ben készített egy-egy tévésorozatot *Fawly Towers* címmel, amelyben egy kis panzió tulajdonosát alakítja. Az önálló epizódok mindegyike valóságos jutalomjátékot kínál Cleese-nek, aki virtuóz módon él a lehetőséggel. Természetesen a vendégek és a személyzet körül állandó bonyodalmak okozója és szenvedő alanya ő, akit még pikár felesége is folyton

nyúz. A *Fawly Towers* tizenkét epizódját négy videokazettán adta ki a BBC.

1985-os kezdetű a Brit Filmhét alkalmával nálunk is bemutatott *Oraműpontosság-gal* (Clockwise) című nagyjátékfilm, amelyben Cleese olyan iskolaigazgatót játszik, aki mindent másodpercre pontosan csinál és erre környezetét is rákényszeríti. Csak éppen élete legfontosabb közéleti szerepléséről később el varratlan és dehisztáló kalandok miatt. *A hal neve: Wanda* (A Fish Called Wanda) – ez Cleese legújabb mozisikerének címe. Az Amerikában is népszerű bünyői komédia egyik szereplője, *Kevin Kline* az idén Oscar-díjat kapott ezen alakításáért.

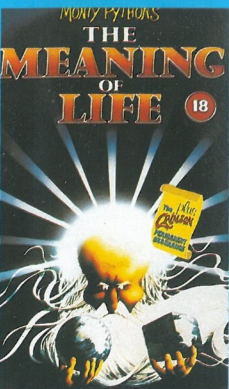
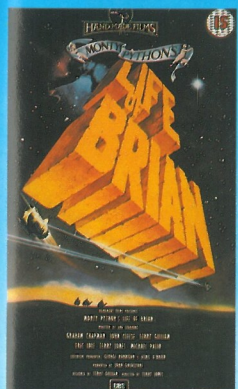
Terry Gilliam, aki az animáció mellett már régóta érdeklődést mutat a rendezés iránt is, 1977-ben forgatta *Jabberwocky*, 1981-ben pedig *Idő-banditák* (*Time Bandits*) című filmjeit. Nos, e filmek bizony nélkülözik a csoport közösen készített alkotásainak humorát, eredetiségét, s ezek helyett nem sok egyéb értéket vonultatnak fel. Mielőtt azonban arra gondolnánk, hogy ezek szerint Gilliam önállóan „félkarú óriás”, megcáfol bennünket az 1985-ös *Brazil* című film, amely valódi mestermű. Részletesebb méltatása fölösleges, hiszen szerencsére a hazai mozikban is látható volt. Gilliam jelenleg *Münchenhausen* című filmjén dolgozik.

Michael Palin gyakran vállal filmszerepeket, ezenkívül egyik megalapítója és munkatársa a *HandMade Films* nevű kis cégnek, melynek célja, hogy helyt adjon újszerű filmes kísérleteknek, eredeti ötleteknek.

Terry Jones továbbra is ír, játszik és rendez. Készült filme az *Erik, a viking* (Erik, The Viking) címet viseli, s ő maga királyt játszik benne. Cleese ugyancsak feltűnik majd e filmben, sőt a hollywoodi veterán, *Mickey Rooney* is.

Graham Chapman a jelek szerint visszavonult a filmzéstől, Eric Idle-ről pedig annyira hírnök, hogy szerepel Gilliam fent említett *Münchenhausen*-jében.

S hogy ki közülük a legnagyobb? Az Osztrák Televízió szerint John Cleese. Már ami a testmagasságot illeti.

Mostantól
a hírlapkézbesítőknél
is előfizethető!!!

video

magazin

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a Video Magazin havilapot ... példányban és kérem az alábbi címre kézbesíteni:

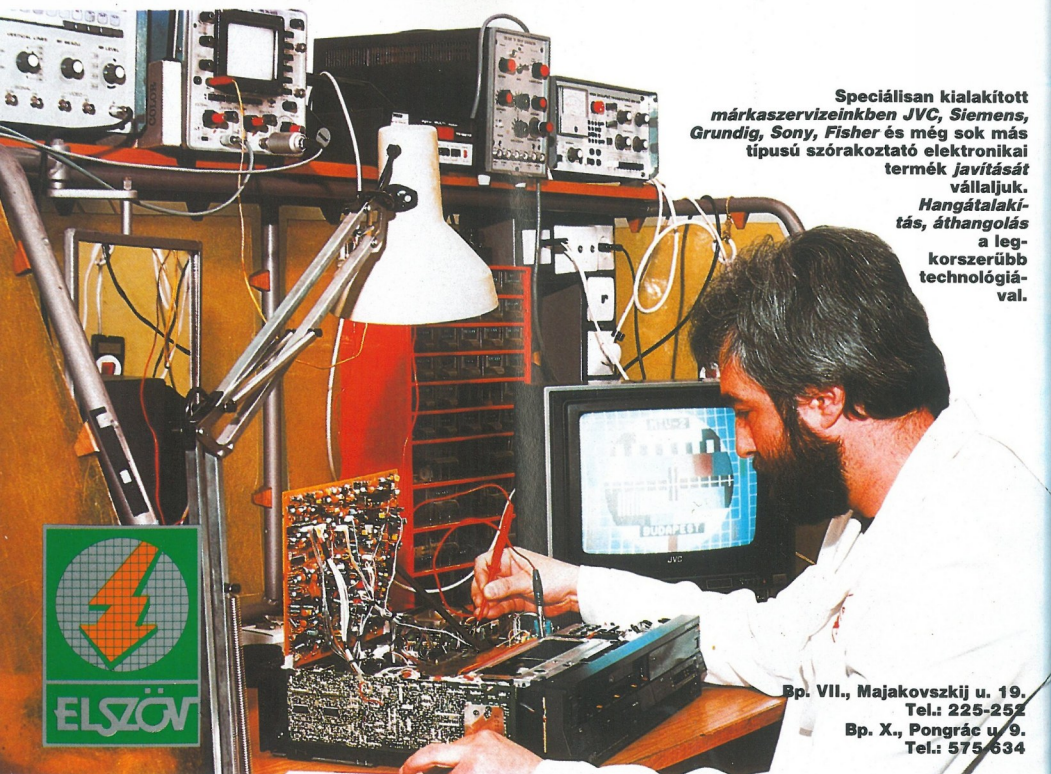
Egyéni megrendelő neve: .....
címe: .....

Közvetítő megrendelő neve: .....
címe: .....

Az előfizetés díja: fél évre 294 forint,
egy évre 588 forint. A következő korábbi példányokat is kérem megküldeni, amennyiben
mód van rá:

alírással

Kérjük a megrendelőlapot a következő címre adták fel: Hírlap és Lapellátási Iroda, 1900.

**Speciálisan kialakított
márkaszervizeinkben JVC, Siemens,
Grundig, Sony, Fisher és még sok más
típusú szórakoztató elektronikai
termék javítását
vállaljuk.
Hangátalakítás, áthangolás
a leg-
korszerűbb
technológiá-
val.**

Bp. VII., Majakovszkij u. 19.
Tel.: 225-252
Bp. X., Pongrácz u. 9.
Tel.: 575-634

Graffiti

MOZI augusztusi műsora

AUGUSZTUS 27.–AUGUSZTUS 2.

Könyörtelenek (színes, feliratos olasz kalandfilm)
Főszereplők: Joseph Cotten, Norma Bengell, Julian Mateos
Rendezte: Sergio Corbucci
12, 14, 16.

Játék a gyilkossággal (színes, feliratos francia krimi)
Főszereplők: Claudine Auger, Jean-Pierre Cassel, Michel Duchaussoy
Rendezte: Alain Jessua
8, 11.

AUGUSZTUS 3.–AUGUSZTUS 9.
Tökéletes péntek (színes, feliratos angol bűnügyi filmvigjáték)
Főszereplők: Stanley Baker, Ursula Andresse, David Warner
Rendezte: Peter Hall
12, 14, 16.

A kék katona (színes, feliratos amerikai film)
Főszereplők: Candice Berger, Peter Stauss, Donald Pleasence
Rendezte: Ralph Nelson
8, 11.

AUGUSZTUS 10.–AUGUSZTUS 16.
Kellemes hűsvéti ünnepeket (színes, szinkr. francia filmvigjáték)
Főszereplők: Jean-Paul Belmondo, Sophie Marceau
Rendezte: Georges Lautner
12, 14, 16.

Egy férfi, egy nő és egy bank (színes, feliratos kanadai bűnügyi (vig.)
Főszereplők: Donald Sutherland, Brooke Adams, Paul Mazursky
Rendezte: Noel Black
8, 11.

AUGUSZTUS 17.–AUGUSZTUS 23.
A leopárd (színes, feliratos francia bűnügyi filmvigjáték)
Főszereplők: Claude Brasseur, Dominique Lavanant
Rendezte: Jean-Claude Sussfeld
12, 14, 16.

Téli gyilkosságok (színes, feliratos amerikai politikai krimi)
Főszereplők: Jeff Bridges, John Huston, Anthony Perkins, Eli Wallach
Rendezte: William Richert
8, 11.

AUGUSZTUS 24.–AUGUSZTUS 30.
A testőr (színes, feliratos francia filmvigjáték)
Főszereplők: Jane Birkin, Gerard Jugnot, Sami Frey
Rendezte: Francois Letterrier
12, 14, 16.

Erőszakos rendőrök (színes, feliratos olasz bűnügyi film)
Főszereplők: Henry Silva, Antonio Sabato, Ettore Manni
Rendezte: Michele Massimo Tarantini
8, 11.

Budapest
VIII., József krt 63.

Szomorú leltár:

Jazz

ÉS

VIDEO

A magyar észjárás mindig is hajlamos volt rá, hogy tudomást se vegyen olyan kulturális jelenségekről, melyek országunkban nem váltak divattá. Ez a közönyös szemlélet azt sugallja a kultúrcikkre vásárlóknak, hogy ami nem hozzáférhető a boltokban, az nem is létezik. Ily módon Magyarországon a mai napig „nincs” több meghatározó jelentőségű képzőművészeti, irodalmi vagy éppen zenei irányzat, iskola.

A jazzről néhány évtizeddel ezelőtt még majdnem-tiltott szférába tartozó kapitalista ármányként beszéltek, akárcsak a Coca-Coláról, mely megrészegíti a barbár gyilkos amerikai katonákat. Aztán a hetvenes évek közepére a jazz is divat lett. Bördzseki „hipszterek” szívták a ragasztót félhomályos jazzklubok sarkaiban; mindig benepesült a szerdai Sirius-hajó, ahol tényleg jó zenét lehetett hallani. De ennek is vége szakadt egyszer. A legnépszerűbb muzikusok egy része a határokon túra szerződött, a hipszterek vagy végleg külföldre távoztak, vagy családot alapítottak, nem jártak többé koncertekre. Ugyanakkor minden utcában megnyílt egy új diszkó, mely már egy más generációt szórakoztatott. A jazznek maroknyi híve maradt. De maradt!

Nehéz lenne tagadni, hogy a Magyarországon egyre elterjedtebb videokultúra is a populáris zenei műfajoknak kedvez. A videokazetták árusító boltokban a külföldi slágerlisták kedvenceinek koncertfilmjeit, illetve az ő zenéjükkel készült játékfilmeket lehet megvásárolni. Jazz sehol. Azok a videoutalajdonosok, akik televíziójukon nyugati adókat tudnak fogni, elsősorban clipek között válogathatnak. A clip pedig, mint a műfaj eddigi története bizonyítja, mindenekelőtt slágerek reklámozására való. Történelem ugyan kísérletek arra is, hogy jazzfelvételeket clipeken népszerűsítsenek, például Chick Corea és Pat Metheny egyes szerzeményeit, Magyarországon pedig Babos Gyula egyes lemezen is hozzáférhető darabjait, de ezek a próbálkozások nem jártak nagy sikerrel. Úgy tűnik, a jazz összeegyeztethetetlen a clipek kínálta vizuális lehetőségekkel.

Válószerűleg azért van ez így, mert a jazz, a klasszikus zenéhez hasonlóan, elsősorban koncerten, illetve lemezen (magnószalagon) élvezhető. A hangverseny az „élő” hangulat és hangzás miatt pótolhatatlan, míg a stúdióban készített, keverőberendezésekkel tökéletesített felvételek a hibátlan technikájú, „steril” zenére tett kísérletek. Mindkét zene esetében erős koncentráció, odafigyelés várható el a hallgatótól. A clip nézője nem akar koncentrálni. Ő azt szeretné, ha vizuális és auditív hatások egyszerre érnék, s a kettő ráadásul ki is egészítené egymást. Ezek után természetes, hogy a befelé forduló, meditatív muzika nem kapcsolható a gyakori éles váltásokkal dolgozó, a szerkezetébe gyakran bábfilm- és animációs filmmegoldásokat is beépítő clipekhez. Jazzfilmek, jazzvideók azonban igenis léteznek.

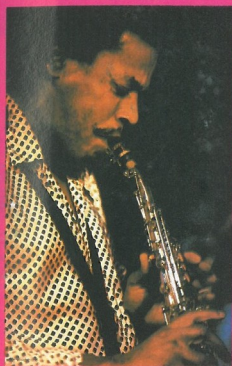
A jazzfilmek gyűjtője

Jehaza is akadnak, akik gyűjtői a jazzvideófilmeknek. Közéjük tartozik *Solti János* is, a Locomotiv GT dobosa, akit legutóbb Babos Gyula lemezén hallhatunk.

— Először azt kérdeztük tőle: valóban nem lenne igény a magyar videózók körében jazzfilmekre?

— A látszat csal. Mindenki úgy gondolja, hogy kereslet nálunk csupán „limonádék” iránt van. S valóban: a videósok egy hányada a kommersz zenés filmekért rajong. Fülbemászó dallam, szokványos-hamis karriertörténet, mely a nyomortól a luxusvilágig lép: ez nagyon sokaknak kell. De azért léteznek mások is, úgy gyantim, nem is kevesen, akikről a magyarországi videopiac teljesen elfeledkezett. Szerintem főleg olyan harmincöt

éves vagy még idősebb emberekről van szó elsősorban, akiknek már végképp sikerült egzisztenciát teremteniük, s arra is telik a jövedelmükből, hogy színvonalas zenekészülékeket és videó vásároljanak maguknak. Viszont izlésükben „konzervatívak”: ha van idejük tévét nézni vagy filmet berakni a képmagnóba, inkább vágnak a nyugodt, mint a kalandos, a pihentető, mint az izgató után. Ők azok, akik Karajant és a IX. szimfóniát, vagy egy békés jazzkoncertet néznek meg szívesen. Nekik a magyar tévéműsorral sincs valami nagy szerencséjük. Elég ritka eset, hogy jazzkoncerteket vetítsenek, akkor is inkább olyan modern fúvózenét, amely már kívül esik sok idősebb jazzkedvelő érdeklő-

Wayne Shorter

dési körén. A magyar tévé műsorából igenis hiányoznak azok a remek régi amerikai filmek, melyeket a negyvenes évek ot-tani moziujában a főműsor előtt vetítettek. Ezek afféle „öscipek”, némelyiknek története volt, tancosok jelentek meg a képkockákon, s természetesen maga a jazz-sztár is: Count Basie és Duke Ellington, Louis Armstrong és (kicsit később) Thelonius Monk. A névsor tetszőlegesen bővíthető.

— *Melyik a legkedvesebb, ka-zettán őrzött jazzfilm?*

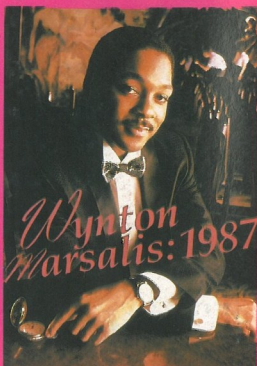
Egy viszonylag korai filmet Miles Davisról. Ott bőven szertek a fiatalabb jazzrajongók közül is, hiszen még a nyolcvanas évek elején, hosszú betegség után is képes volt megújítani, felrészíteni a zenéjét. Róla szó a film, mely az ötvenes évek második felében készült. Stúdiófelvételek láthatók rajta, részben kiszene-karral, olyan résztvevőkkel, mint John Coltrane és Julian Cannonball Adderley, részben pedig nagyzene-karral, a Gil Evans Big Banddel. A tanuló-ság film bepillantást enged Davis egyik zenei műhelyébe, ezen keresztül a jazzstúdió munkába. Muzikális érték: a rajta játszó zenészek nagy része ma már halott.

— *Honnan szerezhet valaki ilyen filmeket?*

— Bonyolult úton. Valaki egy nyugati országban, ahol gyakoribbak a jazztévéműsorok, felvesz egy anyagot, hazahozza, itt pedig a gyűjtő átmásolja. Más megoldást egyelőre nem ismerek. Nem létezik az a tömegkommunikációs intézmény, amely feladatának érezné a jazz népszerűsítését.

— *Szerinted mennyire lennének népszerűek a jazzvideók, ha könnyen lehetne hozzájuk jutni?*

— Elég, ha csak annyit monddok: ott voltam majdnem minden fontos budapesti jazz-koncerten, hallhattam a BNV egyik pavilonjában John McLaughlin és Gato

Barbierit; a Sportsarnokban Al Di Meolát, Wayne Shortert, Chick Corea-t és Stanley Clarke-t. Minden esetben zsufo-lásig volt nézőkkel a hatalmas terem. De amikor Armstrong Pesten járt és a *Népstadionban* adott koncertet, verekedtek a jegyekért. És legutóbb, amikor a Tavaszí Fesztiválon koncertezett Keith Jarrett: be se lehetett férni a terembe.

— *Milyen a jó jazzvideó?*

— Nincs recept. Lehet a film koncertfelvétel, és jó hangminőséggel, ügyes kameraállásokkal utánozhatja a páratlan hangversenyhangulatot. Mondok egy példát arra, mennyi műlhat egy jól megcsinált és jó zenét rögzítő koncertfilmen. Zenei izlése-mbe valahogy sose fért bele Carla Bley zenéje. Mindig tudtam és elismertem: színvonalas, amit csinál, de tőlem idegen maradt. Aztán láttam róla egy filmet, gyorsan fel is vettem, annyira tetszett. Látni kellett ahhoz, hogy megismersem. De lehet a film stúdiófelvétel is. Annak szintén megvan a varázsa, ahogy Miles Davis esetében említettem.

— *Am vannak olyan jazz-filmek is, amelyek előszörban oktató számdékkal készültek?*

— Igy van! Az ilyen filmek még annyira sem ismertek nálunk, mint a koncertfilmek. Pedig egy muzikus rengeteg profifilmtól belőlük. Nekem magamnak is van több ilyen oktatófilmem, természetesen dobosk részére. Kiemelném közülük Steve Gadd kezdtáját, melyen technikai trükkjeit, bonyolultabb dobolási eljárásait mutatja be, magyarázza el. Tanácsokkal is szolgál kezdőknek. Egy magyar zenész számára azért is lényeges lenne ilyen oktató filmek megnézése, mert nálunk egyetlen világhírű jazztanár se működik. A konzervatóriumban nem lehet mindent megtanulni, az ilyen filmek „postgraduális képzés” helyett látnak el tanácsokkal a zenésze-ket.

Wayne Shorter

Ajánlat

Szerény ajánlatunkban ezúttal néhány jazzkazzettára hívjuk fel a figyelmet, amelyről a szaklapok is elismerő hangon nyilatkoztak. Az érdeklődők dolgát azzal szeretnénk megkönnyíteni, hogy minden esetben megadjuk a film rendezője nevét, a kazetta pontos címét és időtartamát.

Azoknak, akik a jazz történetét a trombitájatek fejlődésén keresztül szeretnék látni, ajánlhatjuk a David Chertok magán-gyűjteményéből publikált *Trumpet Kings* (72 perc) című filmet. A ritka felvétel narrátora a neves jazztrombitás Wynton Marsalis. A film „öscipek” során át mutatja be a hangszer útját a New Orleans-i időktől máig, korunk egyik legkiválóbb zenekaráig, a trombitás Lester Bowie-ra építő Art Ensemble of Chicagóra.

Ugyanebből a filmtajtából való a Chick Corea kísérőszöve-gével forgalmazott *Piano Kings* (63 perc). Huszonhárom világhírű jazzpianista számait mutatja be az értekes film, mely arra is törekszik, hogy lehetőleg az összes fontos zongorastu-lus képviseltesse magát a kockákon.

Szintén a Chertok-kollekció egyik filmje a *John Coltrane: The Coltrane Legacy*. A legendás avantgárd tenorszaxofonos olyan felvételei hallhatók itt, melyek a Miles Davistól való elválasztás után nem sokkal készültek, mindig negygyát zenekar-ral. A Coltrane-együttes akkor tagjai ma már világhírű muzsi-kusok: Elvin Jones (dob), McCoy Tyner (zongora) és Jimmy Garrison (bógó).

Aki a modern nagyzene-kari stílus kedvelője, annak a *Gil Evans And His Orchestra* című film ajánlható (rendező: Stanley Dorfman, 57 perc). Svájci koncert, melyen olyan nagy-ságok is fellépnek mint Billy Cobham (dob) és Mike Mainieri (vibrafon). Szintén Dorfman rendezésében látható a *Louis Bellson And His Big Band* című film, mely 55 percet rögzít a dobosnőmenő 1984-es svájci koncertjéről.

Visszatérve a trombita művészeire: ragyogó stúdiófilm a *Freddie Hubbard: Studio Live* (rendező: Ric Trader, 59 perc), melyen a steril stúdiózene valóban közelről szemlélhető: többször az egész képernyőt betöltik a trombitaművész ujjai, amint hangszerén dolgoznak. A már említett Art Ensemble of Chicago *Live At The Showcase* című filmjét (rendező: William Mahin 50 perc) a vezető trombitás Lester Bowie bravúrjai miatt lehet ajánlani.

Thelonius Monk zenéjéről készült néhány ritka dokumentu-mot gyűjtött össze a *Monk In Music Time* című film rendezője, John Goodhue (60 perc). S végül említünk meg két olyan kazettát is, melyen ősi afrikai ritmuskö hangzanak fel, természetesen jazzlelemekkel kísérve. Ilyen Fela Anikulapo *Kuti Fela In Concert* (Rendező: Stanley Dorfman, 57 perc) című filmje, valamint a kameruni származású saxofonos, Manu Dibango *King Makossa* című kazettája (rendező itt is S. Dorfman, 55 perc).

Írta és összeállította:

Máté J. György

ÁRUBÓN ÉS 100,-

KIZÁRÓLAG A
VIDEO MAGAZIN OLVASÓINAK!

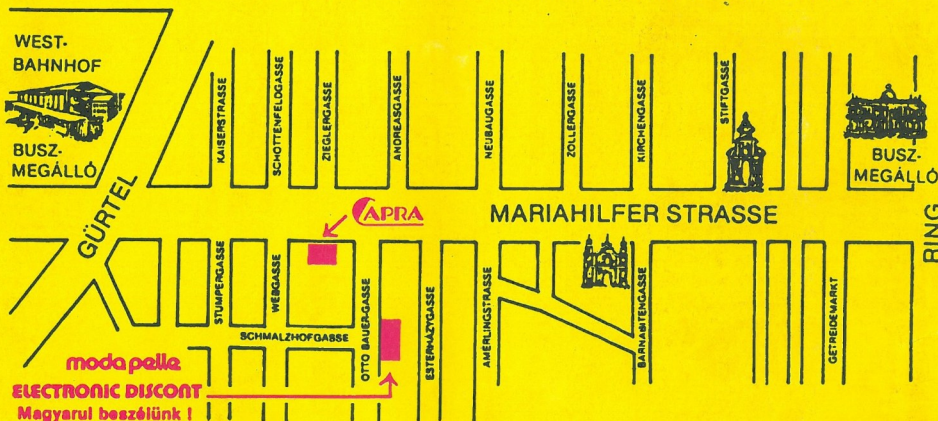
ENNEK AZ ÁRUBÓNNAK ÁTADÁSÁVAL SZEMÉLYENKÉNT ÉS 100,- KEDVEZMÉNY!

moda pelle
APRA

ELECTRONIC DISCONT

1020 WIEN, TABORSTRASSE 15
1060 WIEN, MARIAHILFER STR. 97
1060 WIEN, OTTO BAUER-GASSE 18

TV-, ÉS VIDEÓKÉSZÜLÉKEINK BEÉPÍTETT MAGYAR HANGGAL RENDELKEZNEK

**NAGY VÁLASZTÉK A MÁRKAKÉSZÜLÉKEKBEN !
RENDKÍVÜL OLCSÓ ÁRAKON**

TDK PHILIPS BASF
SAMSUNG HITACHI ELIN
Panasonic 3M
TENSAI SANYO
MEXELL JVC
SHARP
Vamora
Commodore
SONY
ATARI
GRUNDIG
PIONEER
TOSHIBA
Schneider
GOLDBERG
SALORA

AZ ÁRAKBÓL A 20%-OS ADÓT A HELYSZÍNEEN LEVONJUK

itt levágandó!